

Ha Bibiyu'n Chameg Un Inggilin Matthew

*Ha Listaan Cha Singgalak Kan Jesus
(Luk. 3:23-28)*

¹ Allaya listaan cha lampeypuwan Jesu Kristu un galak Ari David ya galak bo Abraham. ² Si Abraham chi aman Isaac, ked si Isaac chi aman Jacob, ked si Jacob chi aman cha Judah ya cha susuludla. ³ Si Judah chi aman cha Perez kan Zera, ked si Tamar chi ilacha, si Perez chi aman Hezron ked si Hezron chi aman Ram, ⁴ Si Ram chi aman Amminadab ked si Amminadab chi aman Nahshon un aman Salmon ⁵ Si Salmon chi aman Boaz ked si Rahab chi ilala. Ha alak cha Boaz kan Ruth ked si Obed, ked siya aman Jesse. ⁶ Si Jesse chi aman Ari David. Si Ari David chi aman Solomon ked si Bathseba ilala un sigud un asawan Uriah. ⁷ Si Solomon chi aman Rehoboam, si Rehoboam chi aman Abijah, si Abijah chi aman Asa. ⁸ Si Asa chi aman Jehoshaphat. Si Jehoshaphat chi aman Joram. Si Joram chi aman Uzziah. ⁹ Uzziah chi aman Jotham. Si Jotham chi aman Ahaz. Ked si Ahaz aman Hezekiah. ¹⁰ Si Hezekiah chi aman Manasseh, ked si Manasseh chi aman Amos ked si Amos chi aman Josiah. ¹¹ Si Josiah chi aman cha Jechoniah ya cha susuludla. Hachi timpu un langitallayancha kan cha iyIsrael ud Babylon.

¹² Libuwas pu litallayan cha iyIsrael ud Babylon, liyalak si Shealtiel un alak Jechoniah. Si Shealtiel chi aman Zerubabel. ¹³ Si Zerubabel chi aman Abiud, si Abiud chi aman Elliakim ked si Elliakim chi aman Azor. ¹⁴ Si Azor chi aman Zadok ked si Zadok chi aman Achim ked si Achim chi aman Eliud. ¹⁵ Si Eliud chi aman Eleazar ked si Eleazar chi

aman Matthan ked si Matthan chi aman Jacob. ¹⁶ Si Jacob chi aman Joseph, un asawan Mary un langiyalak kan Jesus un ngadloncha Kristu.

¹⁷ Umoy un lasawayan si opat un lolap malipud kan Abraham inggala kan David ked lasawayan bo si opat un lolap malipud kan David inggala si timpu'n langitallayan-cha kan cha iyIsrael ud Babylon ya lasawayan bo si opat un lolap malipud si illinggewancha ud Babilonia inggala si liyalakan Kristu.*

Ha Liyalakan Jesu Kristu

(Luk. 2:1-7)

¹⁸ Kamatla kauguchen chi liyalakan Jesus un kalancha'n Kristu. Si Mary un ilala liyabyeyan kan Joseph ngim sakbyey un manchapatcha, ladlaw Mary un labugi siya mipagapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. ¹⁹ Gapu ta lalintog un tagu si Joseph un liyasaw-ala, achipunla pion un mikiteg si Mary ot pilanggopla'n isila siya un lappun makaagammu.† ²⁰ Si lalomsomsomkalad chi alla, kakma lampaila anghel Apudyus kan siya si in-ilop ot kalala, “Joseph, un galak Ari David, achika mangkossa un mangasawa kan Mary, ti halat un bugila ked mipagapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. ²¹ Iyalakla leyaki ked ngadlonyu siya Jesus, ti siya Malagu kan cha tagula kan cha byasbyasyuycha.”

²² Lakwa cha laoy ta matungpey ugud Apudyus un inggilin cha propetala, un kalala: ²³ “Mabugi osa'n byebyai un chaampun makaobog si leyaki ked iyalakla leyaki

---

* 1:17 1:17 Ha Kristu si Greek ya Messias si Hebrew piola'n uguchon ha lachutukan. † 1:19 1:19 Ha ugalin cha Judio lu awed miyabyeyan un mangasawa si byebyeyasang, mibilang un asawala. Lu awed makwa ked simsimmokla un achipunla ituuyuy, masapuy mangtod si kasuyatan un mampaloklok un ichangala siya. Masapuy bo chuwa'n sistigu.

un ingachencha Emmanuel”[‡] piola'n uguchon, “Awed si Apudyus kan chitaku.”

²⁴ Bummangon pun si Joseph, tiluttuwala imbilin chi anghel Apudyus kan siya ot ilasawala si Mary. ²⁵ Ngim achipunla yan kilaobog inggalà inyalak Mary leyaki ot lingachalan Joseph siyà Jesus.

2

Ummoy Cha Mangkalaing Un Langad-achey Si Bituwon Intullong Si Jesus

¹ Liyalak si Jesus si ili ud Bethlehem un sakupon Judea si timpun chi lanturayan Ari Herod. Inggew cha mangkalaing un langad-achey si bituwon un lampeypu si ili un kapon chi sumileyan ilit, gummatongcha ud Jerusalem un lakaim-imus, ² “Chimma awechen chi alak un liyalak un Arin cha Judio? Intullongmi bituwon si kapon chi sumileyan ilit ked siya ummaliyanmì utla ta chayawonmi siya.”

³ Chingngeyn pun Ari Herod chi hachi, amod chi chalegla. Siya bo kan cha achu'n tagu'd Jerusalem. ⁴ Impaayegla cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog ot ilimusla kan chicha lu udma miyalakan chi Kristu.

⁵ Ot summongbyatcha un kalancha, “Ud Bethlehem, un osa'n ili un sakupon chi Judea ti siya inggilin cha propeta un kalala,

⁶ ‘Ked sika, Bethlehem un ili'n sakupon chi Judea, sika kapopotgen un ili
ud Judea ti sika meypuwan chi pangat un asi man-
gayyuwan
kan cha taguk un galak Israel.’ ”*

[‡] 1:23 1:23 Isaiah 7:14   * 2:6 2:6 Micah 5:2

⁷ Oli pun inyaggakaw Ari Herod impaayeg cha hachi'n mangkalaing un langad-achey si bituwon ot laammuwala kan chicha chi ustu'n timpun lampain-an chi bituwon. ⁸ Ot imbuunla chicha ud Bethlehem un kalala, "Ingkayu amman sington chi alak. Ked lu maochesanyu, ipakaam-muyu kan sakon ta inyak bo chayawon siya."

⁹⁻¹⁰ Lagamput ked chi im-imus chi Ari, lallubbyatcha ot amod chi teyokcha ti kasin lampaila hachi'n bituwon un intullongcha. Ummun-ula lu chicha ot ummillong si byetug chi inggewan chi alak. ¹¹ Lilumlokcha si hachi'n byeyoy ot intullongcha pu hachi'n alak ya si ilala'n Mary, lampalintumingcha un lanchayaw kan siya. Ot lan-itokweycha kan cha lakakassun un ichatuncha'n buyawan, byangbyanglu un insenso ya apyus un mirra ot illidchoncha'n kan siya.

¹² Ot bilegbyegaan Apudyus chicha si in-ilop, ta achicha mangulin kan Herod. Ot lalligligcha'n langulin ud ilicha.

Ha Ummawichencha Ud Egypt

¹³ Ummoyon pun cha hachi'n mangkalaing un tagu, lampaila anghel Apudyus kan Joseph si in-ilop ot kalala, "Bumangonka, itodchaklu cha man-ila ud Egypt ked inggew kayu udchi inggala ibyegak un mangulin kayu, ti impasngit Ari Herod chi alak ta ipaotoyla."

¹⁴ Ot bumangon si Joseph ot intallayla cha man-ila ot ummoycha ud Egypt si hachi'n labi. ¹⁵ Ot illinggewcha udchi inggalà latoy si Herod. Lakwa alla ta matungpey imbyegan Apudyus kan cha propeta un kalala, "Ilayagek chi alakku ta telala'd Egypt."†

Impapatoy Herod Cha Aalak Un Leyaki

---

† 2:15 2:15 Hosea 11:1

¹⁶ Laammuwan pun Herod un silikapan cha hachi'n mangkalaing un tagu siya, amod chi sangala. Ot imbilinla kan cha susuychachula'n otoyoncha cha losan un aalak un leyaki un mantawon si chuwa ya cha chaampun machuwan tawon ud Bethlehem ya cha adchaliyan un ili. Ti umoy si chuwa'n tawon chi lummaus malipud si lampain-an chi bituwon un imbyegan cha mangkalaing un langad-achey si bituwon. ¹⁷ Ot latungpey imbyegan propeta Jeremiah un kalala,

¹⁸ “Mamadngey cha singongoya ud Ramah, amod cha sin-aagaeg ya sin-iibin.
Ilibilan Rachel cha aalakla ked issala'n liwliwaoncha siya ti laamincha latoy.”[‡]

Ha Langulilan Cha Joseph Ud Nazareth

¹⁹ Latoy pun si Herod, kasin lampaila anghel Apudyus kan Joseph si in-ilop ud Egypt ot imbyegala kan siya, ²⁰ “Bumangonka, ta itallaylu cha man-ila ked mangulin kayu'd Israel, ti latoy cha lamanggop un mangtoy si alla'n alak.” ²¹ Ot bummangon si Joseph ot intallayla cha man-ila ot langulincha ud Israel.

²² Ngim chingngeyla pun un si Archelaus un alak Herod chi lanturay ud Judea, ummogyat un umoy udchi. Gapu ta lipain-ilop kan siya, ummoycha ud probinsiyan chi Galilee. ²³ Ot billumyoycha si ili'd Nazareth. Ot latungpey imbyegan cha propeta un kalancha, “Ngadloncha siya iNazareth.”[§]

[‡] 2:18 2:18 Jeremiah 31:15, ha somsomok Jeremiah si Rachel mibilang un ilan cha losan un Judio, ked cha alakla chicha galak Israel un laabyak ya lammusassu ud Babylon. Kan Matthew, iluseyla un mialig ila ud Bethlehem un latoy cha aalakla. [§] 2:23 2:23 Ha timpun Jesus, Nazareth ked paat ya ak-akiton cha tagu un ili. Ha pion Matthew un uguchon achu cha propeta un langibyega un cha tagu ak-akiton cha si Jesus.

3

*Lampasagalaon John Un Mambubunyeg Cha Tagu**(Mrk. 1:1-18; Luk. 3:1-20; Jhn. 1:19-28)*

¹ Si hachi'n timpu'n inggewan Jesus ud Nazareth. Inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen John un Mambubunyeg. Ummoy si lugey ud Judea un lappun ummili ot lambyegbyega kan cha tagu'n kummatam kan siya.

² Kalala, "Ibyabyawiyu cha byasbyasuyyu ti chanchali Mampangatan Apudyus." ³ Si John chi hachi'n ibyegbyegan propeta Isaiiah un kalala,

"Awed chi osa'n tagu un inggew si lugey'n lappun ummili un ip-iphawla un,

'Pabiyuwonyu somsomokyu ya mansagala kayu un isun chi ileyamyu chayan un ayon chi Ari.' ”*

⁴ Ha silup John, lilaga'n chutchut chi kamey, ked ha sintulunla gedchang, ha kakallola ked chuchun ya chilu.

⁵ Amod cha tagu'n ummoy lanchongey si intudtuchula un lampeypu'd Jerusalem ya losan un ili'n sakupon chi probinsiya ud Judea ya ulay ili-ili'n mampachewwang un Jordan. ⁶ Ot lan-ipudlucha kan cha byasbyasuycha ot bilunyagen John chicha si chewwang un Jordan.

⁷ Ngim intullong pun John cha amod un Pariseo kan cha Saduceo un umoy mampabunyeg kan siya, kalala kan chicha, "Chikayu'n lasikap un isun chi uyog, silu langibyega kan chikayu un milisiyu chusan Apudyus lu mampabunyeg kayu? ⁸ Masapuy'n koonyu cha losan un mangipaila un tuttuwa'n lambyabyawi kayu kan cha byasbyasuyyu. ⁹ Achiyu kalan un milisiyu kachusaanyu gapu ta galak chikayu kan Abraham. Ti ibyegak kan chikayu un makwa'n mambyalilon Apudyus cha byetu'n alla un galak Abraham. ¹⁰ Si Apudyus isun chi tagu'n

* 3:3 3:3 Isaiiah 40:3

iyaallala wasayla'n mamokpok si puun chi kayu. Losan un kayu'n achipun mamunga si bibiyu ked mapokpok ya mitungu si apuy.

¹¹ “Bunyagek chikayu si chelum un mangipaila un lambyabyawi kayu kan cha byasbyasuyyu. Ngim ha misagsagulud kan sakon, bunyagela chikayu si Ispiritun Apudyus ya apuy. Langatngatu siya si achayu lu sakon ked achipulak lumbong un mamigging si sancheyla.[†] ¹² Ked lu umali siya ilasinla cha bibiyu un tagu si cha lawwing un tagu, miyalig si mantopa un mansilaola bilayu ya chugi. Ha bilayu iteponla si ayang ngim ha chugi ibyellula si apuy un achipun masobsobyen.”

Ha Lampabunyagen Jesus

(Mrk. 1:9-11; Luk. 3:21-22)

¹³ Si hachi'n timpu gummatong si Jesus un lampeypu'd Galilee ot ummoy chewwang un Jordan ta mampabunyeg kan John. ¹⁴ Ngim achipun John pion un bunyagen siya, ot kalala, “Sakon chi masapuy'n bunyagem. Puggey un sika bugga umali mampabunyeg kan sakon?”

¹⁵ Ngim kalan Jesus un summongbyat, “Chowot sika mamunyeg kan sakon si sala, ti kasapuyan un koon taku cha losan un ipakwan Apudyus kan chitaku.” Ot inteun John un bunyagen siya.

¹⁶ Lagamput pun labunyagen si Jesus, ummopwas siya si chelum, ot liwalit ud langit ot intullongla Ispiritun Apudyus un isun chi kalapati un lan-osog ot lansap-oy kan siya. ¹⁷ Ot ladngey ginga un lampeypu'd langit un kalala, “Liya Alakku'n tagtagopok ya masmas-omak kan siya.”

[†] 3:11 3:11 Ha kawachin chi kabyabyaan un musassu ked igetongla sancheyn chi apula lu awed ayala, kaalola lu gumatong ya lumlok si byeyoy. Ha pion John un ibyega ked achipun siya maikari un mansimbi ulay osa'n musassu kan Jesus.

4

*Ha Lalubsubyen Satalas Kan Jesus**(Mrk. 1:12-13; Luk. 4:1-13)*

¹ Oli pun impuyut chi Ispiritun Apudyus si Jesus si lugey'n lappun ummili ta udchi malubsubyen Satalas kan siya. ² Lallaun siya si opat puyu'n eygew ya opat puyu'n labi ot patunged labitin. ³ Ot ummoy si Satalas kan Jesus ot kalala, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, ibyegam kan cha alla'n byetu ta mambyalin cha tilapay."

⁴ Ngim summongbyat si Jesus, "Liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Chakampun si makan abus chi ikatagun cha tagu, ngim masapuycha kacha ugud Apudyus.'* "

⁵ Oli pun impuyut Satalas si Jesus si salimpatuk chi templo si laapudyusan un siudad ud Jerusalem. ⁶ Ot kalala kan siya, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, lumayugka ti liigili si ugud Apudyus un, 'Bililon Apudyus cha anghesla ta ayyuwalan chika ya tapayaon chika taplu ulay cha chapanlu achipun masugat si byetu.' "†

⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "Ngim liigili bo si ugud Apudyus, 'Achim mangin-in-an si Apu un Apudyuslu.'‡ "

⁸ Ot impuyut Satalas si Jesus si kataklangan un bilig ot impailala cha losan un turay ya mampangatan utla lubung ya cha losan un bilaklangcha. ⁹ Ot kalala, "Idchok losan cha alla kan sika, lu mampalintumingka ya manchayawka kan sakon."

¹⁰ Summongbyat si Jesus un kalala, "Wissedka Satalas! Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus,

---

* 4:4 4:4 Deuteronomy 8:3 † 4:6 4:6 Psalm 91:11-12 ‡ 4:7 4:7 Deuteronomy 6:16

‘Chayawom si Apu un Apudyuslu ya siya abus chi mansim-biyam.’§ ”

¹¹ Ot tilelan Satalas si Jesus, ot gummatong cha angheles Apudyus ot ilayyuwalancha siya.

Lilugiyán Jesus Un Lambyegbyega Ud Galilee

(Mrk. 1:14-15; Luk. 4:14-15)

¹² Chingngeyn pun Jesus un libyayud si John un Mambubunyeg, langulin siya ud Galilee. ¹³ Tilelala’d Nazareth ot ummoy illinggew ud Capernaum un osa’n ili si igid chi byeybyey ud Galilee un sakup chi Zebulun ya Naphtali.

¹⁴ Lakwa laoy ta tuttuwa’n matungpey inggilin propeta Isaiiah un kalala,

¹⁵ “Si pita ud Zebulun kan Naphtali, si igid chi byeybyey, un chomangon chi

chewwang ud Jordan inggala si sakup chi Galilee un igew cha Gentil.

¹⁶ Cha tagu udchi, isun chi inggewcha si manggikbot gapu si byasuycha.

Ngim si umali’n eygew, itullongcha lapigsan Silaw.

Siya mansilaw kan cha inggew si manggikbot un igew cha latoy.”*

¹⁷ Malipud si hachi’n timpu, lilugiyán Jesus un lambyegbyega un kalala,

“Mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ti chanchali Mampangatan Apudyus.”

Ha Langayagen Jesus Kan Cha Opat Un Katatabukuy

(Mrk. 1:16-20; Luk. 5:1-11)

¹⁸ Si lalidtidchayalan Jesus si teyanteg chi byeybyey ud Galilee, intullongla cha chuwa’n mansulud, cha Simon un ngadlon cha Peter ya si Andrew un pin-acha malabukuy

---

§ 4:10 4:10 Deuteronomy 6:13 * 4:16 4:16 Isaiiah 9:1-2

ti siya kawachicha. ¹⁹ Ot kalan Jesus kan chicha, “Tun-ucholak ta isuyuk kan chikayu in-ilonyu’n malabukuy si tagu.”† ²⁰ Ot kakmacha tilelan cha tabukuycha ot litun-udcha kan siya.

²¹ Si lalidtidchayalanchad chi teyanteg, intullong Jesus cha chuwa’n mansulud, cha James kan John un alak Zebedee. Inggewcha si byangka kan cha Zebedee un amacha un pin-ala isagala tabukuycha. Ot ilayagen Jesus chicha. ²² Ot kakmacha tilelan chi byangkacha ya si amacha. Ot litun-udcha kan Jesus.

Ha Lantudtuchuwan Jesus Ya Lamalin-awaala Kan Cha Lasakit

(Luk. 6:17-19)

²³ Ummoy si Jesus kan cha losan un ili’d Galilee. Ot lantudtuchu si cha sinagogacha. Imbyegbyegala Bibiyu’n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus ya pilalin-awala bo cha lakalakalasi’n sakit ya cha ligat cha tagu. ²⁴ Ked lanchilongey pin-an Jesus killingwa si cha losan un ili’d Syria. Hachi gapula’n lan-iyoy cha tagu kan cha losan un lasakit, un lakalakalasi sakitcha ya ligatcha, isun cha laayan, laketoy ya lapalalais, ot pilalin-awan Jesus chicha. ²⁵ Amo-amod cha tagu’n litun-ud kan siya un lampeypu’d cha probinsiya ud Galilee, Judea, Decapolis, Jerusalem ya cha ili’n inggew si chomangon chi chewwang ud Jordan.

5

Ha Intudtuchun Jesus Ya Cha Bilinla

(Luk. 6:20-26)

---

† 4:19 4:19 Si Greek “Tun-ucholak” - ha piola’n ibyega mitun-ud kan Jesus un disipulusla.

¹ Intullong pun Jesus cha amod un tagu, lalagecha si bilig* ot ummamuy. Ot ummacheli cha disipulusla kan siya. ² Ot illugila'n lantudtuchu kan chicha un kalala,

³ “Pian cha tagu'n ammucha un lappun kabyeeyancha si sangwalan Apudyus, ti mipaticha si Mampangatan Apudyus.

⁴ “Pian cha tagu'n mallachingit gapu si byasuy, ti liwliwaon Apudyus chicha.

⁵ “Pian cha tagu'n mangipakumbyabya si long-egcha, ti chicha malawid si pita.

⁶ “Pian cha tagu'n pipioncha un koon cha ipakwan Apudyus, ti maplokcha.

⁷ “Pian cha tagu'n malagchegu kan cha asintatagucha, ti kacheguwan Apudyus chicha.

⁸ “Pian cha tagu'n mampeykas cha somsomokcha, ti mailacha si Apudyus lu sumin eygew.

⁹ “Pian cha tagu'n pin-a mangwa si lumin-awaan cha tagu, ti ibilang Apudyus chicha'n aalakla.

¹⁰ “Pian cha tagu'n mapalpaligatan gapu si mangwaan cha si pion Apudyus, ti lipaticha si Mampangatan Apudyus.

¹¹ “Pian kayu lu mangig-iggaan chikayu ya palpaligatan chikayu ya pepewingon chikayu gapu kan sakon. ¹² Ulay lu katchi pin-acha koon kan chikayu, matetteyok kayu, ti chakey gunggulayu'd langit. Ti kamatchi bo killingwan cha tagu'n lamampaligat kan cha propetan ummun-ula lu chikayu.”

Ha Pangngalig Chi Asin Ya Silaw

(Mrk. 9:50; Luk. 14:34-35; Mrk. 4:21-25; Luk. 8:16-18)

---

* 5:1 5:1 Ha piola'n ibyega si Greek achipun mantaklang un bilig ngim kabibbiligen.

¹³ Ot intuyuy Jesus un lantudtuchu, kalala, “Isuyu asin kan cha losan un tagu si alla’n lubung. Ngim lu makaan chi simsimla, lappun in-ilola’n mangiyulin si kilaasinla. Lappun puutlà akit, mibyellu ked byebyechokon cha tagu.

¹⁴ “Ya isuyu silaw un mansilaw si somsomok cha tagu si lubung. Isuyu ili’n inggew si osa’n bilig un mampatak ya achipun makwa’n maseilan. ¹⁵ Ked lappun tagu si tonggela silaw ked lilakkobyela si chungchung. Ngim ipatayla si ustu’n papattayan ta silawala cha losan un inggew ud chayom chi byeyoy. ¹⁶ Kamatchi bo un kasapuyan un silawanyu cha tagu ta mailacha bibiyu’n ugaliyu ked siya mangichayawancha kan Apudyus un Amayu’d langit.”

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Lintog

¹⁷ Kalan Jesus, “Achiyu kalan un ummaliyak ta inyak kaalon chi lintog un inggilin Moses ya cha tudtuchun cha propeta, ngim ummaliyak ta matungpey cha losan un liigili.† ¹⁸ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, maumas chi langit ya pita ngim cha lintog Apudyus ked sissiya, ulay simpattok achipun matayak inggalad matungpey cha losan un panggop Apudyus. ¹⁹ Ked ha tagu’n achipun tumuttuwa si ulay kapaatan un lintog Apudyus ya siya bo itudtuchula kan cha uchum, miibilang un siya kabyabyaan si Mampangatan Apudyus. Ngim lu silu tumuttuwa si lintog Apudyus ya siya bo itudtuchula kan cha uchum, siya mibilang un kangatuwan si Mampangatan Apudyus. ²⁰ Ti ibyegak kan chikayu, un achipun kayu mipati si Mampangatan Apudyus lu achipun kayu lalinlintog lu cha Pariseo ya cha mimistulun chi lintog.”

---

† 5:17 5:17 Chuwa piola’n uguchon: ummaliyak ta ipakaammuk chi ustu’n piola’n ibyega ya ummaliyak ta matungpey imbyegacha.

Ha Tuduachu Mipanggop Si Sanga

²¹ “Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, ‘Achi kayu pumatoy, ked lu silu pumatoy, michiyum ked machusa.’ ²² Ngim ibyegak kan chikayu, lu silu sumanga si biyunla makuis ked lu silu mangig-iggaala biyunla, michiyum kan cha kukunsisey ked lu silu mangibyega si biyunla un, ‘Oggog! Lappun puutlu!’ lobbongla’n mibyellu si apuy ud impiyeylu. ²³ Ked lu awed ingka ichatun kan Apudyus si altar ya laslasmoklu’n awed lawingon chi biyunlu kan sika, ²⁴ telam chi chatunlu si sangwan chi altar ked ingka umula mampakawan si biyunlu asika ot mangulin ya manchatunka kan Apudyus.

²⁵ “Lu awed lamabyasuy kan sika ya mangichiyum kan sika, kakmam umoy makaaliglu sakbyey un gumatongka si korti. Ta achila ipuyang sika si kuis ked achipun chi kuis sika ipuyang kan cha pulis ta achipun cha pulis sika ibyayud. ²⁶ Tuttuwa ibyegak kan sika, lu mibyayudka achipunka mibukat inggala’d byayachem losan un muytam.”

Ha Tuduachu Mipanggop Si Chegchegas

²⁷ “Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, ‘Achi kayu makachegchegas.’ ²⁸ Ngim ibyegak kan chikayu, lu silu mangitullong si byebyai ya piola’n eyan siya ked lakabyasuy si chegchegas si somsomokla. ²⁹ Lu siya makabyasuyam cha itullong chi machuwalan un atam, ukaom ked ibyellum! Un-ulloy chi makuyangan chi long-eglu lu wechewed chi long-eglu ked mibyellu’d impiyeylu. ³⁰ Lu siya makabyasuyam chi kokoon chi machuwalan un imam, lampogem ked ibyellum! Un-ulloy chi magugungsuyan chi osa’n imam lu wechewed chi long-eglu ked mibyellu’d impiyeylu.”

*Ha Tudtuchu Mipanggop Si Ichang**(Mrk. 10:11-12; Luk. 16:18)*

³¹ “Chingngeyyu un liibilin un kalala, ‘Lu ichangan chi leyaki asawala, masapuy’n mangwa si kasuyatan chi man-ichangancha.’ ³² Ngim ibyegak kan chikayu, lu ichangan chi leyaki asawala, makabyasuy, malaksig lu lakachegchegas chi byebyai, un siya gapun chi mamabyasuyala kan siya. Ya lu silu mangasawa si laichangan un byebyai makabyasuy si chegchegas.”

*Ha Tudtuchu Mipanggop Si Sapata**(Jas. 5:12)*

³³ “Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, ‘Achim yam-alon chi insapatam, ngim masapuy’n koom chi insapatam kan Apudyus.’ ³⁴ Ngim si sala ibyegak kan chikayu un achi kayu mansapata ya achiyu isapata’d langit, ti siya mantutuggewan Apudyus un manturay. ³⁵ Willu achiyu isapata alla’n pita, ti siya lipatayan chi ikila. Ked isula bo un achiyu isapata ud Jerusalem, ti siya ciudad chi kangatuwan un Ari. ³⁶ Ya achim isapata chi uyum, ti achipunka makakopya si ossaan un mamputilak willu mangngitit un buuk. ³⁷ Un-ulloy chi kalanyu’n ‘O’ lu tuttuwa, willu ‘Lai’ lu achipun, achiyu chog-an si sapata, ti losan un ichogayu lampeypu kan Satalas.”

*Ha Tudtuchu Mipanggop Si Byayos**(Luk. 6:27-36)*

³⁸ “Chingngeyyu un liibilin kan chikayu un kalala, ‘Lu silu mamussok si atan chi asintatagula, masapuy’n mabussok bo atala. Ked lu silu mamugbug si ngipon chi asintatagula, masapuy’n mabugbug bo ngiponla.’[‡] ³⁹ Ngim ibyegak kan chikayu, achiyu ibyayos cha lawwing

---

‡ 5:38 5:38 Deuteronomy 19:21

un kingwan chi asintataguyu kan chikayu. Lu awed malipak si machuwalan un apinglu, itayam bo machuwigin apinglu. ⁴⁰ Ked lu awed mangichiyum kan sika ta eyala siluplu, idchom bo chakitlu. ⁴¹ Ked lu awed tagù ipatutla ipabukud kan sika keygala si sinkilamitru, bukuichom ulay chuwa'n kilamitru. ⁴² Lu awed mangkochechew kan sika, idchem. Lu awed bumulud kan sika, pabuluchem bo.”

Tudtuchu Mipanggop Si Ayat Kan Cha Kabusuy
(Luk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Chingngeyyu un liibilin kan chikayu un kalala, ‘Masapuy'n ayatonyu cha bubuyunyu, ngim sangaonyu cha kabusuyyu.’ ⁴⁴ Ngim ibyegak kan chikayu, masapuy'n ayatonyu cha kabusuyyu ya iluwalwanyu cha mamampaligat kan chikayu. ⁴⁵ Ta mibilang kayu un aalak Apudyus un Ama taku'd langit. Ti man-iisun ipalubusla umilitan chi ilit kan cha bibiyu'n tagu ya cha lawwing un tagu. Isula bo'n mangatod si uchen kan cha lalintog ya cha mangwa si lawwing. ⁴⁶ Kalanyu lin un lu siyad ay-ayatonyu cha mangay-ayat kan chikayu, gunggulaan Apudyus chikayu? Lai, ti ulay bo cha manchachagup si bugis katchi bo kokdoncha. ⁴⁷ Ked lu abus cha bubuyunyu si makaug-ugguchenyu ya lilaksigyu cha uchum, simma puutla ti ulay cha achipun mamati, kamatchi bo kokdoncha. ⁴⁸ Ked masapuy'n lappun mangkuyanganyu, un isun chi Amayu'd langit un lappun mangkuyangala.”

6

Tudtuchun Jesus Mipanggop Si Mangtochen Kan Cha Makasapuy

¹ Intuyuy Jesus lantudtuchu un kalala, “Allachenyu ta achiyu ipappaila kan cha tagu lu mangwa kayu si bibiyu,

ti lu siya mangwaanyu pionyu'n ichayaw chikayu kan cha tagu, achipun chikayu gunggulaan kan Amayu'd langit.

² “Ked lu awed idchonyu kan cha tagu'n makasapuy si tuyung, achiyu ipappaila kan cha tagu un isun chi kokdon cha aginpapati un ipappailacha kan cha kekkesa ya cha sinagoga cha bibiyu'n kokdoncha ta chayawon cha tagu chicha. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lagamputcha ilawat chi gunggulacha. ³Ngim chikayu, lu awed idchonyu kan cha makasapuy, ilanyu ta achiyu ipatagammu ulay silu'n tagu. ⁴Ngim iyaggakawyu'n mangtod ked si Amayu un mangitutullong kan cha losan un achipun maila gunggulaan chikayu.”

Tudtuchu Mipanggop Si Luwalu

(Luk. 11:1-13)

⁵ “Ked lu malluwalu kayu, achiyu iyis-isu kan cha aginpapati ti pioncha'n isiked un malluwalu si sinagoga ya cha igid cha kekkesa ta itullong cha tagu chicha. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lagamputcha ilawat chi gunggulacha. ⁶Ngim lu malluwalu kayu, lumlok kayu si kuwetuyu ya inyolobyu ked malluwalu kayu kan Amayu un achipun maila ked si Amayu un Apudyus un mangitutullong si pinayu koon, ked gunggulaan chikayu.

⁷ “Lu malluwalu kayu achiyu anchu-anchuwon un mangkekemangon un isun chi kokdon cha achipun mami, ti kalancha pun lu chongyon Apudyus chicha lu achu maibyegacha. ⁸Achiyu tuyachon chi malluluwalucha, ti ulay si chaampunyu mangibyeg-an tilataggammun Amayu'n Apudyus cha masapuyyu. ⁹Kamatla in-ilonyu'n malluwalu:

‘Amami un awed langit, machaychayaw otyan chi ngachenlu.

¹⁰ Chumtong otyan chi Mampangatam utla pita ya

makwa otyan chi piom utla pita un isun chi lakwa'd langit.

¹¹ Mangtodka si ileygew un kalonmi.

¹² Ya pakawalom cha byasbyasuymi, ti pilakawanmi bo cha lakabyasu y kan chikami.

¹³ Ya achim ipalubus un masulisug kami ta achi kami makabyasu y,

ngim ilisim chikami si lawwing.' ”*

¹⁴ Ot kalan bo Jesus, “Lu pakawalonyu cha mangwa si lawwing kan chikayu, pakawalon chikayu bo kan Amayu'd langit. ¹⁵ Ngim lu achipunyu pakawalon chicha, achipun bo Amayu un awed langit pakawalon chikayu.”

Tudtuchu Mipanggop Si Palaglaun

¹⁶ Ot intuyuy Jesus, “Lu mallaun kayu mipagapu si malluwaluwanyu, achi kayu aginchachauy un isun cha aginpapati. Ti pioncha'n ipaila kan cha tagu'n lallauncha'n malluwalu. Ibyegak chi tuttuwa kan chikayu, gil-amputchu ilawat chi gunggulacha. ¹⁷ Ngim lu mallaun kayu, mancheup kayu ya malagaysay kayu, ¹⁸ taplu achin cha tagu ammuwon un pin-a kayu mallaun ngim abus si Ama taku'd langit un achipun maila chi sintagammu. Ked si Ama taku un mangitullong si cha litatayu'n koonyu, gunggulaan chikayu.”

Ha Mipanggop Si Pilak Ya Bilaklang

(Luk. 12:32-34)

¹⁹ Kalala bo, “Achi kayu man-ummung si bilaklangyu utla pita un makwa'n yam-alon chi lakoy, metiyan ya makwa'n maakaw.† ²⁰ Ngim siya otyan koonyu, man-ummung

* 6:13 6:13 Osa'n piola'n ibyega si Greek ked milisi kami kan Satalas.

† 6:19 6:19 Si Greek ha metiyan ked achu piola'n ibyega: losan un manyam-an, kalon cha utut, langganan ya lakoy. 1 Kings 10:4-7

kayu si kilabyaklangyu'd langit un lappun manyam-an, achipun metiyan ya lappun bo makaakaw. ²¹ Ti ha katuttuwaala, lu silu potpotgonyu, kapilitan un siya bo isosomokyu.”

Ha Silaw Chi Long-eg

(Luk. 11:34-36)

²² Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, “Ha ata, siya silaw chi long-eg. Lu bibiyu atam, masisillawan losan chi long-eglu. ²³ Ngim lu awed chipiktun chi atam, manggikbot chi losan un long-eglu. Ked lu manggikbot chi awed kan sika imbis un silaw, gettok un amod un pangot!”

Ha Mansimbi Si Chuwa'n Ap-apu

(Luk. 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Lappun tagù mansimbi si chuwa'n ap-apu. Ti kapilitan un memeyyed si osa ya mansasanga si osa. Ked potpotgola bo osa ya am-amsiwola osa. Achipun makwa'n manchisalola un mansimbi kan Apudyus ya bilaklang.”

Mipanggop Si Palagchaleg

²⁵ “Siyad ibyegak kan chikayu, achi kayu machalagen mipanggop si mataguwanyu, un isun chi kalonyu, ilumonyu ya cha mansilupyu. Ti lapotpotog chi biyegyu lu ha makan ya lapotpotog bo long-egyu lu ha silup. ²⁶ Itullongyu ked cha sissiwit un sintatayap, achipuncha mammuya ya man-apit ya achipuncha malepon si ayang. Ngim pakalan Amayu'd langit chicha. Ha chakampun kamman un lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha alla'n sissiwit? ²⁷ Awed kamman akit icheay chi machanchalagen kayu si biyegyu? Pulus.

²⁸ “Ked pakayuggey manchaleg mipanggop si cha useyonyu'n luput? Itullongyu ked chi in-ilon cha sababung un chumakey si tattayun, achipun cha mit

mangkawachi willu mallaga si silupcha. ²⁹ Ngim ibyegak kan chikayu un ulay si Ari Solomon un kabyaklangan, † lappun silupla si labibbiyu lu cha alla'n sabsabung. ³⁰ Lu katchi in-ilon Apudyus un mampabiyu si luut lawa un sinakitan chi inggewancha si sala ya lakyawcha bo ked lu bigat masgob, giluya kayu bo achila silupan? Ha lappun pammatiyu? ³¹ Ked achi kayu machalagen mipanggop si cha masapuyyu, un isun chi makan, mailum ya silup. ³² Ti cha tagu'n achipun mamati kan Apudyus katchi cha singsingtoncha. Ammun Amayu'd langit un masapuyyu losan cha alla. ³³ Siya otyan isosomokyu Mampangatan Apudyus ya masapuy'n koonyu cha piola, ked idchola cha losan un kasapuyanyu. ³⁴ Ked achi kayu machalagen si ligat un chumtong lu bigat. Oli ta lu bigat, asiyu sanguwon chi ligat un chumtong si hachi'n eygew. Ti umalay cha ligat un lalak-amon taku si kacha eygew. Ked achi taku chogchog-an.”

7

Achi Kayu Manguis

(Luk. 6:37-42)

¹ Intuyuy Jesus lantudtuchu un kalala, “Achiyu kuison cha uchum ta achin Apudyus kuison chikayu. ² Ti ha inilonyu'n manguis kan cha uchum un tagu, siya bo koon Apudyus un manguis kan chikayu. Lu silu kiged chi idchonyu si asintataguyu, siya bo kiged chi idchon Apudyus kan chikayu. ³ Puggey un mitullonglu siyun-ik si atan chi suludlu, ked achipunlu maila sitap si atam? ⁴ Ma in-ilom un mangibyega'n kaalok chi siyun-ik si atam, lu achipunlu maila sitap si uwam un ata? ⁵ Sikan pappai! Ulaom yan

---

† 6:29 6:29 Ha somsomok cha Judio si Solomon chi kabyaklangan un tagu un latagu utla lubung.

kaalon chi sitap si atam ta pumatak chi mangitullongam un mangaan si siyun-ik si atan chi biyunlu.”

⁶ “Achiyu ipatut itudtuchu ugud Apudyus si tagu’n mangam-amsiw ya issalan chongyon, ti miyaligcha si asu ya byeyok. Ti ulay lu langila idchom si asu, kotbyeyn chikayu. Achiyu bo idchon chi kangilaan un bongey kan cha byeyok ti iwakatcha ya choschosancha.”

Ig-iggayu’n Malluwalu

(Luk. 11:9-13)

⁷ Kalan bo Jesus, “Lu awed masapuyyu, kochewonyu kan Apudyus ot idchola kan chikayu. Lu awed singtonyu, maochesanyu. Ked lu mangkongkong kayu si sawang, milukat kan chikayu. ⁸ Ti losan un mangkocheu kan Apudyus, maatod chi kochewola. Lu silu mansingit si piola’n sington, maochesala. Lu silu mangkongkong, milukat chi sawang kan siya. ⁹ Silu kan chikayu’n aamma, un lu mangkocheu chi alakyu si makan, ha idchonyu kamma byetu? ¹⁰ Ked lu manchawat si lamos, ha idchonyu kamman bo uyog? ¹¹ Kan chikayu’n malagbyasuy, lu ammuyu’n mangatod si bibiyu kan cha aalakyu, giluya bo Amayu’d langit achi mangatod si bibiyu kan cha losan un mangkocheu kan siya.

Ha Labukeyan Chi Lintog Apudyus Ya Tudtuchun Cha Propeta

¹² “Koonyu kan cha uchum un tagu chi pionyu un kooncha kan chikayu. Ti laoy chi labukeyan chi lintog Moses ya cha inggilin cha propeta.”

Ha Lalipit Un Liwangan

(Luk. 13:24)

¹³ “Mangoy kayu si lalipit un liwangan, ti lawaya liwangan kan manggochong chi chayan un umoy ud impiyeylu, ked gapu ta manggochong chi halat un liwangan, achu

cha mangoy. ¹⁴ Ngim gapu ta lalipit chi liwangan ya mansukun chi chayan un umoy si biyeg un mallalayun kan Apudyus, ked akit cha mangoy.”

Ha Kayu Ya Mambubungala

(Luk. 6:43-45)

¹⁵ Intuyuy bo Jesus kalan un, “Allechenyu cha silan propeta. Umalicha kan chikayu un agin-uk-ukoy un isun chi keylilu, ngim ha katuttuwaan, isucha atap un asu’n kuman. ¹⁶ Milalasinu chicha gapu si kokdoncha, isun chi kayu un maammuwan lu mamunga. Ha mamunga kamma iwoy si eyagen, willu grapes si abukachu? ¹⁷ Ha bibiyu’n kayu, bibiyu bo ibungala, ngim ha lawwik un kayu, lawwik bo ibungala. ¹⁸ Ha bibiyu’n kayu, achipun mamunga si lawwik, ked ha lawwik un kayu, achipun mamunga si bibiyu. ¹⁹ Ked ha kayu’n achipun mamunga si bibiyu, mapokpok ked litungu. ²⁰ Ked ha mangilasilanyu kan cha silan propeta ked gapu si kokdoncha.”

Ha Achipun Mipati Si Mampangatan Apudyus

(Luk. 13:25-27)

²¹ Ot intuyuy Jesus lantudtuchu, “Chakampun si losan un mangibyega kan sakon un, ‘Apu, Apu,’ ked makaslok si Mampangatan Apudyus, ngim abus cha mangwa si pion Amak ud langit. ²² Ked lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, achu cha mangkad-kachegu kan sakon, ‘Apu, Apu, peylokom chikami! Gapu si ngachenlu, imbyegbyegami bibiyu’n chameg. Gapu si ngachenlu, pileyyawmi cha ayan. Gapu si ngachenlu, achu killingwami’n lakaskaschaaw.’ ²³ Ngim ibyegak kan chicha, ‘Lappun ammu kan chikayu! Wised kayu, chikayu’n mangmangwa si lawwing!’ ”

*Cha Chuwa'n Lampaud Si Byeyoy**(Luk. 6:46-49)*

²⁴ Ot kalala bo, “Lu silu chumngey si alla'n ugudku ya koola chicha, miyalig si lasilib un tagu'n lampaud si byeyoyla si lap-at chi byetu. ²⁵ Ulay lu iggala'n umuche-uchen ya lummitap ya iwasot chi byali, achipun mikusob chi byeyoyla ti lapaud si lap-at chi byetu. ²⁶ Ngim lu silu mangngey si alla'n ugudku ya achipunla koon, miyalig si looggog un tagu'n lampaud si byeyoyla si kaleglegelan. ²⁷ Ked lu iggala'n umuche-uchen ya lummitap ya iwasot chi byali byeyoyla, mikusob ya miwakat.”

²⁸ Gilamput ked Jesus imbyega cha hachi, laschaaw cha amod un tagu'n illinggew si in-ilola'n lantudtuchu. ²⁹ Ti lantudtuchu kan chicha un kamad alla kalobbongala, chakampun un isun cha mimistulun chi lintog.

8

*Pilalin-awan Jesus Chi Leyaki'n Laleprosy**(Mrk. 1:40-45; Luk. 5:12-16)*

¹ Lan-osog pun si Jesus un lampeypud chi bilig, litun-ud cha amo-amod un tagu kan siya. ² Oli pun ummachali osa'n leyaki'n laleprosy kan Jesus ot lampalintuming si sangwalanla, un kalala, “Apu, lu piom, palin-awaolak.”

³ Ot inyachawen Jesus chi imala ot ilappachela siya, un kalala, “O, Piok, lumin-awaka.” Ot kakma lakaan chi leprosy. ⁴ Ot kalan Jesus kan siya, “Chongyom! Achim pay ibyegbyega laoy ulay silu'n tagu, ngim ingka mampeyang si pachi ked manchatunka ti siya imbilin Moses ta maluttuwaan cha tagu'n lummin-awaka.”*

*Ha Pammatin Chi Kapitan Cha Susuychachu'n IRome**(Luk. 7:1-10)*

---

* 8:4 8:4 Leviticus 14:1-8

⁵ Gummatong pun si Jesus ud Capernaum, ilabot chi kapitan cha suychachu'n iRome siya. Ot langkadhachegu un kalala, ⁶ "Apu, lasakit chi bubùulok ud uwami, la-palalais ked amod chi ligatla."

⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "O, umaliyak ta palin-awaok siya."

⁸ Ot kalan chi kapitan, "Intalu achika umali, ti chakpun lumbong un mamangili kan sika. Ibyegam laing chi ugudlu ked lumin-awa bubùulok. ⁹ Ti ulay sakon, awed langatngatu un mangituray kan sakon ya awed cha suychachu'n iturayak. Lu ibyegak si osa, 'Ingka,' ked ummoy. Lu ibyegak si osa, 'Umalika,' ked ummali. Ked lu ibyegak si bubùulok, 'Koom chi alla,' ked kingwala bo."

¹⁰ Laschaaw si Jesus si chingngeyla imbyegan chi kapitan, ot kalala kan cha tagu'n lituntun-ud kan siya, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lappun inchesak si kamatla kapiqsan chi pammatila, ulay kan cha tagu'd Israel.

¹¹ Ibyegak kan chikayu, achu cha Gentil un mampeypu si sumileyen ilit un ili ya mipisukan ilit un umoy makakan kan cha Abraham, Isaac ya si Jacob si Mampangatan Apudyus ud langit. ¹² Ngim cha Judio un pililiyan Apudyus un mipati si Mampangatala, kaachuwan kan chicha ked mibyellu si lugey'n amod chi gikbotla, ked sin-iibincha ya singngingillot cha ngiponcha si sigebcha."

¹³ Ot kalan Jesus si kapitan, "Ingkan! Makwa imbyegam ti siya pilatim." Ot kakma lummin-awa bubùulola.

Achu Cha Tagu'n Pilalin-awan Jesus

(Mrk. 1:29-34; Luk. 4:38-41)

¹⁴ Oli pun, ummoy si Jesus ud byeyoy cha Peter, ot intullongla byebyai un katugangan Peter un uumbog, ti amod chi palatingla. ¹⁵ Ot iloglen Jesus chi imala ot kakma

lakaan chi palatingla. Bummangon chi byakbyakot ot pilakalala si Jesus.

¹⁶ Lummaschom pun, inggetong cha tagu cha laayan ya cha lasakit kan Jesus. Ot iluseyla ugudla un lampeyyaw kan cha ayan ya pilalin-awala losan cha lasakit.

¹⁷ Killingwala cha laoy losan ta matungpey imbyegan propeta Isaiiah si awi un kalala, “Kilaanla cha ligligat taku ya pilalin-awala cha saksakiton taku.”†

Ha Kilaligat Chi Mitun-ud Kan Jesus

(Luk. 9:57-62)

¹⁸ Intullong pun Jesus un amod cha tagu’n langalibungbung kan siya, bililinla cha disipulusla un umoycha si chomang chi alla’n byeybyey. ¹⁹ Ngim kummatam chi osa’n mistulun chi lintog ot kalala, “Mistulu, mitun-uchak kan sika ulay chilu ayam.”

²⁰ Ot kalan Jesus kan siya, “Cha mutit allat chi lungug un igewcha ya cha sissiwit allat bo sukbutcha. Ngim Sakon un Alak chi Tagu, lappun byeyoyku un inyak masuypan.”

²¹ Ot kalan chi osa’n disipulus Jesus, “Apu, inyakon yan ta inyak ilobon si amak.”

²² Ngim kalan Jesus kan siya, “Tun-ucholak, mangamung gey cha achipun mamati, un isucha lalattoy un mangimbon kan siya.”‡

Pilagilok Jesus Chi Byali

(Mrk. 4:35-41; Luk. 8:22-25)

²³ Oli pun lambyangka cha Jesus ya cha disipulusla. ²⁴ Langgilawacha pun si byeybyey ud Galilee, maeg ga lummoswa lapigsan byali ot saksakyabyen chi challuyun

---

† 8:17 8:17 Isaiiah 53:4   ‡ 8:22 8:22 Isun chi latoycha si sangwalan Apudyus, ti achipuncha mamati kan Apu Jesus. Itullongyu Matthew 9:9

chi byangkacha ked allà akit un milutobcha. Ngim lasusyop si Jesus. ²⁵ Ot ummoy cha disipulusla bilan-gon siya, un kalancha, “Apu, taguwom chikami! Alla’n milutob taku!” ²⁶ Summongbyat si Jesus un kalala, “Pakayuggey umogyat? Assi-assi, kuyang chi pam-matiyu!” Lummiabbyat si Jesus ot pilagilokla byali ya challuyun, ot gummilokcha’n ustu-ustu. ²⁷ Ot laschaaw cha disipulusla ot kalancha, “Silu maga tagu’n alla, un ulay chi byali ya challuyun tuttuwaoncha siya?”

Pileyyaw Jesus Cha Ayan

(Mrk. 5:1-20; Luk. 8:26-39)

²⁸ Gummatong ked cha Jesus si chomangon chi byey-byey un sakupon chi Gadarenes, liyabot kan siya cha chuwa’n leyaki’n laayan, un lampeypu si loblobon. Patunged cha kaog-ogyat ked lappun makaituled un mangoy si hachi’n chayan. ²⁹ Ot lapalakuycha un kalancha, “Sika’n Alak Apudyus, puggey taktakon chikami? Ha um-malika utla ta paligatam chikami sakbyey un gumatong chi likodchong un timpu?”

³⁰ Ked inggew cha amod un byeyok si achali un sin-susubsub. ³¹ Ot ilàayuk cha ayan si Jesus un kalancha, “Lu peyyawom chikami, ibuunlu chikami kan cha ancha’n byeyok.”

³² Ot kalan Jesus kan chicha, “Ingkayu!” Ot lummawa cha ayan si hachi’n tagu ot ummoy cha lallun-ug kan cha byeyok. Ot lanchokchokas cha byeyok lummayug si angit ot laamin cha lilutob ya laalud si byeybyey.

³³ Cha hachi’n man-aachug kan cha byeyok, ummawid-cha si ili. Imbyegacha losan un lakwa, pati cha lakwa kan cha chuwa’n laayan. ³⁴ Ot ummoy cha umili ilabot si Jesus. Ot inchesancha pun siya, ilàayukcha siya ta telala ilicha.

9

*Pilalin-awan Jesus Chi Tagu'n Lapalalais**(Mrk. 2:1-12; Luk. 5:17-26)*

¹ Oli pun lambyangka cha Jesus kasin ot chummemangcha si byeybyey ot langulin si ilila. ² Lichuumcha pun si ili, inggetong cha tagu leyaki'n bilubulligencha'n lapalalais. Laammuwan pun Jesus chi gettok un pammaticha kan siya, kalala si lapalalais, "Alakku, pakoscheyom chi somsomoklu. Lapakawan cha byasuym."

³ Ot sin-aayumimit cha uchum un mimistulun chi lintog un kalancha, "Palaggey iyisu long-egla kan Apudyus!"

⁴ Ammun Jesus chi awed si somsomokcha ot kalala, "Puggey un lawwing chi somsomokyu? ⁵ Simma lagodgochong un ibyega, 'Lapakawan cha byasuym,' willu 'Lumibbyatka ked malidchayanka?' ⁶ Allaya maligammuwanyu un Sakon un Alak chi Tagu, alla kalobbongak utla pita un mamakawan si byasuy." Ot kalala si hachi'n lapalalais, "Lumibbyatka, eyam chi oboklu ya ingkan uwayu!"

⁷ Ot lummibbyat chi hachi'n lapalalais ot ummoyon.

⁸ Intullong pun cha amod un tagu lakwa, laschaawcha ya ummogyatcha, ot chilaychayawcha si Apudyus un langatod si kamatchi'n kalobbongan kan cha tagu.

*Ha Langayagen Jesus Kan Matthew Ta Mandisipulusla**(Mrk. 2:13-17; Luk. 5:27-32)*

⁹ Ot ummoyon si Jesus udchi ot si lalidtidchayalala intullongla osa'n manchachagup si bugis un mangngachen Matthew un umaammuy si opisilala. Ot kalan Jesus kan siya, "Tun-ucholak."* Ot lummibbyat si Matthew ot litun-ud kan siya.

---

* 9:9 9:9 Si Greek tun-ucholak: piola'n ibyega mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

¹⁰ Si ummoyan cha Jesus ya cha disipulusla langalan ud uwancha Matthew, ummoy lakakan cha achu'n kakadwan Matthew un manchachagup si bugis ya cha uchum un malagbyasuy. ¹¹ Intullong pun cha Pariseo chicha, ilimuscha kan cha disipulus Jesus, "Puggey makakan chi Apuyu kan cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy?"

¹² Chingngeyn ked Jesus chicha, summongbyat, "Ha tagu'n lappun sakitla, achipunla masapuy chuktuy. Ngim ha makasapuy ked ha lasakit. ¹³ Ingkayu amman achayon chi pion chi ugud Apudyus un ibyega un kalala, 'Siyad piok chi kumachegu kayu kan cha asintataguyu. Chakampun si piok cha ichatchatunyu kan sakon.'† Ti siyad um-maliyak taplu ayagek cha tagu'n malagbyasuy ta mambyabyawicha, chakampun un cha tagu'n singkalan un lalintogcha."

Im-imus Cha Disipulus John Mipanggop Si Mallaun

(Mrk. 2:18-20; Luk. 5:33-35)

¹⁴ Oli pun ummoy cha disipulus John un Mambubunyeg lakaimus kan Jesus, "Puggey un chikami ya cha Pariseo, mangankallayun kami mallaun, ngim cha disipuluslu achipuncha mallaun?"

¹⁵ Ot inyalig Jesus un summongbyat, kalala, "Ha makwa kamman un mallaun cha bubuyun chi leyaki'n mangkasey lu awed cha kan siya? Mangancha bò amin. Ngim gumatong chi timpu un miyachayu likasey kan chicha, ked hachi asicha mallaulan."

Mipanggop Si Tudtuchun Jesus

(Mrk. 2:21-22; Luk. 5:36-39)

¹⁶ Ot kasin lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun tagù mangitekup si baru'n luput si chachaan un silup ti lu

---

† 9:13 9:13 Hosea 6:6

kumsin chi baru'n luput, ked maam-amod mapissay chi silup. ¹⁷ Ya lappun tagù mangigga si ilabuyu un byeyas si chachaan un giledchang un iiggaan[‡] ti bumtak chi hachi'n gedchang ked misuyat chi byeyas ya mayam-an chi gedchang. Ngim siyad kopyala, ha ilabuyu un byeyas masapuy'n maigga si baru'n giledchang un iiggaan taplu man-isu'n michulincha."

Tilagun Jesus Chi Byebyeyasang Ya Pilalin-awala Lam-buyubuyus Un Byebyai

(Mrk. 5:21-43; Luk. 8:40-56)

¹⁸ Sissiya'n man-ugu-ugud si Jesus kan chicha, ot gummatong chi osa'n pangat chi sinagogan cha Judio. Lampalintuming si sangwalanla ot kalala, "Kakkatoy chi alakku'n byebyai, ngim lu umalika ta appachem siya, matagu kasin." ¹⁹ Oli pun lummibbyat si Jesus ya cha disipulusla ot litun-udcha kan siya.

²⁰ Inggew chi osa'n byebyai un mambuyubuyus si lasawayan si chuwa'n tawon. Ummoy si ochogen Jesus ot ilappachela pegpeg chi silupla, ²¹ ti ha somsomokla, "Samela gey lu maappachek chi silupla, ta lumin-awaak."

²² Oli pun lantuwili si Jesus ot intullongla siya, ot kalala, "Pakoscheyom chi somsomoklu, alakku! Gapu si pammatim kan sakon, lumin-awaka." Ot kakma lummin-awa byebyai.

²³ Gummatong pun cha Jesus si byeyoy chi pangat chi sinagoga, lilumlokcha ot intullongla cha malung-tungngali ya cha amod un tagu'n lappun kapuutancha, ²⁴ kalala kan chicha, "Lumawa kayu, chakampun si latoy chi alla'n byebyeyasang, lasusuyop abus." Ot liyokyokcha siya. ²⁵ Lummawa pun cha amod un tagu, lilumlok si

---

[‡] 9:17 9:17 Ha iiggaan cha Judio si grape juice willu byeyas ked gedchang chi keyching.

Jesus si chayom ot iloglela imala ot bummangon chi byebyeyasang. ²⁶ Ot lanchilameg chi killingwan Jesus si losan un sakup chi hachi'n ili.

Pilalin-awan Jesus Cha Chuwa'n Kuyap

²⁷ Ummoyon si Jesus, ot si malidtidchayalala, tilunud cha chuwa'n lakuyap un ip-ipkawcha, "Galak David, kacheguwan u chikami!"[§] ²⁸ Lilumlok pun si Jesus si byeyoy, lilumlok bo cha hachi'n chuwa'n lakuyap. Ilimus Jesus kan chicha, "Ha mamati kayu'n makwak un kaalon chi kuyapyu?"

Ot summongbyatcha, "O, Apu."

²⁹ Ot ilappachen Jesus chi atacha un kalala, "Gapu si pammatiyu, makwa." ³⁰ Oli pun makatullongcha. Ot bililin Jesus chicha'n ustu un kalala, "Achiyu ibyegbyega ulay silu." ³¹ Ngim ummoyoncha pun, inweyawegcha chameg mipanggop kan Jesus si losan un sakup chi hachi'n ili.

Pileyyaw Jesus Chi Ayan Si Osa'n Laumey

³² Ummoyon ked cha hachi'n lakuyap, illiyoy bo cha uchum kan Jesus chi osa'n leyaki'n laumey gapu ta laayan. ³³ Pileyyaw pun Jesus chi ayan, gumminga hachi'n leyaki. Laschaaw cha amod un tagu ot kalancha, "Lappun illila taku katla'n lakwa'd Israel!"

³⁴ Ngim kalan cha Pariseo, "Awed kan siya pangat cha ayan ked siya chi langatod kan Jesus si kilabyelin un mameyyaw kan cha ayan."

*Kilacheguwan Jesus Cha Tagu
(Luk. 10:2)*

---

§ 9:27 9:27 Galak David: titulo chi Messiah, pin-an cha lakuyap useyon un mangaweg kan Jesus. Bigbigoncha un siya Mesias willu Kristu un chilutukan Apudyus un manturay.

³⁵ Ot lilikwos Jesus cha ili-ili un lantudtuchu ud cha sinagoga. Imbyegbyegala Bibiyu'n chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus ya pilalin-awala bo cha losan un kalasin cha saksakit cha tagu ya sigeb chi long-egcha. ³⁶ Intullongla pun cha amo-amod un tagu, kilacheguwala chicha ti maligligatancha ya kakkaasicha. Isucha keylilu un lappun mangayyuwan kan chicha. ³⁷ Ot kalala kan cha disipulusla si pangngalig, "Achu cha maali, ngim akit cha man-ali. ³⁸ Ked manchawat kayu kan Apudyus un singkuwa kan cha maali ta mangibuun si achu'n man-ali."

10

Ha Lanchutukan Jesus Kan Cha Lasawayan Si Chuwa'n Apostolesla

(Mrk. 3:13-19; 6:7-13; Luk. 6:12-16; 9:1-6)

¹ Lagamput ka hachi, ilayagen Jesus cha lasawayan si chuwa'n disipulusla ot illidchela chicha si kalobbongan un mameyyaw kan cha ayan ya mangagas kan cha losan un kalasin cha sakit ya sigeb chi long-eg. ² Allaya cha ngachen cha lasawayan si chuwa'n apostoles Jesus. Ha umula si Simon un ngadloncha Peter ya si Andrew un suludla ya cha James kan John un alak Zebedee. ³ Cha Philip kan Bartolome, Thomas ya si Matthew un manchachagup si bugis ya si James un alak Alphaeus, ya si Thaddaeus, ⁴ Simon un mangisasakkit si ilila, ya si Judas Iscariot un langiyibit kan Jesus.

Imbuun Jesus Cha Lasawayan Si Chuwa'n Apostolesla

⁵ Oli pun imbuun Jesus cha lasawayan si chuwa'n apostolesla ot bililinla chicha, "Achi kayu umoy si ilin cha Gentil ya ulay cha ilin cha Samaritans. ⁶ Ngim ingkayu kan cha choga taku'n galak Israel ti isucha keylilu'n latayak. ⁷ Kacha ayanyu iweyagawegyu Bibiyu'n Chameg,

‘Chanchali Mampangatan Apudyus.’⁸ Palin-awaonyu cha lasakit, taguwonyu cha latoy, papeykasonryu cha lakutey, peyyawonyu cha ayan. Gapu ta lappun imbyayedyu si ilawatyu ked achi kayu bo mampabyayed lu tumuyung kayu.⁹ Achi kayu mangiyawit si pilak willu byalituk.¹⁰ Ya achi kayu mangiyawit si sambyeg si mambiyasiyanyu willu mansukatanyu’n silup willu sanchey willu sekud. Ti lobbonglan mapakalan cha mangkawachi.

¹¹ “Ked lu gumatong kayu si ili’n ayanyu, singtonyu lu silu lumbong un mammangili kan chikayu ked inggew kayu inggalà umoyon kayu.¹² Lu lumlok kayu si osa’n byeyoy, ibyegayu’n, ‘Si Apudyus chi mangtod si lin-awa kan chikayu.’¹³ Ked lu pioncha’n mammangili kan chikayu, si Apudyus chi ustu’n mangatod si lin-awa kan chicha. Ngim lu issancha’n mammangili kan chikayu, mangulin kan chikayu lin-awan ibinchisyun Apudyus kan chicha.¹⁴ Ngim lu awed byeyoy willu ili’n achipun chikayu mangiliyon ya achipun chumngey kan chikayu, telanyu ked pukpukanyu tapuk si ikiyu ked ummoyon kayu ta mangammuwancha un kigedcha si machusaancha.¹⁵ Tuttuwa alla’n ibyegak kan chikayu, lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si cha tagu, singkumayu chusan cha hachi’n umili lu ha chusan cha iSodom ya iGomorrhah.”*

Cha Ligligat Un Umali

(*Mat. 24:1-14; Mrk. 13:1-13; Luk. 12:11-12; 21:12-17*)

¹⁶ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Somsomkonyu cha alla. Ibuunku chikayu kan cha lawwing un tagu un isuyu keylilu un umoy si inggewan cha atap un asu. Ked masapuy’n lasilib kayu un isun chi uyog ya laamu kayu un isun chi kalapati.¹⁷ Man-alled kayu ti allat cha malokma kan

* 10:15 10:15 Genesis 19:24-28

chikayu ked ichiyum chikayu si korti ya mambyautcha kan chikayu si sinagogacha. ¹⁸ Gapu kan sakon, mipasangu kayu si sangwalan cha gubillachuy ya cha Ari ta ibyegayu Bibiyu'n Chameg kan chicha ya cha losan un Gentil. ¹⁹ Lu ichiyumcha chikayu, achi kayu machalagen mipanggop si ibyegayu willu in-ilonyu'n man-ugud, ti mipakaammu kan chikayu chi ibyegayu si hachi'n timpu. ²⁰ Ti chakampun un mampeypu kan chikayu chi ugucho-nyu, ngim ha Ispiritun Amayu chi guminga-ginga kan chikayu.

²¹ “Si hachi'n timpu, man-asiibit cha mansusulud ta mapatoy chi suludcha, ya ulay bo cha man-aama ya man-iila. Ked sasangngaon cha aalak cha amacha ya ilacha ked ipaotoycha bo chicha. ²² Ked lawingon chikayu kan cha losan un tagu gapu kan sakon. Ngim lu silu mangipapati si pammatila kan sakon inggalà alungusla, chicha matatagu ing-inggala. ²³ Lu paligatan chikayu si osa'n ili, ingkayu si osa bo'n ili. Ha ibyegak kan chikayu tuttuwa, achipunyu magamput chi kawachiyu si losan un ili'd Israel, ked mangulilak, Sakon un Alak chi Tagu si awi.”

²⁴ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, “Lappun iswila un langatngatu lu ha mistulula ya lappun bubùulon si langatngatu lu ha ap-apula. ²⁵ Ked maplok otyan chi iswila lu mambyalin isun chi mistulula, ya kamatla otyan bo si bubùulon lu mambyalin isun chi ap-apula. Lu sakon un miyalig un singkuwa si byeyoy, kalancha un sakon si Beelzebul, giluya kayu bo, achi amod chi kalancha kan chikayu'n kabyeyoila.”

Ha Ustu'n Umogyatan

²⁶ “Achi kayu umogyat kan cha katchi'n tagu, Ti losan un mitatayu si sala mitokwey lu sumin-eygew, ked losan un lailimod si sala lumtaw lu chumtong chi timpula.

²⁷ Ha ibyegak kan chikayu si manggikbot, ibyegayu si padcha ya lu silu inyagasaasku kan chikayu, ipakuyyu si tuktuk cha byebbyeyoy. ²⁸ Achi kayu umogyat kan cha mangtoy kan chikayu, ti abus chi long-egyu si otoyoncha, achipuncha makaotoy si kalichodwayu. Ngim abus si Apudyus si umogyatanyu ti makwa'n yam-alola long-eg ya kalichodwa ud impiyeylu. ²⁹ Somsomkonyu chi man-aayyuwan Apudyus kan chikayu. Tansu abus ngilan chi chuwa'n tilin. Ngim lappun matoy ulay ossaan lu achipun Apudyus un Amayu ipalubus. ³⁰ Giluya bo kan chikayu'n tagu! Ti ulay cha buukyu ammula bilangla. ³¹ Ked achi kayu umogyat, lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha achu un tilin!”

*Ha Mangitakchey Kan Jesus Ya Mangisulib Kan Siya
(Mrk. 8:38; Luk. 12:8-9)*

³² Intuyuy Jesus un kalala, “Lu silu mangitakchey kan sakon si sangwalan cha tagu, takcheyak bo siya si sangwalan Amak ud langit. ³³ Ngim lu silu mangisulib kan sakon si sangwalan cha tagu, isula bo un isulibku bo siya si sangwalan Amak ud langit.”

*Si Jesus Chi Gapun Chi Mansisilaan Cha Tagu
(Luk. 12:49-53; 14:26-27; 9:24)*

³⁴ Ot kalala bo, “Achiyu kalan un siyad ummaliyak chi inyak palin-awaon cha tagu utla pita. Chakampun! Ngim ummaliyak ta inyak gumulu. ³⁵ Ya ummaliyak ta inyak mambibillusuyon cha man-aama ya cha man-iila, ya cha mangkakatuganga. ³⁶ Ha kabusuyn chi tagu ked ha mismu'n paminyala.

³⁷ “Lu silu chakchakey man-aayatla kan cha amala kan ilala ya ulay cha aalakla lu ha man-aayatla kan sakon, achipun lumbong un mibilang un disipulusku. ³⁸ Ya lu silu achipunla maalusan bukuchon chi krusla ked litun-ud kan

sakon, achipun bo lumbong un mandisipulusku.† ³⁹ Lu silu mangipotog si biyegla, matayakla mit laing. Ngim lu silu mangkasutala biyegla gapu kan sakon, ochesala mataguwala si ing-inggala.”

Ha In-lon Apudyus Un Mangunggula Si Tagu

(Mrk. 9:41)

⁴⁰ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Lu silu mamachuung kan chikayu, sakon chi pilachuungla. Ked lu silu mamachuung kan sakon, ha langibuun kan sakon chi pilachuungla. ⁴¹ Ya lu silu mamachuung si propeta gapu ta siya ked propeta, magunggulaan si isun chi gunggulan chi propeta. Ya lu silu mamachuung si lalintog un tagu gapu si kilalintogla, magunggulaan bo si isun chi gunggulan chi lalintog un tagu. ⁴² Ya lu silu mampailum si mantunglin un chelum si ulay kabyabayaan un disipulusku, gapu ta disipulusku siya, sigulachu’n magunggulaan.”

11

Ha Imbyegan Jesus Kan Cha Imbuun John

(Luk. 7:18-23)

¹ Gilamput pun Jesus bililin cha lasawayan si chuwa’n disipulusla, ummoyon ot ummoy lantudtuchu ya lambyegbyega si Bibiyu’n Chameg si cha ili-ili’n adchaliyan.

² Si hachi’n timpu libyabyayud si John un Mambubun-yeg. Chingngeyla pu pin-an Kristu killingwa, imbuunla cha uchum un disipulusla un umoy makaimus kan Jesus.

³ Ot kalancha kan siya, “Ha sika Kristu un uuwayonmi un imbuun Apudyus willu man-uway kami si uchum?”

⁴ Summongbyat si Jesus un kalala, “Mangulin kayu kan John ta ibyegayu cha chingngeyyu ya intullongyu

---

† 10:38 10:38 Si somsomok Matthew, ha mamukud si krusla siya mantuyuy un sumuyut kan Jesus ulay siya matoyala,

un pin-ak killingwa. ⁵ Cha lakuyap makatullongcha, cha lapilay makatidchayancha, cha lakutey lapapeykascha, cha latuyong makadngeycha, cha latoy ummulicha latagu ya mibyebyega Bibiyu'n Chameg kan cha kakapus. ⁶ Ya ibyegayu kan siya un pian chi tagu'n achipun manchuwachuwa mipanggop sakon."

*Ha Imbyegan Jesus Mipanggop Kan John
(Luk. 7:24-35)*

⁷ Ummoyon pun cha disipulus John, illugin Jesus un lan-ugud kan cha amod un tagu mipanggop kan John un kalala, "Si ummoyanyu kan John si lugey'n lappun ummili, simma lilamlamayu'n itullong? Ha osa'n guyun un chupachupaliyon chi bidbid? Lai. ⁸ Ot simma ummoyu intullong lù? Osa'n tagu'n lansilup si kabiyuwan un silup? Chakampun, ti cha mansilup si kamatchi, inggewcha si byeyoy chi Ari. ⁹ Simma ummoyu intullong lù? Osa'n propetan Apudyus? Tuttuwa, ngim ibyegak kan chikayu, si John un intullongyu ked langatngatu lu ha propeta. ¹⁰ Ti si John chi hachi'n ibyegbyegan chi liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Awed chi osa'n tagu'n un-ulaok ibuun lu sika ta umoyla isagala chayan un ayom.' "

¹¹ Ot intuyuy Jesus kalan un, "Ibyegak kan chikayu chi tuttuwa, lippun liyalak si tagu un langangatu lu si John un Mambubunyeg. Ngim ha tagu'n kabyabyaan si Mampangatan Apudyus, mibilang un langatngatu lu John. ¹² Malipud si chamu'n langibyegbyeg-an John inggala si sala, awed cha mangipatut mangibyegbyega mipanggop si Mampangatan Apudyus. Ya awed bo cha uchum un

ipapattutcha bo'n mipati si Mampangatala.* ¹³ Losan un liblu'n inggilin cha propetan Apudyus ya inggilin Moses ibyegbyegacha mipanggop si Mampangatan Apudyus inggala si timpun John. ¹⁴ Ked lu mamati kayu si imbyegacha, maawatanyu un ha impadtutcha, si John chi Elijah un umali.† ¹⁵ Chikayu'n manchochongngey, ammanyu somsomkon cha chingngeyyu.”

¹⁶ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Simma mangiyisuwak kan cha tagu si sala? Isucha cha aalak un man-ay-ayam si palasa un achipun mat-op. Iyip-ipkawcha kan cha asin-allakcha, ¹⁷ ‘Tilupayyami gangsa, ngim achipun kayu lalagli! Ot langkanta kami si kachegchegu, ngim achipun kayu bo lakalangchu.’ ¹⁸ Ti ummali si John un pin-a lallaun ya achipun ummin-ilum si cha bumuuk un byeyas, ngim ilam-amsiw cha tagu siya un kalancha, ‘Laayan.’ ¹⁹ Ked Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak lakakan kan chikayu ya lakain-ilumak kan chikayu, ngim kalanyu un, ‘Ilanyu ked siya un bukallu ya kabubuuk ya kadwan cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy!’ Ngim ulay lu siya kalanyu, ha ustu-ustu'n kilasilib Apudyus ked maila si biyeg cha lasilib un tagu.”

Cha Judio Un Achipun Mamati Kan Jesus

(Luk. 10:13-15)

²⁰ Oli pun ilomyan Jesus cha tagu si cha ili'n langwaala si achu'n lakaskaschaaw ti achipuncha lambyabyawi kan cha byasuycha. ²¹ Ot kalala, “Kadchegu kayu un iKorazin ya iBethsaida! Ti lu ud Tyre ya Sidon chi langwaak kan cha alla'n lakaskaschaaw un isun chi killingwak kan chikayu,

---

* 11:12 11:12 Chuwa piola'n uguchon: cha mangituyuy sumupling si mampangatan Apudyus ya cha leyanggas un mangipalit kan cha mipati. Cha mangituyuy mangibyegbyega si mampangatan Apudyus, ya cha leyanggas un mangipalit si mipati si mampangatala. † 11:14 11:14 Malachi 4:5

labyeyeg otyan un lambyabyawicha kan cha byasuycha, si lansilupancha si guti ya langiggaancha si chebu si uyucha un mangipain-ancha un lambyabyawicha. ²² Ngim ibyegak kan chikayu lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, singkumayu machusaanyu lu cha iTyre ya iSidon. ²³ Ked chikayu un iCapernaum, ha lamlamaonyu'n michayaw kayu ud langit ing-inggala? Achipun! Ti ibyellun Apudyus chikayu ud Impiyeylu. Lu ud Sodom otyan chi langwaak si lakaskaschaaw un killingwak kan chikayu, lambyabyawicha lin ya sissiya lin chi ilicha si sala. ²⁴ Ngim ibyegak kan chikayu lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, sinchumadlu machusaanyu lu cha iSodom.”

*Lanyaman Si Jesus Kan Apudyus Un Amala
(Luk. 10:21-22)*

²⁵ Oli pun lalluwalu si Jesus un kalala, “Ama, un Ap-apu ud langit ya pita, manyamalak kan sika, ti impakaammum chi katuttuwaan kan cha achipun lakaachey un inlimodlu kan cha masisilib ya cha lakaachey. ²⁶ O, Ama, manyamalak kan sika ti siya piom un makwa.”

²⁷ Lagamput pun lalluwalu si Jesus, kalala kan cha tagu, “Impiyeyn Amak cha losan kan sakon. Lappun uchum si langagammu si kila-Apudyusku lu achi abus si Ama un Apudyus. Ya lappun bo uchum si mangagammu kan Ama un Apudyus lu achiyak abus un Alakla ya losan un tagu'n pililiyak un mangipakaammuwak si mipanggop kan siya.”

²⁸ Ot kalala bo, “Umali kayu kan sakon, chikayu losan un mauungey ya machechegsolan ta man-illongok chikayu. ²⁹ Tungpayonyu bilinku ya man-achey kayu kan sakon, ti laalusak ya lapakumbyabyaak, ked luminawa somsomoky. ³⁰ Ti chakampun un manchegson chi ipabukudku kan chikayu, ngim mallangpaw.”

12

*Mipanggop Si Sabyechu'n Man-illongan**(Mrk. 2:23-28; Luk. 6:1-11)*

¹ Si osa'n Sabyechu un man-illongan cha Judio, langoy cha Jesus ya cha disipulusla si pappayaw un lamuy-an si wheat. Labitin cha disipulus Jesus ot pummutingcha si kilutimancha. ² Intullong pun cha Pariseo chi alla, kalancha kan Jesus, "Itullonglu ked chi pin-an cha disipuluslu koon, siluplingcha lintog taku un mipalit chi pumuting ya mangkutim si Sabyechu."*

³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Ha achipunyu kamman bilasa killingwan David ya cha kakadwala si labitilancha?"

⁴ "Lilumlok si byeyoy Apudyus ot killancha tilapay un lichatun kan Apudyus un ipalit chi lintog ti abus cha papachi si mangan. Ngim killanla mit laing ya illidchela cha kadwala.† ⁵ Ya osa bo, ha achipunyu bilasa si lintog Moses un mangkawachi cha papachi si templo si Sabyechu'n man-illongan? Siluplingcha lintog un mipalit un mangkawachi, ngim achipuncha mit makabyasuy. ⁶ Ngim ibyegak kan chikayu alla, awed utla chi osa un langatngatu lu ha templo.‡ ⁷ Awed chi piok un maawatanyu. Liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Achipunku potpotgon cha ayam un ichatchatunyu kan Sakon. Ngim siyad

---

* 12:2 12:2 Cha Pariseo ked uchum un Judio, sabyali secta willu grupucha. Osa'n grupucha. Mamaticha kan cha losan un Chachaan un Liigilin Ugud Apudyus ked masapuyun tuttuwaoncha'n ustu-ustu. Chilog-ancha si achu un bilin cha lintog un illidchon Apudyus kan Moses. Un-ulloyoncha tuttuwaon cha ugalin cha tagu lu tuttuwaoncha lintog Apudyus. Aginsasantucha ngim malagbyasuycha si somsomokcha ya leyastugcha. Cha uchum biligbigcha si Jesus un Messias ya lambyabyawicha. Ngim kaachuwan kan chicha issancha si Jesus ya pioncha'n patoyon siya. † 12:4 12:4 1 Samuel 21:1-6, Leviticus 24:9 ‡ 12:6 12:6 Ha templo chi kapotogen un lugey utla pita kan cha Judio.

potpotgok chi kumachegu kayu kan cha asintataguyu.’ Lu laawatanyu otyan chi pion chi hachi’n uguchon, achiyu otyan pabyasuyon cha lappun byasuycha. ⁸ Ti Sakon un Alak chi Tagu, alla kalobbongak un mangibyega lu silu makwa si Sabyechu un man-illongan.”[§]

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Lapikon Chi Imala
(Mrk. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

⁹ Ummoyon udchi si Jesus ot ummoy si sinagogacha. ¹⁰ Inggew chi leyaki’n lapikon chi osa’n imala ya inggew bo cha uchum un mansingisingitcha si mangichiyumancha kan Jesus. Ot kalan cha siya, “Ipalit kamman chi lintog taku lu palin-awaon chi lasakit si Sabyechu’n man-illongan?”

¹¹ Ot kalan Jesus, “Lungay awed osa’n keyliluyu ta liyus-ub si abut si Sabyechu’n man-illongan, achipunlu kamman umoy eyan? ¹² Lapotpotog chi tagu lu ha keylilu. Ked tuttuwa’n chakampun si masupling chi lintog taku lu tuyungan taku cha tagu si Sabyechu’n man-illongan.” ¹³ Oli pun kalan Jesus si leyaki’n lapikon chi imala, “Uyachom chi imam.” Iluyedla ot bummayu imala un isun chi osa. ¹⁴ Ot ummoyon cha Pariseo ta umoycha mantutuyagen lu hilu in-iloncha’n mangtoy kan Jesus.

Si Jesus Chi Chilutukan Apudyus

¹⁵ Tilagammun pun Jesus chi pangpopcha, ummoyon si hachi’n ili. Ot achu cha tagu’n litun-ud kan siya. Ot kilaanla cha saksakitcha. ¹⁶ Ngim bililinla chicha ta achipuncha ibyegbyega chi mipangpop kan siya.

---

§ 12:8 12:8 Daniel 7:13-14 Alak chi Tagu - iluseyn Jesus mipangpop kan siya mismu. Ha piola’n uguchon ked makataguwala kan cha kadwala utla pita. Ha milasilala kan cha chogala’n tagu un siya Apucha ya siya malakchey kan chicha.

¹⁷ Killingwala cha laoy ta matungpey imbyegan propeta
Isaiah un kalala,

¹⁸ “Allaya bubùulok un chilutukak. Siya tagtagopok, ya
siya bo masmas-omak.

Ibuunku Ispirituk kan siya ta siya mangiwayaweg
kan cha Gentil
si in-ilon chi tagu’n mapalintog si sangwalan
Apudyus.

¹⁹ Achipun makasubog willu achipun mampokaw,
ya achipunla isong-ak un man-ugud si kekkesa.

²⁰ Achipunla man-awichen cha lakapsut chi pammaticha,
ya laalus kan cha maam-amis. Ituyuyla kawachila
inggalad

matungpey ustu un panggop Apudyus.*

²¹ Ya lamlamaon cha losan un tagu un siya Malagu kan
chicha.”†

Si Jesus Ya Si Beelzebul

(Mrk. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

²² Oli pun illiyoycha kan Jesus chi osa’n leyaki’n kiluyap
ya ilumeyn chi ayan. Ot pileyyaw Jesus chi ayan un
inggew kan siya ot lakatullong ya lakaginga hachi’n
leyaki. ²³ Ot laschaaw losan cha tagu’n langitutullong si
killingwan Jesus ot kalancha, “Siya lin chi galak David un
uuwayon taku?”

²⁴ Ngim chingngeyn pun cha Pariseo hachi, kalancha,
“Makwa’n peyyawola ayan ti si Beelzebul un pangat cha
ayan chi langatod si kilabyelinla un mameyyaw kan cha
ayan.”

---

* 12:20 12:20 Ha piola’n ibyega si alla’n pangngalig ked si Jesus achipunla
man-awichen cha tagu un lachismaya willu lakapsut chi pammaticha ngim
tuyungala chicha. † 12:21 12:21 v. 18-21 Isaiah 42:1-4

²⁵ Ammun Jesus chi awed si somsomokcha ot kalala kan chicha si pangngalig, “Ulay silu’n turay lu lappun timpuyug cha tagu un mantitillalungcha mampapatoy, lalakacha’n mayam-an. Katchi bo makwa si ili willu simbyeyan, lu lappun timpuyugcha un mantitillalungcha mampapatoy maasibbyakawcha. ²⁶ Siya bo, lu kalanyu un si Satalas chi langatod si kilabyelinku’n mameyyaw si ayan, himma ilon cha ayan un mantitillalung mampapatoy? Lu katchi kooncha achipun mallalayun chi turaycha. ²⁷ Lu kalanyun si Beelzebul chi langatod si kilabyelinku’n mameyyaw kan cha ayan, simman bo langatod si kilabyelin cha bubuyunyu’n mameyyaw kan cha ayan lù? Chicha mampaloklok un langkamali kayu. ²⁸ Ngim ha katuttuwaala, ha Ispiritun Apudyus chi langatod si kilabyelinku un mameyyaw si ayan, ked siya mangipaloklok un gummatong chi mampangatan Apudyus kan chikayu.”

²⁹ Ot lan-alig si Jesus ta ipakaammula’n lakoskoschey pallakabyelinla lu si Satalas. Ot kalala, “Lappun makaslok si byeyoy chi mangkoschey’n tagu ked lan-aya kan cha kukkuwala lu achila yan ulaon byayuchon chi mangkoschey’n tagu asila ot samsamon cha kukkuwala.

³⁰ “Lu silu achipun tumimpuyug kan sakon siya bumusuy kan sakon. Ya lu silu achipun tumuyung kan sakon un manguppun kan cha tagu, ked siya umabuy kan cha tagu’n umali kan sakon. ³¹ Ibyegak kan chikayu, makwa’n mapakawan cha losan un byasuy ya cha manugud si lawwing mipanggop kan Apudyus. Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, achipun mapakawan. ³² Ked lu silu mangibyega si lawwing mipanggop kan Sakon un Alak chi Tagu, makwa’n mapakawan. Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, achipun makwa’n mapakawan si sala ya ing-inggala.”

Ha Kayu Ya Bunga
(Luk. 6:43-45)

³³ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, “Ha bibiyu’n kayu, bibiyu bo mambubungala. Ngim ha lawwing un kayu, lawwing bo mambubungala. Ti milasin chi kayu si mambubungala. ³⁴ Chikayu’n galak chi uyog! Ma in-ilonyu’n lawwik un man-ugud si bibiyu? Ti ha awed si somsomok, siya bo mibyalikas chi tupok. ³⁵ Ha bibiyu’n tagu, pasig bo bibiyu cha uguchola ti ha awed si somsomokla ked ustu-ustu’n bibiyu. Ngim ha tagu’n lawwing ked lawwilawwing bo awed si somsomokla, ked lawwing bo cha uguchola. ³⁶ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu chumtong chi manguisan Apudyus kan cha tagu, kacha osa songbyatala kan Apudyus cha losan un ilugudla’n lappun simsimbila. ³⁷ Ti losan un ilugudla, siya useyon Apudyus un manguis kan siya, hachi mambyeseyala lu lakabyasuyka willu achipun.”

Lampakwacha Si Lakaskaschaaw Kan Jesus
(Mrk. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

³⁸ Ot kalan cha uchum un Pariseo ya cha uchum un mimistulun chi lintog kan Jesus, “Mistulu, mangipailaka si lakaskaschaaw kan chikami ta mangagammuwanmi un lampeypu kan Apudyus chi pallakabyelinlu.”

³⁹ Ngim kalan Jesus kan chicha, “Patunged kayu lawwing un tagu si sala’n lolap. Lan-awichenyu si Apudyus. Ipatutyu’n mangipailaak si lakaskaschaaw, ngim lappun ipailak. Siyà abus un ipailak chi lakaskaschaaw un isun chi lakwa kan Jonah un propeta si awi. ⁴⁰ Ti si Jonah, illinggew si buwang chi iyu si tiyu’n eygew ya tiyu’n labi. Isuk un ilawagencha’n Alak chi

Tagu, milobolak si tiyu'n eygew ya tiyu'n labi.[‡] ⁴¹ Lu chumtong chi timpu un manguisan Apudyus kan cha tagu, pabyasuyon chikayu kan cha tagu'n tiludtuchuwan Jonah ud Nineve, ti lambyabyawicha si byasbyasuycha si chingngeycha imbyegbyegan Jonah.[§] Ngim chikayu, ulay ammuyu un allaak si sala un langatngatu lu Jonah, achipun kayu pay laing tumuttuwa si tudtuchuk. ⁴² Si hachi'n eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, lumoswa byebyai'n Reyna ud Sheba si awi, ked pabyasuyon chikayu'n tagu si sala'n lolap. Ti ulay lu adchayuwan chi lampeypuwala'n ili, ummoyla inggettok chingngey lasilib un tudtuchun Ari Solomon.* Ngim chikayu, ulay allat kan chikayu si sala langatngatu lu si Solomon, achipunyu chongyon.”

Ha Langulilan Chi Ayan Si Tagu

(Luk. 11:24-26)

⁴³ Ot intuyuy Jesus lan-alig un kalala, “Lu telan chi ayan chi tagu'n laayan, umoy si lugey'n lappun chelum ta mansingit si lugey un inggewala. Ked lu lappun maochesala, ⁴⁴ kalala si somsomokla, ‘Mangulilak si byeyoyku un lampeypuwak.’ Ked lu mangulin ya ochesala'n lappun inggew ya lagamput pummeykas ya ammala lileyam. ⁴⁵ Ked umoy man-ayeg si pitu un kadwala'n ayan un sillumawik lu siya. Ked lumlokcha ya inggewcha kan siya. Singkumayu un lawwik chi kasasaed chi hachi'n tagu lu ha chamu. Katchi bo makwa kan chikayu'n mangkayawing un tagu si sala'n lolap.”

[‡] 12:40 12:40 Jonah 1:17, ha osa'n piola'n uguchon si Greek - inggewak si milobolak si pita, ked lugey cha latoy ud Hades. Illinggew si Jesus si tiyun eygew ya tiyun labi. [§] 12:41 12:41 Jonah 3:5 ^{*} 12:42 12:42 1 Kings 10:1-10

Cha Ibilang Jesus Un Ilala Ya Susuludla
(Mrk. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

⁴⁶ Lan-ugu-ugud si Jesus kan cha amod un tagu si gummatngan ilala ya cha susuludla'n leyaki. Illinggewcha'd paway ti pioncha'n makaugud kan siya. ⁴⁷ Ot imbyegan chi osa kan siya, "Awed si ilam ya cha susuludlu ud paway, pioncha un makaugud kan sika."

⁴⁸ Ot summongbyat si Jesus kan siya, "Silu si ilak ya silu cha susuludku?" ⁴⁹ Ot intuchula cha disipulusla ot kalala, "Allaya cha ibilangku un ilak ya cha susuludku. ⁵⁰ Ti lu silu mangwa si pion Amak un awed langit, chicha cha ibilangku'n ilak ya susuludku."

13

Ha Pangngalig Chi Opat Un Kalasin Chi Pita
(Mrk. 4:1-9; Luk. 8:4-8)

¹ Si hachi'n eygew, tilelan Jesus chi hachi'n byeyoy ot ummoy ummamuy si teyanteg chi byeybyey ta mantudtuchu. ² Amo-amod cha tagu'n lauppun kan siya ot ummoy ummamuy si byangka ked summiked cha tagu si teyanteg. ³ Ot achu intudtuchula kan chicha un pangngalig. Kalala, "Inggew chi osa'n tagu'n ummoy lanwagaweg si bukey. ⁴ Si lanwagawagelad chi bukey si umala, liweysi cha uchum si chayan ot ummoy cha sissiwit tiluktukan. ⁵ Cha uchum un bukey liweysicha si kabyet-byetuan un akit chi pitala. Ot lasalimitcha ti manyapit chi pitala. ⁶ Ngim ummilit pun, lakyawcha ot leyangucha ti achipun lachayom chi lamutcha. ⁷ Cha uchum un bukey, liweysicha si lassi-lassi ot tummubucha. Ngim lasyungcha si lasi. ⁸ Ngim liwagaweg cha uchum un bukey si mallogway un pita ot tummubucha. Ot lamungacha

losan un ustu. Singgagasut chi bungan cha uchum, sinoolompuyu uchum ya sintutlumpuyu uchum.”⁹ Ot inyalungus Jesus imbyega, “Chongyonyu ya somsomkonyu pion chi inyaligku un uguchon!”

Ha Pion Chi Pangngalig Un Uguchon

(Mrk. 4:10-12; Luk. 8:9-10)

¹⁰ Oli pun ummoy cha disipulusla kan siya ot lakaimuscha, “Puggey useyon cha pangngalig lu mantudtuchuka kan cha tagu?”

¹¹ Ot summongbyat si Jesus, “Ti chikayu langidchen Apudyus si wayayu’n mangagammu si palimod chi mam-pangatan ud langit. Ngim achipunla impakaammu kan cha uchum un tagu. ¹² Ti ha tagu’n mamati ya maawatala tudtuchuk, machogchog-an chi palag-awatla inggala umachu man-aawatla. Ngim ha tagu’n achipun mamati, machellagus makaan chi ulay akit un laawatala. ¹³ Ha panggopku’n pin-a mangusey si pangngalig un mantudtuchu kan chicha, ti ulay lu itutullongcha, achipuncha mailasin, ya ulay lu chochongyoncha, achipuncha maawatan. ¹⁴ Chicha chi katungpayan chi inggilin Isaiah un propeta un kalala, ‘Ulay lu patungedcha chochongyon, achipuncha maawatan. Ked ulay lu itutul-longcha, achipuncha mailasin. ¹⁵ Ti tummangsit cha somsomokcha, lantuytuyongcha ya langkuykuyyapcha. Ha chadchawat lu makatullongcha, makadngeycha ya makaawatcha ked mansagungcha kan sakon ta palin-awaok chicha.’ ”*

¹⁶ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Ngim chikayu, pian kayu ti makailasin kayu kan cha mitullongyu ya makaawat kayu kan cha chongyonyu. ¹⁷ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, achu cha propeta kan cha tagun Apudyus un pioncha’n

---

* 13:15 13:15 Isaiah 6:9-10

itullong cha intutullongyu, ngim achipuncha mitullong. Ngim pioncha'n chongyon cha chochongyonyu, ngim achipuncha makadngey."

*Impakaawat Jesus Chi Pion Chi Pangngalig Un Uguchon
(Mrk. 4:13-20; Luk. 8:11-15)*

¹⁸ Ot kalala, "Chongyonyu ta maawatanyu pion chi pangngalig chi lanwagaweg un uguchon. ¹⁹ Ha bukey un liweysi si chayan, chicha cha tagu'n langngey mipanggop si Mampangatan Apudyus, ngim achipuncha maawatan. Ot ummoy Satalas kilaan chi chingngeycha un ugud si somsomokcha. ²⁰ Ha bukey un liweysi si kabyetbyetuwan, chicha cha tagu'n lagalas un umawat si ugud Apudyus lu chochongyoncha. ²¹ Ngim achipun lummamut chi ugud Apudyus si somsomokcha. Ked lu gumatong cha ligat willu pilaligatancha chicha gapu si lamatiyancha si ugud Apudyus, kakmacha iyagey. ²² Ha bukey un liweysi si lassi-lassi, chicha cha tagu'n langngey si ugud Apudyus. Ngim machanchalagencha mipanggop si alla'n biyeg ya pipioncha'n bumaklang, ked hachi mangayung si ugud ked achipuncha mamunga. ²³ Ked ha bukey un liwagaweg si mallogway un pita, isun cha tagu'n langngey si ugud Apudyus ot laawatancha ot lamungacha si achu. Cha uchum mamungacha si singgagasut, cha uchum sinoolompuyu, ya cha uchum sintutlumpuyu."

Ha Pangngalig Mipanggop Si Sabsabug

²⁴ Kasin bo si Jesus lan-alig kan chicha un kalala, "Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa'n tagu'n lan-osok si bibiyu'n pagoy si payawla. ²⁵ Ngim si osa'n labi un lasusuyop cha losan, ummoy chi kabusuyla ot gilap-uyala si sabsabug chi pagoy ot ummoyon. ²⁶ Ot tummubu pu pagoy ya lamusbus, lichisan bo cha sabsabug lummoswa. ²⁷ Ot ummoy cha bubuulon chi singkuwa si payaw ot

kalancha, ‘Apu, chakampun kamman si bibiyu inyosoklu si payawlu? Mugga leypuwan cha sabsabug?’

²⁸ “Kalala, ‘Killingwan chi kabusuy lait.’

“Ot ilimus cha bubùulola, ‘Ha piom un ingkami sagram-saman?’

²⁹ “Ngim kalala, ‘Lai, ta achi mibyagut cha insok.

³⁰ Intalu ta michisancha chumakey inggalà man-aali. Asik ibyega kan cha man-ali un un-ulaoncha sagramsaman cha sabsabug ya postoncha asicha ot umoy soggon. Asicha ot aliyon chi pagoy ked imponponcha si ayangku.’ ”

Pangngalig Mipanggop Si Bukey’n Mustasa

(Mrk. 4:30-32; Luk. 13:18-19)

³¹ Ot kasin si Jesus lan-alig un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa’n bukeyn chi mustasa, un illayan chi osa’n tagu ot immuyala si umala. ³² Ha alla’n bukey siya kapaatan kan cha losan un bukey. Ngim lu chumakey, siya kachakyan kan cha losan un muya ked mambyalin kayu un umoy cha sissiwit malukbutan chi pangala.”†

Pangngalig Mipanggop Si Yeast

(Luk. 13:20-21)

³³ Ot kasin bo si Jesus lan-alig kan chicha un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si yeast un mam-pabotey, un illayan chi byebyai akit ot ingkamosla si achu’n arina inggala bumtey losan un likamsala.”

Panggop Jesus Un Mangiyusey Si Pangngalig

(Mrk. 4:33-34)

³⁴ Pasig Jesus useyon chi pangngalig lu mantudtuchu kan cha amod un tagu. Lappun lantudtuchuwala kan

---

† 13:32 13:32 Ha kalasin chi mustasa un limuya si ilin cha Judio ked chakchakey lu ha limuya utla Philipppines. Ha kataklangla ked umoy un 12 feet.

chicha un achipunla ilusey pangngalig. ³⁵ Katchi in-ilola'n lantudtuchu ta matungpey chi imbyegan chi propeta si awi un kalala,

“Siyà useyok chi pangngalig lu awed ibyegak kan chicha.

Ibyegak kan chicha

cha byaleg un achipun lipatigammu malipud si lakwaan chi lubung.”[‡]

Impakaawat Jesus Chi Pangngalig Chi Sabsabug

³⁶ Oli pun, tilelan Jesus cha amod un tagu ot lilumluk si byeyoy ot ummoy cha disipulusla kan siya. Ot kalancha kan Jesus, “Ipakaawatlu u kan chikami pion chi pangngalig chi sabsabug un uguchon.”

³⁷ Ot kalan Jesus, “Ha tagu'n langiyosok si bibiyu'n pagoy ked Sakon un Alak chi Tagu. ³⁸ Ked ha payaw siya utla lubung. Ked ha bibiyu'n pagoy, chicha cha tagu un mipati si Mampangatan Apudyus. Ngim cha sabsabug, chicha cha tagun Satalas. ³⁹ Ked ha kabusuy un langigapuy si sabsabug, siya si Satalas. Ha man-aali ked alungus chi lubung. Ked cha man-ali, chicha cha angheles Apudyus.

⁴⁰ Ked ha makwa si sabsabug un lalapsot ked masgob katchi bo makwa si alungus chi lubung. ⁴¹ Ti Sakon un Alak chi Tagu, ibuunku cha anghelesku un umoy malagup kan cha losan un tagu'n mangmangwa si makabyasuyan

cha uchum un tagu ya cha mangmangwa si lawwing ta achipuncha mipati si Mampangatan Apudyus. ⁴² Ked mibyellucha si guminggillaub un apuy un achipun mak-sop. Ked sin-iibincha ya singngingillot cha ngiponcha.

⁴³ Ngim cha tagun Apudyus, lumilalilangcha un isun chi ilit si Mampangatan Amacha un Apudyus. Lu laingaan kayu, ammanyu chongyon.”

Ha Pangngalig Chi Kilayuub

[‡] 13:35 13:35 Psalm 78:2

⁴⁴ Intuyuy Jesus un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si likayuub, un inchesan chi osa’n tagu si uma. Gapu si teyokla, tilap-ulala kasin ot ummoyla illipyak cha losan un kukkuwala ot langulin ta ngin-ala hachi’n pita.

⁴⁵ “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa’n tagu’n mansingisingit si ngin-alà lapopotog un perlas. ⁴⁶ Inggew ka osa’n inchesala un amod chi potogla, ummoyon ot illipyakla losan un kukkuwala ot ngin-ala hachi’n perlas.”

Ha Pangngalig Mipanggop Si Tabukuy

⁴⁷ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si tabukuy un ingkop-eyn cha malabukuy si byeybyey ked lakalakalasi lamos un latabukuyan.

⁴⁸ Laplu ked chi tabukuy, giluyguycha si teyanteg. Ot ummamuycha ot lampilicha si mangkabyayu ot illiggacha si iiggaancha. Ngim cha mangkayawing un lamos, lan-ibyellucha kan chicha. ⁴⁹ Katchi makwa si alungus chi lubung. Umali cha angheles ked isilacha cha mangkayawing un tagu kan cha bibiyu un tagu. ⁵⁰ Ked ibyellucha si guminggillaub un apuy cha mangkayawing un tagu. Ked sin-iibincha ya singningillot cha ngiponcha.”

Mipanggop Si Tudtuchun Jesus Ya Chachaan Un Tudtuchu

⁵¹ Oli pun ilimus Jesus kan chicha, “Ha laawatanyu cha laoy losan?”

Ot summongbyatcha, “O, laawatanmi.”

⁵² Ot kalala bo kan chicha, “Kacha mistulun chi lintog un mamati si itudtuchuk mipanggop si Mampangatan Apudyus, ked miyalig si simbyeyoy un ammula’n mangitokwey ya mangusey si kukkuwala un baru ya chachaan si langichulilala.”

Achipun Cha Kailiyan Jesus Impotog Siya
(Mrk. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

⁵³ Gilamput ked Jesus intudtuchu cha hachi'n pangn-galig, ummoyon. ⁵⁴ Ot langulin ud ilila, ot ummoy lantudtuchu si sinagoga. Laschaaw cha lanchongey kan siya ot kalancha, "Himma langedan chi tagu'n alla si kilalainglala ya pallakabyelinla un mangwa si lakaskaschaaw?" ⁵⁵ Ha chakampun kamman un siya alak chi kalupintey? Chakampun kamman un si Mary ilala ya susuludla cha James, Joseph, Simon ya si Judah? ⁵⁶ Ya awed bo utla kan chitaku cha susuludla'n byebyai? Ked himma langedala losan kan cha laoy lù?" ⁵⁷ Patungedcha lasaktan kan siya ot achipuncha lamati. Ot kalan Jesus kan chicha, "Mapotgen chi propeta si uchum un ili, ngim achipun mapotgen si mismun ilila ya mismun kabyeyoyla." ⁵⁸ Ot akit laing chi killingwala'n lakaskaschaaw udchi ti achipuncha mamati kan siya.

14

Ha Latoyan John Un Mambubunyeg

(Mrk. 6:14-29; Luk. 9:7-9)

¹ Si hachi'n timpu, chingngeyn Gubillachuy Herod ud Galilee chi mipanggop kan Jesus.* ² Ot kalala kan cha tagula, "Siya si John un Mambubunyeg un ummuli latagu. Hachi gapula'n alla kilabyelinla un mangwa kan cha lakaskaschaaw."

³ Impachokman Herod si John ot impabyayudla siya gapu kan Herodias, un asawan Philip un suludla. ⁴ Ti imbyegbyegan John kan Herod, "Lappun kalobbongam un mangasawa kan Herodias!" ⁵ Pion Herod un ipaotoy si John, ngim umogyat kan cha tagu ti imbilangcha un propeta siya.

---

* 14:1 14:1 Ha alla'n Herod ked Herod Antipas un alak Herod un Ari si kabyen-og Jesus. Ha ustu'n titelela ked tetrarco, ngim ha rangkula ked isun chi gubillachuy.

⁶ Chillumtong pu eygew un liyalakan Herod, lansala byebyeyasang un alak Herodias si sangwalan cha losan ot laganggalasan si Herod. ⁷ Ot ingkarila kan siya, un kalala, “Isapatak un idchok kan sika lu silu chawatom.”

⁸ Gapu ta intudtuchun ilala, kalala kan Herod, “Idchom kan sakon si sala chi mapepeyatu’n uyun John un Mambubunyg.”

⁹ Bilabyawin Herod chi imbyegala, ngim gapu ta siya insapatala si sangwalan cha mangilila, immanchela un maatod chi chawatla. ¹⁰ Ot imbuunla cha susuychachu ot impasiwatla uyun John si byabyayyuchen. ¹¹ Illiggacha uyu si peyatu ot illidchoncha si byebyeyasang ot illiyoyla kan ilala. ¹² Ot ummoy cha disipulusla illaya lechegla ot illimboncha. Ot ummoycha imbyega kan Jesus chi lakwa.

*Ha Lamakalan Jesus Kan Cha Limallibu’n Tagu
(Mrk. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Jhn. 6:1-14)*

¹³ Chingngeyn pun cha Jesus chi lakwa kan John, ummoyoncha lambyangka ta umoycha tumalin si lugey’n lappun tagu. Ngim laammuwan pun cha amod un tagu un ummoyoncha, tilelancha ilicha ot lalidtidchayanacha un lituntun-ud kan siya. ¹⁴ Lummogsed pun cha Jesus si byangka ot intullongla cha amod un tagu un lituntun-ud, kummachegu kan chicha ot kilaanla cha saksakitcha.

¹⁵ Lummaschom pun, ummoy cha disipulusla kan siya ot kalancha, “Lummaschom ked talin utla, siya un ibyegam kan cha amod un tagu ta umoycha kan cha adchaliyan un ili ya mangngilacha si kaloncha.”

¹⁶ Ngim kalan Jesus kan chicha, “Achipun masapuy’n umoyoncha, mangatod kayu si kaloncha.”

¹⁷ Ot kalancha, “Ngim abus chi lima un tilapay ya chuwa un ikan si awed.”

¹⁸ Ngim kalan Jesus, “Igetongyu utla.” ¹⁹ Ot imbilinla un umamuy cha tagu si komkompay. Ot illayala cha lima’n tilapay ya chuwa’n ikan ot lantanged ud langit ta manyaman kan Apudyus. Lagamput pun, pilispis-igla tilapay ot illidchola kan cha disipulusla ot inwayascha kan cha tagu. ²⁰ Langan cha tagu losan ot lassugcha. Ot laplaplu lasawayan si chuwa’n langaya chi lasawey un chilagup cha disipulus. ²¹ Limallibu bilang cha langan un lelleyaki, achipun libilang cha byebbyeyai ya cha aalak.

*Ha Lalidchayalan Jesus Si Lap-at Chi Chelum
(Mrk. 6:45-52; Jhn. 6:16-21)*

²² Lagamput ked chi lamakalan Jesus kan cha tagu, lallugalola cha disipulusla si byangka ta umun-ulacha chumemang si byeybyey. Ot pilaoyonla cha amod un tagu. ²³ Ot lalagecha si Jesus si bilig un ummoy tummalin malluwalu. Ot lummabi pun, illinggew si Jesus abus udchi. ²⁴ Si hachi’n timpu, inggew chi byangka un lallugelan cha disipulusla si gawan chi byeybyey ked mampaligatcha’n makaitulong si byangka ti silaksakyabyen chi amod un challuyun ya liyabot chi amod un bidbid. ²⁵ Sakbyey un wiswisngit, ummoy si Jesus kan chicha, un lalidtidchayan si lap-at chi chelum. ²⁶ Intullongcha pun siya un malidtidchayan si lap-at chi chelum, sintutukingcha si ogyatcha ti kalancha pun lu kamyog.

²⁷ Ot kakman Jesus gilingaan chicha un kalala, “Achi kayu manchaleg! Sakon laoy. Achi kayu umogyat!”

²⁸ Ot kalan Peter, “Apu, lu tuttuwa’n sika, malidchayalom sakon si lap-at chi chelum ta umaliyak kan sika.”

²⁹ Kalan Jesus, “Umalika.”

Ot lummogsed si Peter si byangka ot illugilan malidchayan si lap-at chi chelum un umoy kan Jesus. ³⁰ Ngim

lagiklala pu amod un bidbid, ummogyat ot alla'n milutob ot illipkawla kalan un, "Apu, taguwolak!"

³¹ Ot kakman Jesus silikpaw chi imala ot kalala, "Chimma pammattim? Puggey manchuwachuwaka?"

³² Oli pun lallugenchu si byangka kasin ot gummilok chi bidbid. ³³ Cha disipulusla'n inggew si bangka chilyachayawcha siya un kalanu, "Tuttuwa'n sika Alak Apudyus."

*Ha Lamalin-awaan Jesus Si Lasakit Ud Gennesaret
(Mrk. 6:53-55)*

³⁴ Chummamangcha pun si byeybyey, gummatongcha si sakup chi Gennesaret. ³⁵ Immatulan cha tagu si Jesus si hachi'n ili. Ot lambuuncha si umoy mangiwanwan si losan un mampalikwos un ili ot lan-igetongcha kan cha losan un lasakit kan siya. ³⁶ Langkadhachegucha kan siya ta samela gey appachen cha lasakit chi sanggayachen chi anchu'n silupla. Ot cha losan un langapped lummin-awacha.

15

*Ha Lankalasiyan Chi Tudtuchun Cha Iyawi Ya Lintog
Apudyus
(Mrk. 7:1-13)*

¹ Hachi ked, gummatong cha uchum un Pariseo ya cha mimistulun chi lintog un lampeypu'd Jerusalem. Ot ummoycha kan Jesus lan-imus, un kalanu, ² "Puggey cha disipuluslu un achipuncha tuttuwaon chi ugali un tilawid taku kan cha leypuwan taku? Achipuncha mambiyu sakbyey un mangancha."

³ Silongbyatan Jesus chicha un kalala, "Chikayu ngay, payuggey suplingon chi bilin Apudyus ya siya b0 tilutuwayu ugaliyu? ⁴ Ti kalan chi bilin Apudyus, 'Potgom cha amam kan ilam ya lu silu mangeyaweg si amala

ya ilala masapuy'n matoy.*⁵ Ngim bilay-anyu bilin ti itudtuchuyu'n lu awed mituyung chi tagu si amala kan ilala, intalu lu achipunla idchon. Mallasunyu laing kan chicha un kalan, 'Inggew chi idchok kan chikayu ngim ingkarik un idchon kan Apudyus'⁶ Ha katchi kamma in-ilonyu'n mamotpotog si amayu ya ilayu? Bilay-anyu bilin Apudyus ta piga gey lu suyutonyu kachawianyuu.⁷ Aginpapati kayu! Tuttuwa imbyegan Apudyus kan propeta Isaiiah mipanggop kan chikayu!

⁸ Kalan Apudyus, 'Cha tagu'n alla, chaychayawoncha sakon si tupokcha
ngim adchayuwun chi somsomokcha kan sakon.

⁹ Lappun simbin chi malaychayawoncha kan sakon,
ti siyad itudtuchucha ugali un kingwan cha tagu,
ked kalancha'n bilinku.' "†

Ha Makabyasuyan Chi Tagu
(Mrk. 7:14-23)

¹⁰ Ot ilayagen Jesus cha amod un tagu ot kalala kan chicha, "Ammanyu chongyon ta maawatanyu.
¹¹ Chakampun si lumlok si tupok chi tagu malimok kan siya, ngim siyad malimok kan siya cha lawwing un lumoswa si tupokla."

¹² Oli pun ummoy cha disipulusla kan siya ot kalancha, "Ha achipunlu kamman ammu un lasaktan cha Pariseo si imbyegan?"

¹³ Summongbyat si Jesus si pangngalig un kalala, "Losan un muya un chakampun kan Amak ud langit chi langimuya ked mabyagut. ¹⁴ Bay-anyu cha Pariseo, ti isucha lakuyap un mangipuyut si chayan cha isucha'n kuyap. Ti lu ipuyut chi lakuyap chi isula un kuyap, kapilitan un miyus-ubcha si abut."

* 15:4 15:4 Exodus 20:12, Deuteronomy 5:16 † 15:9 15:8-9 Isaiah 29:13

¹⁵ Ot kalan Peter kan Jesus, “Ipakaawatlu u kan chikami chi pangngalig un imbyegam geled.”

¹⁶ Ot kalan Jesus, “Ha achipunyu bo maawatan? ¹⁷ Ha achipunyu ammu un losan un lumlok si tupok chi tagu mangoy si buwangla ked lummoswa? ¹⁸ Ngim cha lumoswa si tupok chi tagu ked lampeypu si somsomokla ked siya malimok kan siya. ¹⁹ Ti ha somsomok chi tagu siya meypuwan cha lawwing un kopya, un isun chi pumatoy, makachegeghegas ya mangwa kan cha kakitkitagen, akaw, cha tilutuli ya mangkiyakiyap. ²⁰ Laoy cha malimok si tagu. Chakampun si mangalan chi tagu un achipun mambiyu chi malimok kan siya.”

Ha Pammatin Chi Osa'n Gentil Un Byebyai
(Mrk. 7:24-30)

²¹ Oli pun tilelan cha Jesus udchi ot ummoycha si sakup chi Tyre ya Sidon. ²² Ot inggew chi osa'n byebyai un iCanaan un Gentil, un ummoy kan Jesus. Ot inyipkawla kalan un, “Apu, un galak David, kacheguwalak u! Ti patunged chi alakku'n byebyeasang tilotoman chi ligat ti laayan.”[‡]

²³ Ngim achipun Jesus silongbyatan chi byebyai. Ot ummachali cha disipulusla kan siya ot kalan cha, “Peyyawom siya ta achi sumitong un mituntun-ud.”

²⁴ Ngim kalan Jesus, “Libuulak abus kan cha galak Israel un liyalig cha si latayak un keylilu.”

²⁵ Ngim ummoy lampalintuming chi byebyai si sangwalan Jesus ot kalala, “Apu, tuyungalak u!”

²⁶ Ot lan-alig si Jesus un kalala, “Chakampun un ustu lu ipakan chi kalon chi alak si asu.”

[‡] 15:22 15:22 In Greek ha byebyai ked iCanaan. Ha piola'n ibyega ked ha byebyai osa'n Gentil, chakampun un Judio.

²⁷ Ot summongbyat chi byebyai, “O, tuttuwa Apu, ngim ulay bo cha asu kaloncha cha bugta un maodcheg lu mangan cha apucha.”

²⁸ Ot kalan Jesus kan siya, “Byebyai, lapigsa pammatim! Matungpey lait un chawchawatom.” Ot kakma lummin-awa alakla’n byebyeyasang.

Pilalin-awan Jesus Cha Achu’n Tagu

²⁹ Tilelan Jesus udchi ot langoy si teyanteg chi byey-byey un Galilee. Ot lalagecha si osa’n bilig ot ummamuy. ³⁰ Ot litun-ud cha amod un tagu’n langiyoy kan cha bubuyuncha un lakalakalasi cha saksakitoncha. Cha lapilay, lakuyap, laasimbyachu, laumey ya cha uchum un sakit. Ot impasangucha kan Jesus ot pilalin-awala chicha. ³¹ Laschaaw cha hachi’n amod un tagu si intullongcha’n makaginga cha laumey, kummoschey cha laasimbyachu, makatidchayan cha lapilay ya makatullong cha lakuyap. Ot chilaychayawcha Apudyus chi Israel.

Ha Lamakalan Jesus Si Opat Libun Tagu

(Mrk. 8:1-10)

³² Oli pun ilayagen Jesus cha disipulusla ot kalala, “Macheguwak kan cha alla’n tagu, ti illiinggewcha kan sakan si tiyu’n eygew ked laamin chi byayuncha. Chakpun pion un paoyolon chicha’n mabibittin, ti matal-imuchewcha si chayan.”

³³ Summongbyat cha disipulusla kan siya, “Udma in-taku mangan si umalay un ipakan taku kan cha amod un tagu utla’n lappun bilumyoy?”

³⁴ Ot ilimus Jesus kan chicha, “Piga awed un tilapayyu?”
Ot kalancha, “Awed chi pitu un tilapay ya akit un mangkapaat un ikan.”

³⁵ Oli pun pilaamuy Jesus cha amod un tagu si pita.
³⁶ Ot illayala pitu’n tilapay ya ikan ot lanyaman kan

Apudyus. Lagamput pun, pilispis-igla ot illidchola kan cha disipulusla ot inwayascha kan cha amod un tagu.
³⁷ Langkakakancha losan ot laslassugcha. Ot chilagup pun cha disipulusla cha lasawey, laplaplu pitu'n langaya.
³⁸ Umoy un opat libu cha langan un leyaki, achipun libilang cha byebyai ya cha aalak.

³⁹ Ot pilaoyon Jesus cha amod un tagu. Ot lallugenchakan cha disipulusla si byangka ot ummoycha si sakup chi Magadan.

16

Lampakwaonchà Jesus Si Lakaskaschaaw

(Mrk. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

¹ Ummoy cha uchum un Pariseo ya cha Saduceo kan Jesus ot pilappachascha sikapan siya. Ot chilawatcha un mangipaila kan chicha si lakaskaschaaw un mangipaloklok un Apudyus chi langibuun kan siya. ² Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu mipisuk chi ilit, kalanyu un, 'Bibiyu tayun lu bigat ti alla'n mallidlichaga'd langit.'" ³ Ked lu bumigbigat, kalanyu bo, 'Umuchen si sala ti mallidlichaga ya mallilibuu ud langit.' Makwayu'n milasin cha misinyey'd langit, ngim achipunyu milasin chi isinyeyn Apudyus un makmakwa si sala'n timpu.* ⁴ Patunged kayu lawwing un tagu si sala'n lolap. Lan-awichenyu si Apudyus. Ipatutyu'n mangipailaak si lakaskaschaaw un sinyey, ngim lappun ipailak. Siyà abus ipailak chi lakaskaschaaw un isun chi lakwa kan Jonah si awi." Oli pun tilelala chicha ot ummoyon.

Imbyegan Jesus Mipanggop Kan Cha Pariseo Ya Saduceo

(Mrk. 8:14-21)

---

* 16:3 16:3 Ha somsomok cha Judio un tagu lu mallidlichaga si bumigbigat ked umuchen.

⁵ Chummemang ked cha Jesus si biik chi byeybyey, laliwatan cha disipulusla'n lambyayun. ⁶ Ot kalan Jesus kan chicha, "Man-alled kayu ya tanchaalanyu cha yeast cha Pariseo ya Saduceo."

⁷ Ot lan-uuguchencha un kalancha, "Imbyegala hachi ti lappun siyad tilapay un lambyayun taku."

⁸ Ammun Jesus chi ug-ugguchoncha, ot kalala, "Langkukuyang chi pammatiyu! Payuggey man-is-isikan un lappun ilawityu byayunyu'n tilapay? ⁹ Ha achipunyu pay laing maawatan? Ha achipunyu masmasmok chi lima'n tilapay un impakanku kan cha limallibu'n tagu? Pigan langaya chilagupyu'n lasawey? ¹⁰ Ya hachi'n pitu'n tilapay un impakanku kan cha opat libu'n tagu ot pigan langaya chilagupyu'n lasawey? ¹¹ Mugga ilola'n chaampunyu gey maawatan un chakampun un mipanggop si tilapay chi ug-ugguchok kan chikayu? Siyà imbyegak chi allechenyu cha yeast cha Pariseo ya cha Saduceo!" ¹² Ot laawatancha'n chakampun gayam si panggop chi yeast un mikamos si tilapay chi ug-ugguchola, ngim masapuy'n allechencha tudtuchun cha Pariseo ya cha Saduceo.

Imbyegan Peter Un Si Jesus Chi Kristu

(Mrk. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

¹³ Ummoy cha Jesus si sakup chi Cesaria Philippi, ilimusla kan cha disipulusla, "Simma maibyegan cha tagu kan Sakon un Alak chi Tagu?"

¹⁴ Ot kalancha, "Awed cha mangibyegan sika kalu si John un Mambubunyg un ummuli latagu. Ked awed cha uchum un mangibyega un sika kalu si Elijah ya kalan bo cha uchum un sika kalu si Jeremiah willu osa kan cha propeta si awi."

¹⁵ Ot ilimusla kan chicha, “Chikayu ngay, himma mibyegayu kan sakon?”

¹⁶ Summongbyat si Simon Peter un kalala, “Sika Kristu, un Alak chi matattagu un Apudyus.”

¹⁷ Ot kalan Jesus kan siya, “Pianka, Simon un alak Jonah, ti chakampun si tagu langipakaammu kan sika ngim si Amak ud langit. ¹⁸ Ked ibyegak kan sika, Sika si Peter, piola’n uguchon byetu. Ked halat un lap-at chi byetu chi mampauchek si byeyoyku un siya cha losan un mamati kan sakon. Ked lappun makaabyak kan chicha ulay chi kilabyelin chi otoy.† ¹⁹ Ked idchok kan sika tebig chi Mampangatan Apudyus ked lu silu ipalitlu utla pita, mipalit bo ud langit. Ked lu silu ipalubuslu utla pita, mipalubus bo ud langit.”‡ ²⁰ Oli pun bililin Jesus cha disipulusla ta achipuncha ibyegybyega si ulay silu’n tagu un siya Kristu.

Impadtun Jesus Chi Matoyala

(Mrk. 8:31-33; Luk. 9:22-27)

²¹ Inggan chi hachi, illugin Jesus un impakaawat kan cha disipulusla chi makwa kan siya. Kalala, “Masapuy’n inyak ud Jerusalem ked paligatalak kan cha pallakayon cha Judio ya cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked mapatoyak ked lu mikatlu’n eygew umuliyak matagu.”

²² Ot ummoy Peter intalin si Jesus ot illugilan tubngayon siya un kalala, “Apu, achipun otyan Apudyus ipalubus un makwa lait kan sika.”

---

† 16:18 16:18 kilabyelin chi otoy - si Greek ibyegala un sawang chi Hades un lugeyn cha latoy. Ha pion chi sawang un ibyega ked kilabyelin. ‡ 16:19 16:19 Ha pion chi tebig uguchon ked kalobbongan willu kalintogen. Ma ipalitlu utla pita, ked impalit Apudyus ud langit. Lu ma ipalubuslu utla pita, impalubus Apudyus ud langit.

²³ Ot lansagung si Jesus ot kalala kan Peter, “Wissedka, Satalas! Sika umalliwi kan sakon. Ti ha somsomoklu ked chakampun si pion Apudyus ngim pion chi tagu.”

Mambibiyeg Chi Osa'n Mambyalin Disipulus Jesus
(Mrk. 8:34--9:1; Luk. 9:23-27)

²⁴ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, “Lu silu simpion un mitun-ud kan sakon, masapuy'n ichuyala long-egla ked alusala ligat ulay siya matoyala ked tun-uchola sakon. ²⁵ Ti ha tagu'n piola'n taguwon chi biyegla ked matayakla mit laing. Ngim ha tagu'n mangkasutala biyegla gapu kan sakon ked matatagu ing-inggala. ²⁶ Ti simma magaleb chi tagu lu mangkuwala losan un awed si lubung ngim matayakla biyegla? Lappun! Ti lappun maatod chi tagu un mansakala si biyegla. ²⁷ Ti Sakon un Alak chi Tagu, mangulilak un mibiyun cha aangheles ya ipailak chi kilachayaw Amak. Ked gunggulaak kacha tagu si cha losan un killingwala. ²⁸ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, un awed cha uchum kan chikayu un sissiyang matattagu un mangitullong kan Sakon un Alak chi Tagu lu umaliyak manturay.”

17

Lakaugud Si Jesus Kan Cha Moses Ya Si Elijah
(Mrk. 9:2-13; Luk. 9:28-36)

¹ Lummaus pu olom eygew, ilayagen Jesus si Peter ya cha James kan John un mansulud ot lalagecha cha tummalin si mantaklang un bilig. ² Si langitullonganacha kan Jesus, lambyaliw chi tullongla, ked ha lupala lummi-lalilang un isun chi ilit ked ha silupla amod chi putilakla un malilisiling.

³ Ot intullongcha cha Moses kan Elijah un makaug-uggud kan Jesus. ⁴ Oli pun kalan Peter kan Jesus, “Apu,

bibiyu ta alla taku utla. Lu piom, mangwaak si tiyu'n sigey, ta sin-ossaanyu kan cha Moses ya si Elijah.”

⁵ Si man-ugu-uguchen Peter, tilalikchungan chi libuun lumilalilang chicha. Ot inggew chi ginga un lampeypu si hachi'n libuu un kalala, “Laoy chi Alakku'n tagtagopok ya siya masmas-omak. Chongyonyu siya!”

⁶ Chingngeyn pun cha disipulus chi hachi, lallukbubcha si pita gapu ta amod chi ogyatcha. ⁷ Ot ummoy si Jesus kan chicha ot pilikpikla chicha'n kalala, “Lumibbyat kayu, achi kayu umogyat.” ⁸ Ot lantangedcha pun, lappun intullongcha si tagu abus si Jesus.

⁹ Si lan-osgenchad chi bilig, bililin Jesus chicha, “Achiyu pay ibyegbyega intullongyu inggalà Sakon un Alak chi Tagu ked umuliyak matagu.”

¹⁰ Ot ilimus cha disipulus Jesus, “Puggey un kalan cha mimistulun chi lintog un masapuy'n umun-ula umali si Elijah lu si Kristu?”*

¹¹ Ot summongbyat si Jesus, “Tuttuwa'n ummulà Elijah ummali ta isagalala losan. ¹² Ngim ibyegak kan chikayu un lagamput ummali si Elijah, ngim achipun cha tagu siya immatulan. Ot killingwacha pioncha'n koon kan siya. Ked katchi bo'n paligatancha Sakon un Alak chi Tagu.” ¹³ Oli pun laawatan cha disipulusla un si John un Mambubunyg chi ibyegbyegan Jesus.

*Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan Un inggew Si Alak
(Mrk. 9:14-29; Luk. 9:37-43)*

¹⁴ Gummatongcha pun si inggewan cha amod un tagu, ummoy kan Jesus chi osa'n leyaki ot lampalintuming si sangwalanla ot kalala, ¹⁵ “Apu, kacheguam u alakku'n laketoy! Patungedla tilotoman chi ligat ti lu lumoswa ketoyla, pappasig misubbya si apuy willu mitup-ung

---

* 17:10 17:10 Malachi 4:5

si chelum. ¹⁶ Illiyoyku siya kan cha disipuluslu ngim achipuncha siya mapalin-awa.”

¹⁷ Summongbyat si Jesus, “Chikayu’n lappun pammatila ya bilobokon un tagu si sala! Mikapiga man chi iinggewak kan chikayu? Mikapiga mangan-alusak kan chikayu? Igetongyu halat un alak kan sakon.” ¹⁸ Oli pun ilomyan Jesus chi ayan un inggew si alak ot ummoyon. Ot kakma lummin-awa hachi’n alak.

¹⁹ Ot lan-aggakaw cha disipulus Jesus ummoy kan siya ot ilimuscha, “Pakamiggey achipun makapeyyaw si hachi’n ayan?”

²⁰ Ot kalan Jesus kan chicha, “Simman ti kuyang chi pammatiyu. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu awed akit si pammatiyu un isun chi kapaat chi bukeyn chi mustasa, makwa’n kalanyu si bilig alla’n, ‘Man-atunka u si anchiya,’ ked tuttuwa’n man-atun. Ti lappun achi makwa kan chikayu! ²¹ Ngim lu cha katchi’n ayan, lappun makapeyyaw malaksig si luwalu ya palaglaun.”†

Kasin Jesus Imbyega Mipanggop Si Matoyala

(Mrk. 9:30-32; Luk. 9:44-45)

²² Lachagup pun cha disipulus Jesus ud Galilee, kalala kan chicha, “Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak kan cha tagu ²³ un mamatoy kan sakon, ngim si mikatlu’n eygew umuliyak matagu.” Chingngeyn pun cha disipulusla hachi, patunged cha chummauy.

Ha Lambyayachen Jesus Si Bugis

²⁴ Gummatong pun cha Jesus kan cha disipulusla ud Capernaum, ummoy cha uchum un manchachagup si bugis si templo kan Peter ot ilimuscha, “Ha mambyayed kamman chi mistuluyu si bugis chi templo?”

---

† 17:21 17:21 Ha alla’n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek, ngim si Mark 9:29 awed.

²⁵ “O, mambyaybyayed kabbo.” Summongbyat si Peter.

Si lilumlokan Peter si byeyoy, kalan Jesus kan siya, “Simon, simma maibye gam? Silu manchagupan cha Ari utla pita si bugis? Cha sigud un tagula willu cha kakkaili?”

²⁶ Kalan Peter, “Cha kakkaili.”

Ot kalan Jesus kan siya, “Siya tuwa, achipun otyan mambyayed cha sigud un tagu utla. ²⁷ Ngim ulay chakampun si kailiyan taku, bay-anyu ta achi lumawik chi somsomok cha tagu kan chitaku. Ingka mamungwit si byeybyey ked ha umulan mabungwitan, takangom chi tupokla ked awed chi pilak un umalay un mambugis cha chuwa. Ked eyam ya ummoylu bilayachen chi bugista.”

18

Ha Kangatuwan Si Mampangatan Apudyus

(Mrk. 9:33-37; Luk. 9:46-48)

¹ Si hachi mit laing un timpu, ummoy cha disipulus kan Jesus ot kalan cha, “Silu kangatuwan si Mampangatan Apudyus?”

² Ot ilayagen Jesus chi osa’n alak ot pilasikedla si sangwalancha. ³ Ot kalala, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu achipunya byaliwan chi somsomokyu ya mambyalin un isun cha aalak, achipun kayu mipati si mampangatan Apudyus. ⁴ Ked lu silu mangipakumbyabya si long-egla un isun chi alak alla, siya kangatuwan si Mampangatan Apudyus. ⁵ Ked lu silu mangipotog si labyabyan tagu un isun chi alla’n alak gapu si pammatila kan sakon, sakon bo ipotogla.”

Mipanggop Si Sulisug

(Mrk. 9:42-48; Luk. 17:1-2)

⁶ “Lu silu mangmangwa si makabyasuyan cha alla un kabyabyaan un tagu’n mamati kan sakon, un-ulloy chi

mitakod chi chakey un biletu'n gilingan si byegangla ked lan-alud si kalusgongan chi byeybyey. ⁷ Kadchegu cha tagu si lubung alla ti achu cha sulisug un mapachasancha. Gagangay un gumatong cha sulisug kan cha mamati, ngim kadchegu chi tagu'n mansulisug si makabyasuyan. ⁸ Lu ha imam willu ikim chi gapun chi makabyasuyam, lampogem ked imbyellum. Ti un-ulloy chi gungsuyka willu pilayka un makatagu kan Apudyus ud langit lu ha wechewed chi imam ya ikim un mibyellu si mallalayun un apuy. ⁹ Ked lu ha atam chi gapun chi makabyasuyam, ukaom ked imbyellum. Ti un-ulloy chi bussokka un makatagu kan Apudyus lu ha wechewed chi atam ya mibyelluka si apuy ud impiyeylu."

¹⁰ "Ammanyu ilan ta achiyu am-amsiwon cha alla'n aalak si pammatica ti cha anghescha kalayun awed si awechen Amak ud langit. ¹¹ Ti Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak utla pita ta inyak sington ya taguwon cha latayak un tagu."*

Cha Pangngalig Jesus Si Cha Latayak

(Luk. 15:3-7)

¹² Oli pun lan-alig si Jesus, kalala, "Simma koon chi osa'n tagu un singgasut chi keylilula ked latayak chi osa? Kapilitan un telala cha siyampuyu ya siyam si bilig un lamyegela ked ummoyla singngit chi ossaan un latayak. ¹³ Ked lu maochesala, gettoka amod chi galasla lu ha galas cha siyampuyu ya siyam un achipun latayak. ¹⁴ Siya bo kan Amayu'd langit un achipunla pion un awed matayak ulay ossaan kan cha alla'n aalak."

Ha Koon Taku Lu Makabyasuy Kadwa Taku

---

* 18:11 18:11 Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek.

¹⁵ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Lu awed suludlu si pammati un makabyasuy kan sika, ingka kan siya ked ibyegam chi kabyasuyala. Ngim masapuy’n abus kayu un chuwa. Ked lu chongyola sika, bibiyu ta langulilom chi suludlu. ¹⁶ Ngim lu achipunla chongyon chi ibyegam, man-ayegka si ossaan willu chuwa’n kadwam. Ked kasin kayu umoy ta awed chuwa willu tiyu’n mampaloklok si losan un maibyega.† ¹⁷ Ngim lu achipunla chongyon chicha, ibyegayu kan cha losan un mamati si simbyaan ta man-uuguchencha. Ked lu sassachi gey, ibilangyu siya un achipun mamati willu osa’n manchachagup si bugis.”

¹⁸ Ibyegak kan chikayu tuttuwa, lu silu ipalityu utla pita, mipalit bo ud langit. Ked lu silu ipalubusyu utla pita, mipalubus bo ud langit.

¹⁹ “Awed bo ibyegak kan chikayu: Lu awed man-asiteulan cha chuwa kan chikayu utla pita un chawatonyu, idchon Amak ud langit kan chikayu. ²⁰ Ti lu chilu awed cha chuwa willu tiyu un man-um-ummung gapu si ngachenku, awechak kan chicha.”

Ha Makwa Si Tagu’n Achipun Mamakawan Si Suludla

²¹ Oli pun ummoy si Peter kan Jesus ot kalala, “Apu, mangam pigaok pakawalon chi suludku un makabkabyasuy kan sakon? Mangampitu?”

²² Ot kalan Jesus kan siya, “Chakampun si mangampitu abus ngim mangampitumpuyu ya pitu.‡ ²³ Ti katchi Mampangatan Apudyus ud langit, un miyalig si osa’n Ari un simsimmokla’n makasingin si utang cha bubùulola.§ ²⁴ Si pin-ala makasingilan, inggetongcha kan siya osa’n

† 18:16 18:16 Deuteronomy 19:15 ‡ 18:22 18:22 mangampitumpuyu ya pitu - ha piola’n ibyega ked mamin-achu un lappun mangkigachela.

§ 18:23 18:23 ha bubùulon, piolan ibyega ked langatun opisyeey un mangamung si achun pilak.

bubùulon un lakautang si kalibulibu un pilak.* ²⁵ Gapu ta achipun makabyayed si utangla, immanchen chi Ari un masapuy'n mingila siya, pati si asawala, cha aalakla ya cha losan un kukkuwala ta mambyayedla si utangla. ²⁶ Ngim lampalintuming chi bubùulon si sangwalan chi Ari ot langkadhachegu un kalala, 'Apu, alusalak yan akit, pawayaalak taplu mabyayachek cha losan un utangku.' ²⁷ Ot kilacheguwan chi Ari siya ya liwayawayaala siya ot pilakawanla cha losan un utangla.

²⁸ "Ngim ummoyon pun chi bubùulon, ilabotla chogalan bubùulon un ummutang kan siya si singgasut abus. Ot chilokmaala byegangla ot kalala kan siya, 'Byayachem chi utanglu!'"†

²⁹ "Lampalintuming chi lakautang un bubùulon si sangwalanla ot langkadhachegu kan siya, 'Kaasim alusalak yan akit, ked byayachek chi utangku.' ³⁰ Ngim achipunla kilacheguwan siya ya impaibyayudla siya inggala mabyayachela losan un utangla. ³¹ Intullong pun cha chogacha'n bubùulon chi killingwala, patunged lummawik chi som-somokcha. Ot ummoycha impilit kan Ari cha losan un killingwala.

³² "Ot impaayeg chi Ari hachi'n bubùulon ot kalala kan siya, 'Ayaayan kan bubùulon! Pilakawanku cha losan un utanglu ti langkadhacheguka. ³³ Ot puggey achi kilacheguwan chi chogam un bubùulon un isun chi langkadhacheguk kan sika?' ³⁴ Ot summanga Ari ot impaibyayudla siya ta mapaligatan inggala mabyayachela losan un utangla."

---

* 18:24 18:24 Si Greek ibyegala'n simpuyun libu talent. Osa'n talent ked potog chi mangeygew un tangchen. Ked milyon un pilak chi potog chi simpuyun libu un talent. † 18:28 18:28 Ha ibyegala si Greek ked singgasut un denario. Tiyu'n buyan un tangchen chi osa'n tagu chi singgasut un denario.

³⁵ Ot lagamput pun, kalan Jesus, “Katchi bo koon Amak ud langit si kacha osa kan chikayu, lu achipunyu pakawalon un sipupusu cha susuludyu.”

19

Ha Imbyegan Jesus Mipanggop Si Ichang

(Mrk. 10:1-12; Luk. 16:18)

¹ Gilamput pun Jesus intudtuchu cha alla, tilelala ud Galilee ot ummoy si sakupon Judea un chomangon chi chewwang un Jordan. ² Amo-amod cha tagu’n litun-ud kan siya ot pilalin-awala cha lasakit.

³ Ummoy cha uchum un Pariseo kan Jesus ot impachascha’n sikapan siya un kalancha, “Ha ipalubus kamman chi lintog un ichangan chi leyaki asawala ulay byayanglan gapu?”

⁴ Summongbyat si Jesus, “Ha achipunyu bilasa liigili’n ugud Apudyus un kalala si chamchamu un langwaan Apudyus si tagu, killingwala leyaki ya byebyai.* ⁵ Ot kalala bo, ‘Hachi gapula un telan chi leyaki cha amala kan ilala ked litipug kan asawala ked mambyalincha ossaan un long-eg.†’ ⁶ Ked chakampun si chuwacha’n long-eg ngim ossaan un long-eg. Ked lappun kalobbongan chi tagu un mampasila si lantimpuyugon Apudyus.”

⁷ Ot ilimus bo cha Pariseo, “Puggey un imbilin Moses lù un idchen chi leyaki asawala si kasuyatan un manichangcha, asila ot paoyolon?”

⁸ Kalan bo Jesus, “Impalubus Moses un ichanganyu asawayu gapu si kilatangkin chi somsomokyu, ngim chakampun si katchi panggop Apudyus si chamu. ⁹ Ked ibyegak kan chikayu, lu awed leyaki’n mangichang

---

* 19:4 19:4 Genesis 1:27 † 19:5 19:5 Genesis 2:24

si asawala malaksig lu lakachegchegas, makabyasuy si chegchegas lu mangasawa si sabyali'n byebyai."

¹⁰ Kalan cha disipulusla, "Lu katchi makwa si man-asawa, un-ulloy chi achipunta mangasawa."

¹¹ Ngim kalala kan chicha, "Chakampun si losan un tagu makakopya si lait, ti abus cha alla'n langidchen Apudyus.

¹² Ti lakalakalasi gapun chi achipun chi leyaki mangasawan. Ti cha uchum, liyalakcha'n katchi, ked cha uchum, gapu ta lakapuncha. Cha uchum, achipuncha mangasawa mipagapu si ayatcha'n mansimbi si Mampangatan Apudyus. Ked lu silu makatungpey si tudtuchun alla, koola otyan."

Ha Laminchisyulan Jesus Kan Cha Aalak

(Mrk. 10:13-16; Luk. 18:15-17)

¹³ Illinggew cha uchum un tagu'n langiyoy kan cha aalakcha kan Jesus ta ipatayla imala kan chicha ya iluwaluwala chicha. Ngim ilomyan cha disipulus chicha.

¹⁴ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Palubusanyu cha aalak un umali kan sakon. Achiyu ipalit chicha, ti cha katla'n aalak chicha cha mipati si Mampangatan Apudyus ud langit." ¹⁵ Oli pun impatayla imala kan chicha ot ummoyon.

Ha Byaklang Un Leyaki

(Mrk. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

¹⁶ Si osa'n eygew, ummoy chi osa'n bumaru kan Jesus ot kalala, "Mistulu, simma bibiyu'n kook ta mataguwak kan Apudyus ing-inggala?"

¹⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "Puggey imuson kan sakon mipanggop chi bibiyu? Ti abus si Apudyus si bibiyu. Lu piom un makatagu kan siya si ing-inggala, masapuy'n patiyom cha bilinla."

¹⁸ Ot ilimusla, "Simma bilinla un masapuy'n kook?"

Ot kalan bo Jesus, “Achika pumatoy, achika makachegchegas, achika man-akaw, achim tistiguwan chi chakampun si tuttuwa. ¹⁹ Masapuy’n potpotgom cha amam kan ilam, † ya ay-ayatom cha asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu.” §

²⁰ Ot kalan chi leyaki, “Inggan chi kabyen-ogku il-aminku killingwa cha bilin, ot simma langkuyangak?”

²¹ Ot kalan Jesus kan siya, “Lu piom un lappun mangkuyangam, man-ingilaka kan cha losan un kukkuwam ked idchom chi ngilala kan cha kapus, ta langit chi manguppulam si kilabyaklanglu. Ked umalika, mitun-ud kan sakon.” ²² Ngim chingngeyn pun chi hachi’n leyaki imbyegan Jesus, ummoyon un manchachauy ti amod chi bilaklangla.

²³ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, patunged kakaskun chi mipatiyan chi byaklang si mampangatan Apudyus. ²⁴ Ti lagodgong-chong chi lumlokan chi kamey si abut chi talud lu ha mipatiyan chi byaklang si mampangatan Apudyus.”

²⁵ Chingngeyn pun cha disipulus chi hachi, patunged cha laschaaw. Ot kalan cha, “Simman lù cha makwa’n matatagu?”

²⁶ Ngim intullong Jesus chicha ot kalala, “Lu tagu mangwa, achipunla kabyeeyan, ngim lu si Apudyus, kabyeeyala losan.”

²⁷ Ot kalan Peter, “Somsomkom, tilelanmi cha losan ta piga gey lu mitun-ud kami kan sika. Simma magalebmi?”

²⁸ Ot kalan Jesus kan chicha, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, Sakon un Alak chi Tagu, lu chumtong chi man-Ariyak si baru’n lubung, chikayu un lituntun-ud kan sakon mantugew kayu bo kan cha lasawayan si chuwa’n

† 19:19 19:19 Exodus 20:12-16, Deuteronomy 5:16-20

§ 19:19 19:19

Leviticus 19:18

trono un makaturay kan sakon. Ked chikayu manguis kan cha simpuyu ya chuwa'n galak Israel. ²⁹ Ked lu silu malelan si byeyoyla, susuludla, amala, ilala, cha aalakla ya cha pitala mipagapu kan sakon, maminggasut chi awatola lu cha tilelala ked maidchen si biyeg un mallalayun. ³⁰ Ngim achu cha langatun tagu si sala ked mibyabyacha si umali'n eygew. Ya achu cha labyabya un tagu si sala ked mipangatucha si umali'n eygew."

20

Ha Mantatangchen Apudyus Kan Cha Mangkawachiyola

¹ Kalan Jesus, "Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si osa'n tagu un lakawisngit ummoy lalangchen si mangkawachiyola si limuyala'n grapes. ² Langchas pun, lan-asiteulancha un tangchalala chicha si osa'n denario si mangeygew. Ot imbuunla chicha langkawachiyon si limuyala'n grapes.

³ "Lummachigas pun, ummoy kasin chi simpita ud mekit ot inchesala cha uchum un masikesiked un lappun kooncha. ⁴ Kalala kan chicha, 'Ingkayu po mangkawachi si limuyak un grapes ta tangchalak chikayu si ustuu-ustu'n tangchenyu.' ⁵ Ot ummoycha langkawachi.

"Lummamatuk pun, ummoy bo lalangchen si uchum, siya bo killingwala si alla'n lummachema. ⁶ Ummeyeygew pun, kasin bo ummoy si mekit lalangchen ot inchesala cha masikesiked ot kalala kan chicha, 'Pakayuggey sinsisiked lawad chi alla un ummeygew?'

⁷ "Ot kalancha kan siya, 'Ti lappun lalangchen kan chikami.'

"Ot kalala kan chicha, 'Ingkayu po makakawachi si limuyak un grapes.'

⁸ "Alla pun un lummaschom, kalan chi simpita si ap-apun cha bubùulola, 'Chagupom cha langkawachi

ya man-atodka kan cha tangchencha. Ilugim kan cha langan-allungus langkawachi inggala kan cha ummun-ula langkawachi.*

⁹ “Ot cha langan-allungus un langkawachi laidchencha si osa’n denario un tangchencha si mangeygew. ¹⁰ Cha lakawisngit langkawachi, kalancha lu ad-achu tangchencha ngim man-iisu tangchencha si mangeygew. ¹¹ Ilawatcha pu tangchencha, sin-iingokcha si lalangchen kan chicha un kalancha, ¹² ‘Puggey miyisu tangchenmi kan cha kaggetong un sin-oras abus chi langkawachiyancha lu chikami un langedey-eygew chi lipis-atanmi si ilit?’

¹³ “Ot kalan chi simpita si osa kan chicha, ‘Biyun, chakampun si iluyungak chikayu. Ha chakampun oyya si lan-asiteulan taku un matangchalan kayu si osa’n denario si mangeygew? ¹⁴ Man-aya kayu ot kan cha tangchenyu ta ingkayun. Piok un man-iisuwon chi tangchenyu kan cha langan-allungus langkawachi. ¹⁵ Ha lappun kamman kalintogek un mangwa si piok un koon si pilakku? Willu maapos kayu gey ti alla’n mallaayak?’ ”

¹⁶ Oli pun kalan Jesus, “Cha labyabya si salaoy, chicha mipangatu si umali’n eygew. Ked cha langatu si salaoy, chicha miabyabya si umali’n eygew.”†

Pitlun Jesus Un Mangibyega Si Matoyala

(Mrk. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

¹⁷ Si malagtagecha cha Jesus un umoy ud Jerusalem, intalinla cha lasawayan si chuwa’n disipulusla ot kalala kan chicha, ¹⁸ “Chongyonyu. Alla pun un intaku’d Jerusalem, lu gumatong taku, Sakon un Alak chi Tagu ked mipuyangak kan cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi

---

* 20:8 20:8 Leviticus 19:13 † 20:16 20:16 Ha osa’n piola’n uguchon ked cha langalungus si sala, umun-ulacha ked cha ummun-ula si sala, mangalunguscha.

lintog. Ked kodchongan cha sakon un matoy. ¹⁹ Ked ipuyang cha sakon kan cha Gentil ta pin-acha am-amsiwon ya sapsapchukan ked illansacha sakon si krus. Ngim si mikatlu'n eygew, umuliyak matagu."

Tudtuchun Jesus Mipanggop Si Mansimbi
(Mrk. 10:35-45)

²⁰ Oli pun ummoy kan Jesus chi asawan Zebedee ya cha chuwa'n alakla'n leyaki. Ot lampalintuming siya si sangwalan Jesus ot lanchawat kan siya.

²¹ Ot kalan Jesus kan siya, "Simma piom?"

Ot kalala'n summongbyat, "Lu chumtong chi timpun chi manturayam, makwa otyan un mantugewom cha chuwa'n alakku si cheeglu, osa si machuwalanlu ya osa si machuwigim?"

²² Ngim kalan Jesus kan chicha, "Achipunyu ammu chawchawatonyu. Ha maalusanyu kamman chi ligat un isun chi ligat un mipachasku?"

Ot kalancha, "O, makwami."

²³ Ot kalan Jesus, "Tuttuwa'n maalusanyu isun chi manliligatku. Ngim lappun kalobbongak un mampili lu silu mantugew si machuwalanku willu machuwigik, ti si Amak chi lanchutuk kan cha mantugew."

²⁴ Chingngeyn pun cha simpuyu'n disipulus, summan-gacha kan cha mansulud. ²⁵ Ilayagen Jesus chicha losan ot kalala, "Ammuyu un cha turay utla pita, amod chi mammamanchecha kan cha iturayan cha. Ulay bo cha mangkangatun tagu, cha key kalobbongan cha'n mangi-turay kan cha tagucha. ²⁶ Ngim chakampun otyan un kamatchi koonyu. Ti lu silu piola'n ngumatu kan chikayu, masapuy'n mansimbi kan chikayu losan. ²⁷ Ked lu silu piola'n kapotogen kan chikayu, masapuy un siya kabyabyaan un musassuyu. ²⁸ Isuk un ilawagen cha'n Alak chi Tagu,

chakampun si ummaliyak utla pita ta isimbiyalak kan cha tagu, ngim ummaliyak ta mansimbiyak kan cha tagu. Ya ummaliyak ta ichuyak chi biyegku un mansaka kan cha achu'n tagu."

Kilaan Jesus Chi Kuyap Cha Chuwa'n Leyaki

(Mrk. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

²⁹ Si lalelan cha Jesus ya cha disipulusla'd Jerico, amomod cha tagu'n litun-ud kan chicha. ³⁰ Ot illinggew cha chuwa'n leyaki'n lakuyap un ummaammuy si igid chi kesa. Chingngeycha pun un allat cha Jesus un lumaus, lanyipkawcha kalan un, "Apu, un galak David, kacheguwan u chikami!"

³¹ Ot ilomyan cha amod un tagu chicha ta gumilokcha, ngim ilam-amod cha langiyipkaw, "Apu, un galak David kacheguwan u chikami!"

³² Ot ummillong si Jesus ot ilayagela chicha ot ilimusla, "Simma pionyu'n kook kan chikayu?"

³³ Ot kalancha, "Apu, pionmi'n makatullong."

³⁴ Ot kilacheguwan Jesus chicha ot ilappachela atacha ot kakmacha lakatullong. Ot litun-udcha kan siya.

21

Ha Langichayawan Cha Tagu Kan Jesus Ud Jerusalem

(Mrk. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Jhn. 12:12-19)

¹ Alla pun un ummachali cha Jesus ud Jerusalem, lichuumcha ud Bethphage un ili si Bilig Olivo. Ot imbuun Jesus cha chuwa'n disipulusla un kalala, ² "Umula kayu si anchiyan ili'd chomang ked lu gumatong kayu, ochesanyu lipupungod un changki un alla ayyubula. Ubyachenyu ked igetongyu chicha kan sakon. ³ Ked lu awed mangimus, ibyegayu kan siya, 'Masapuy'n chi Apumi chicha,' ked kakmala ipalubus chicha."

⁴ Lakwa hachi ta matungpayan chi inggilin cha propeta si awi un kalala,

⁵ “Ibyegayu kan cha tagu’d Jerusalem, Ilanyu, allat un ased chi Ariyu, lapakumbyabya ya langabkabbyayu si ayyabun chi changki.”*

⁶ Ot ummoy cha chuwa’n disipulus ot kingwacha imbilin Jesus kan chicha. ⁷ Inggetongcha changki ya ayyubula ot inyaplegcha cha silupcha si ochog chi changki ot langabyayu si Jesus. ⁸ Ot amod cha tagu’n langiyapleg kan cha silupcha si kesa, ya lummapngis cha uchum kan cha pangan cha kayu ot inyaplegcha si kesa un ayola. ⁹ Cha amod un tagu’n lamangpanguwon Jesus ya cha lituntun-ud kan siya inyip-ipkawcha kalan un, “Machaychayaw chi galak David! Pian siya un ummali un imbuun Apudyus!† Machaychayaw si Apudyus un Kangatuwan!”

¹⁰ Gummatong pun cha Jesus ud Jerusalem, lagulu losan cha umili ot kalancha, “Silu halat?”

¹¹ Ot summongbyat cha amod un tagu un kalan-cha, “Siya si Jesus un propetan Apudyus un lampeypu’d Nazareth si probinsiya ud Galilee.”

*Ha Killingwan Jesus Si Templo
(Mrk. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Jhn. 2:13-17)*

¹² Oli pun ummoy si Jesus si templo ot lampeyyaw kan cha inggew un mallalaku ya cha pin-a mangngila. Ot ilaminla lilitwed cha lamisaan cha mansusupli si pilak ya cha aammuyan cha mallalaku si kalapati.‡ ¹³ Ot kalala

---

* 21:5 21:5 Zechariah 9:9 † 21:9 21:9 Psalm 118:26 ‡ 21:12 21:12 Ha awechen Jesus ked chakampun un chayom chi templo ngim lasin chi templo un inggewan cha tagu’n lanchaychayaw.

kan chicha, “Liigili si ugud Apudyus, ‘Ha byeyoyku ngadloncha byeyoy un malluwaluwan.’ Ngim lambyalilonyu tatayyuwan cha akkawan.”§

¹⁴ Oli pun ummoy cha lakuyap ya cha lapilay kan Jesus si templo ot pilalin-awala chicha. ¹⁵ Ngim intullong pun cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog cha lakaskaschaaw un killingwan Jesus ya chingngeycha cha aalak un mangiyip-ipkaw si templo un kalancha, “Machaychayaw chi galak David!” Ot summangacha.

¹⁶ Ot kalancha kan Jesus, “Ha achipunlu madngey iyip-ipkaw cha aalak alla?”

“O, chochongyok!” kalan Jesus. “Ha achipunyu kamman labyasa si liigili’n ugud Apudyus un kalala, ‘Tiludtuchuwam cha aalak ya cha mutlok un manchayaw kan sikan ustu-ustu.’ ”* ¹⁷ Ot tilelan Jesus chicha ot ummoy ummiyan ud Bethany.

*Ha Langeywagen Jesus Si Kayu’n Lappun Bungala
(Mrk. 11:12-14, 20-22)*

¹⁸ Labigat pun un langulilan cha Jesus ud Jerusalem, labitin siya. ¹⁹ Ot intullongla kayu un ngadloncha Igu si igid chi kesa. Ot ummoyla ilachali ta itullongla lu awed bungala, ngim lappun inchesala, abus cha tubu. Ot kalan Jesus si kayu, “Achipunka kasin mamunga!” Ot kakma lanchaguyawyaw chi hachi’n kayu.

²⁰ Si langitullongan cha disipulusla, laschaawcha ot kalancha, “Mugga ilola’n kakma gey leyangu hachi’n igus?”

²¹ Ot kalan Jesus kan chicha, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu mamati kayu kan Apudyus ya achipun kayu manchuwachuwa, makwa’n koonyu isun chi killingwak

---

§ 21:13 21:13 Isaiah 56:7, Jeremiah 7:11 * 21:16 21:16 Psalm 8:2

si kayu'n alla. Chakampun abus hachi ngim makwa bo'n kalanyu si bilig alla, 'Umopwaska ked man-atunka si byeybyey,' ked tuttuwa'n makwa. ²² Lu awed pammatiyu kan Apudyus, idchola losan un chawatonyu si luwalu."

Ha Kalobbongan Jesus

(Mrk. 11:27-33; Luk. 20:1-8)

²³ Oli pun langulin si Jesus si templo. Si lantudtuchuwala, ummoy kan siya cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio, ot kalancha kan siya, "Simma kalobbongam un mangwa kan cha laoy? Ya silu langatod si kalobbongam alla?"

²⁴ Ot silongbyatan Jesus chicha, "Imusok bo kan chikayu, ked lu songbyatalak, asik bo ibyega lu silu langatod si kalobbongak un mangwa kan cha laoy. ²⁵ Chilulampeypuwan chi kalobbongan John un mambunyeg, leypu kan Apudyus willu tagu?"

Ot lan-is-isikancha un kalancha, "Simma ibyega taku? Lu kalan taku'n, 'Leypu kan Apudyus,' kalala un, 'Payuggey achi pilati si John lù?' ²⁶ Ngim lu kalan taku'n, 'Leypud chi tagu,' Umogyat kami lu hilu koon cha tagu, ti mamaticha losan un propetan Apudyus si John." ²⁷ Ot kalancha, "Achipunmi ammu."

Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu katlat, achipunku bo ibyega kan chikayu lu simma leypuwan chi kalobbongak un mangwa kan cha laoy."

Ha Pangngalig Mipanggop Kan Cha Chuwa'n Mansulud

²⁸ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, "Simma somomokyu si alla? Inggew chi osa'n tagu un chuwa alakla'n leyaki. Kalala si panguyu, 'Alakku, ingka mangkawachi si uma un lamuy-an si grapes si sala.'

²⁹ "Ot summongbyat, 'Asngaak,' ngim lapalos pun lanchachauli ot ummoy langkawachi.

³⁰ “Oli pun ummoy bo chi ama imbyega si uchichi ta umoy mangkawachi. Ot kalala, ‘O, Ama inyak,’ ngim achipun ummoy. ³¹ Silu kan cha hachi’n chuwa lalungpey si pion amacha?”

Summongbyatcha, “Ha panguyu.”

Ot kalan Jesus kan chicha, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu un cha mangkayawing un tagu un isun cha manchachagup si bugis ya cha puta, umun-ulacha lu chikayu mipati si Mampangatan Apudyus. ³² Ti ummali pun si John un Mambubunyeg, intudtuchula bibiyu’n mambibiyeg un masapuy’n suyutonyu, ngim achipunyu pilati siya. Ngim cha lamati kan siya, cha manchachagup si bugis ya cha puta. Ked ulay lu intutullongyu lambyaliwancha, achipun kayu lambyabyawi kan cha byasbyasuyu ya achipunyu bo pilati siya.”

Cha Leyanggas Un Mantatangkan

(Mrk. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

³³ Kalan Jesus, “Chongyonyu osa’n pangngalig. Inggew chi osa’n tagu un lammuyà grapes si pitala. Tilupingla’n lan-ayed si lampaikwos ot ummabut si byetu ta asila mangkupisan si bungala. Ot langwa bo si mantaklang un sigey ta inggewan cha man-aachug. Ot impatangkonla ot ummoy si sabyali’n ili.†

³⁴ “Gummatong pu timpun chi man-aapit, imbuunla cha bubùulola ta umoycha makabuwa si grapes. ³⁵ Ngim cha lantangkon chilokmaancha chicha ot bilokbokcha osa, pilatoycha osa ot bilinbintukcha osa. ³⁶ Kasin bo lambuun chi simpita si ad-achu’n bubùulon lu ha chamu. Ot katchi bo killingwacha kan chicha. ³⁷ Ot si alungusla, imbuunla mismu’n alakla kan chicha, un kalala, ‘Mabiincha kan siya.’

---

† 21:33 21:33 Isaiah 5:1-2

³⁸ “Ngim intap pun cha lantangkon chi alakla, lan-uumayancha kalan un, ‘Anchiya alakla’n sinlaksun si pitan alla. Wayyu ta patoyon taku ta mangkuwa taku laksunla.’ ³⁹ Ot chilokmaancha siya ot lilasincha si ayed ot pilatoycha siya.

⁴⁰ “Si sala, lu gumatong chi simpita, simma koola kan cha lantangkon?”

⁴¹ Ot summongbyat, “Sigulachu’n kaog-ogyat chi in-ilola’n mangtoy kan chicha ti leyanggascha’n tagu. Ked impatangkonla grapesla kan cha uchum un lapiyey un uun-ulancha buwala lu timpun chi apit.”

⁴² Ot kalan Jesus kan chicha, “Achipunyu kamman labyasa si liigili’n ugud Apudyus, un kalala, ‘Ha byetu’n illissan cha lampaud, siya lambyalilon Apudyus un kapotogen un byetu un mangimpon-ed un misaachen chi byeyoy.

Si Apudyus chi langwa si allaya ked lakaskaschaaw chi mangitullongan taku.’‡

⁴³ Ked ibyegak kan chikayu, un achipun Apudyus iturayan chikayu ked siya iturayala cha tagu un pin-a mangwa kan cha lumbong si mampangatala. ⁴⁴ Mipanggop si hachi’n byetu, lu awed maodcheg si hachi’n byetu, mamokmokcha. Ked lu awed mituklugen chi hachi’n byetu, magabuk.”

⁴⁵ Si chingngeyn cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo chi pangngaligla, laawatancha un chicha ug-ugguchola. ⁴⁶ Ot lansingitcha si in-iloncha’n malokma kan siya. Ngim ummogycha kan cha amod un tagu, ti imbilangcha siya un propetan Apudyus.

---

‡ 21:42 21:42 Psalm 118:22-23

22

Ha Pangngalig Mipanggop Si Kasey
(Luk. 14:15-24)

¹ Ot kasin bo lan-alig si Jesus kan chicha un kalala, ²“Ha Mampangatan Apudyus miyalig si osa’n Ari un lansagala si kaseyn chi alakla’n bumaru. ³ Ot imbuunla cha uchum un bubùulola’n man-ayeg kan cha tagu’n gilamputla ilimbiteyan. Ngim achipuncha pion un umoy makakasey. ⁴ Ot kasin bo lambuun kan cha uchum un bubùulola un kalala, ‘Ingkayu ibyega kan cha laimbiteyan un lakasagala cha makan. Piletik chi byakak ya mangkalungpun ayyubu, ya lakasagala losan. Ibyegayu umalicha.’ ⁵ Ngim cha tagu’n laimbiteyan lappun chillumngey. Ngim intuytuyuycha cha pin-acha koon. Ummoy chi osa si tayunla ya ummoy bo osa lallaku. ⁶ Cha uchum, lanchokmacha kan cha bubùulola ot pilaligatancha chicha ya intoycha chicha. ⁷ Chingngeyn pun Ari kingwacha, amod chi sangala. Ot imbuunla cha susuychachula ot intoycha cha langtoy kan cha bubùulola asicha ot singgob chi ilicha. ⁸ Oli pun kalan chi Ari kan cha bubùulola, ‘Lisasaggala cha losan un masapuy si kasey, ngim lappun kalobbongan cha laimbiteyan un umali. ⁹ Ked ingkayu kan cha kekkesa ked lan-ayeg kayu kan cha losan un maochesanyu.’ ¹⁰ Ot ummoy cha bubùulola si kekkesa ot lan-imbitey kan cha losan un tagu, mangkabyayu ya mangkayawing, ot laplaplu mangkaseyan si tagu.

¹¹ “Ngim ummoy pun chi Ari itullong cha laimbiteyan, intullongla osa’n tagu’n achipun lansilup si ustu’n kawos chi makakasey. ¹² Ot ilimus chi Ari kan siya, ‘Biyun, mugga ilom un allà utla’n lappun kawoslù para kasey?’ Ngim gummigillok. ¹³ Oli pun kalan chi Ari kan cha bubùulola, ‘Byayuchonyu imala ya ikila ked imbyelluyu’d lasin un manggikbot. Udchi asila man-ibilan ya singngingillotan

chi ngiponla.’ ” ¹⁴ Ot inyalungus Jesus kalan, “Achu cha maayagen, ngim akit cha mapiliyan.”

Im-imus Mipanggop Si Palagbyayed Chi Bugis
(Mrk. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

¹⁵ Oli pun ummoyon cha Pariseo ot lantutuyagencha lu hilu in-iloncha’n malikap kan siya gapu si cha ilugudla.

¹⁶ Ot lambuuncha kan cha disipuluscha un Pariseo ya uchum un tagun Herod ta umoycha ibyega kan Jesus, “Mistulu, ammumi un tuttuwa losan chi ibyegbyegam ya itudtuchum bo katuttuwaan mipanggop si pion Apudyus. Achipunka manchaleg lu simma ibyegan chi tagu ti achipunka mampili ulay silu kasasaedcha. ¹⁷ Ibyegam u lu silu kasomsomkam si allaya. Ha suplingonmi kamma lintog taku lu mambugis kami si Emperador willu achipun?”

¹⁸ Ngim ammun Jesus un pioncha’n sikapan siya, ot kalala, “Chikayu’n aginpapati! Payuggey sakon siksikka-pan? ¹⁹ Ipailayu u pilak un para si bugis.” Ot illidchoncha kan siya osa’n denario. ²⁰ Ot ilimus Jesus kan chicha, “Himma sinlupa ya singngachen si alla?”

²¹ Kalancha, “Si Emperador Caesar.”

Ot kalan Jesus, “Lu katlat, idchonyu kan Emperador Caesar chi uwala, ya idchonyu bo kan Apudyus chi uwala.”

²² Chingngeycha pu hachi, laschaawcha ot tilelancha siya ot ummoyoncha.

Mipanggop Kan Cha Matoy Un Matagu Kasin
(Mrk. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

²³ Si hachi’n eygew, ummoy cha uchum un Saduceo kan Jesus. Cha Saduceo achipun cha mamati un umuli matagu latoy. Ot lakaim-imuscha kan siya un kalancha, ²⁴ “Mistulu, imbyegan Moses un lu matoy chi leyaki un lappun alakcha si asawala, masapuy’n asaw-on chi suludla hachi’n labyayu ta umalakcha si mibilang un alak chi

hachi'n latoy un suludla.* ²⁵ Awed cha pitu'n lelleyaki'n mansusulud. Langasawa panguyu ot latoy un lappun alakcha. Ot ilasawan chi kumadwa hachi'n labyayu. ²⁶ Ked isula bo un latoy siya, ulay bo mikatlu inggalad chi mikapitu. ²⁷ Ot si alungusla, latoy chi byebyai. ²⁸ Lu umuli kasin matagu cha latoy, silu ustu'n sin-asawa si hachi'n byebyai? Ti losancha pitu ilasawa siya.”

²⁹ Silongbyatan Jesus chicha, “Lailachu kayu, ti achipunyu maawatan chi liigili'n ugud Apudyus willu kilabyelin Apudyus. ³⁰ Ti lu umuli matagu cha latoy, achipun cha mangasawa ngim miyisucha kan cha angheles ud langit. ³¹ Ked ha mipanggop si umuliyen cha latoy mataguwan, achipunyu kamman bilasa chi imbyegan Apudyus kan chikayu? Kalala, ³² ‘Sakon chi Apudyus Abraham, Apudyus Isaac ya Apudyus Jacob.’† Piola'n uguchon siya Apudyus cha latattagu, chakampun si Apudyus cha latoy.” ³³ Chingngeyn pun cha amod un tagu, laschaawcha si intudtuchula.

Cha Kapopotgen Un Bilin

(Mrk. 12:28-34; Luk. 10:27)

³⁴ Chingngeyn pun cha Pariseo un pilagilok Jesus cha Saduceo, lachagupcha kasin. ³⁵ Ot ha osa kan chicha un lalaing un mistulun chi lintog, ilimusla kan Jesus ta sikapala siya. ³⁶ Kalala, “Mistulu, silu kapotgen un bilin Apudyus?”

³⁷ Ot summongbyat si Jesus, “ ‘Masapuy'n ayatom si Apudyus si losan un somsomoklu, si losan un kalichodwam ya si losan un kilalainglu.’‡ ³⁸ Laoy chi kapotogen ya ummula'n bilin Apudyus. ³⁹ Ked ha mikadwa un kapotogen ked isula, ‘Masapuy'n ayatom chi asintatagum

* 22:24 22:24 Deuteronomy 25:5, 6 † 22:32 22:32 Exodus 3:6 ‡ 22:37 22:37 Deuteronomy 6:5

un isun chi man-aayatlu si long-eglu. § 40 Cha alla'n chuwa'n bilin Apudyus, chicha lambyaseyan cha losan un lintog Moses ya intudtuchun cha propeta."

Ha Mipanggop Kan Kristu

(Mrk. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

41 Si lachagupan cha Pariseo, ilimus Jesus kan chicha,
42 "Simma maibye gayu mipanggop kan Kristu? Silu singgalak kan siya?"

Ot kalan cha kan siya, "Galak David."

43 Kalan Jesus kan chicha, "Ngim lu katlat, puggey David kalan un Kristu chi Apula? Ti ha ilugudla impakagasmok chi Ispiritun Apudyus, kalala,

44 'Kalan Apudyus kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku inggala ipaabyakku cha kabusuym.*

45 "Ked lu kalan David un 'Apuk' kan Kristu, mugga in-lilola'n si Kristu galak David?" 46 Ngim lappun makasong-byat kan Jesus ot malipud si hachi'n timpu, lappun uchum un lateyod un makaim-imus kan siya.

23

Bilegbyegaan Jesus Cha Mimistulun Chi Lintog Ya Cha Pariseo

(Mrk. 12:38-39; Luk. 20:45-46)

1 Oli pun kalan Jesus kan cha amod un tagu ya cha disipulusla, 2 "Cha mimistulun chi lintog ya cha Pariseo, ked alla kalobbongan cha un mangipakaawat si lintog Moses. 3 Ked kasapuyan un tuttuwaonyu cha losan un itudtuchucha. Ngim achiyu koon cha kokdoncha ti achipuncha koon cha ibyegbyegacha. 4 Ipappabukudcha si tagu amod chi chegsonla'n bukud ngim achipun cha

§ 22:39 22:39 Leviticus 19:18 * 22:44 22:44 Psalm 110:1

tuyungan chicha. ⁵ Losan un kooncha, siyad mangwaan-cha ta itullong cha tagu chicha. Ti igilicha uchum un ugud Apudyus si mangkachakkey ked itakodcha si kich-eycha ya takyaycha,* ya alla wittawit cha mangkalachu'n silupcha. ⁶ Ya pioncha umamuy si lapotgen un aammuyan lu piyasta, ya piliyancha bo kabiyuwan un aammuyan si sinagoga. ⁷ Pioncha bo'n mapotgen si kaachuwan cha tagu ya maaw-awagen un 'Mistulu.'

⁸ "Ngim chikayu, achiyu ipalubus un awagencha chikayu un 'Mistulu,' ti man-iisu kayu un mansusulud ked ossaan abus chi mistuluyu. ⁹ Achiyu awagen ulay silu'n tagu utla pita un 'Ama,' ti ossaan chi Amayu ud langit. ¹⁰ Achiyu bo ipalubus un maawagen kayu'n, 'Apu,' ti si Kristu abus chi Apuyu. ¹¹ Ked ha kangatuwan kan chikayu, masapuy'n siya bubulonyu. ¹² Lu silu mangipangatu si long-egla, mipabyabya. Ngim lu silu mangikumbyabya si long-egla, maipangatu."

¹³ Ot intuyuy Jesus un kalala, "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti sillodyu sawang un lumlokan cha tagu si Mampangan Apudyus. Ngim achipun kayu bo lumlok ked ipalityu bo cha meyyed un lumlok.

¹⁴ "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti siksikkapanyu cha labyayu ta mangkusuwanyu si kukkuwacha. Ked ilanchuanchuyu bo luwaluyu si sangwalan cha tagu ta matapulan cha kokònyu. Laoy chi gapun chi chumagsolan chi machusaanyu.†

¹⁵ "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Chilemangyu cha byeybyey ya ummoy kayu si achayu'n ili ta awed maawisyu ulay

---

* 23:5 23:5 Deuteronomy 6:8 † 23:14 23:14 Achipun lipati si uchum un translation.

ossaan un mandisipulusyu. Ked lu laawisyu, ilam-amodyu bo kachusaala ud impiyeylu lu kachusaanyu.

¹⁶ “Kadchegu kayu, chikayu’n lakukuyap un mangipuy-puyut! Itudtuchuyu un lu isapatan chi osa’n tagu chi templo, achipun masapuy’n tungpayola insapatala. Ngim lu isapata byalitik si templo, masapuy’n tungpayola chi insapatala. ¹⁷ Laog-oggogen kayu tuwa’n lakuyap! Simma lapotpotog? Ha byalitik willu ha templo un mampabiyu si byalitik? ¹⁸ Ya kalanyu bo’n lu altar chi isapatan chi mansapata, achipun masapuy’n tungpayola insapatala. Ngim lu mansapata si michatun si altar, masapuy un tungpayola insapatala. ¹⁹ Tuttuwa’n lakuyap kayu! Ti simma lapotpotog? Ha michatun willu ha altar un mampapotog si chatun? ²⁰ Ked lu silu mansapata si sangwalan chi altar, isapatala altar ya ipatila bo cha losan un lichatun. ²¹ Ked lu mansapata chi osa’n tagu si templo, mansapata bo si templo ya si Apudyus un iinggew si templo. ²² Ya lu langit chi isapatan chi tagu, mansapata bo si tronon Apudyus ya si Apudyus un manturay.

²³ “Kadchegu kayu, chikayu’n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti mangtod kayu si ingkasimpuyun cha mangeanyu un isun cha muyan mampalamlaw si makan, ngim achipunyu tungpayon cha kapotogen un bilin si lintog un masapuy’n koonyu isun chi kilalintog, kilachegu ya kilamapiyey. Masapuy’n koonyu cha laoy ked achiyu liwatan cha uchum. ²⁴ Chikayu’n lakuyap un mangipuy-puyut! Sagatonyu chelum un ilumonyu ta achi mipati chi ilok, ngim lukmusonyu chi kamey!

²⁵ “Kadchegu kayu, chikayu’n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Peypeykasonyu lasin chi tasayu ya paklaanyu, ngim ha chayomcha, laplucha si ilaagum ya kilalosop. ²⁶ Tuttuwa’n lakuyap kayu,

chikayu'n Pariseo! Ulaonyu peykason chi chayom cha tasayu ya paklaanyu ta pumeykas bo lasinla.

²⁷ “Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti isuyu lobon un lapintuyan si mamputilak. Bibiyu tullongla si lasin ngim ha chayomla, laplu si tung-ey ya labuyuk un lecheg.
²⁸ Katchi kayu. Lalintog kayu si sangwalan cha tagu, ngim ha katuttuwaala aginpapati kayu ya losan un awed si somsomokyu ked lawwing.

Impadtun Jesus Chi Machusaan Cha Pariseo Ya Cha Mimistulun Chi Lintog

(Luk. 11:47-51)

²⁹ “Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti lampaud kayu si lobon cha propetan Apudyus si awi ya ile-eykusanyu bo lobon cha lalintog un tagu. ³⁰ Ked kalanyu bo'n, 'Lu illinggew kami otyan si katattagun cha hachi'n aappumi, achipun kami lin likakkaila kan chicha si lamatoyancha kan cha propeta.' ³¹ Ngim hachi mangipudluwanyu un galak chikayu kan cha lamatoy kan cha propeta si awi. ‡
³² Chowot, igamputyu cha illaus cha aappuyu illugi.

³³ “Patunged kayu! Galak chi uyog! Ma in-ilonyu'n mangilisi si machusaanyu'd impiyeylu? ³⁴ Ked mangibulak kan chikayu si cha propeta ya cha lasilib un tagu ya cha mimistulun chi lintog. Ngim patoyonyu cha uchum, ilansayu cha uchum si krus, cha uchum bokbokonyu si sinagogayu ya manchogchog kayu kan chicha si cha ili-ili ta paligatanyu chicha. ³⁵ Ked machusa kayu gapu si latoyan cha lalintog un tagu mallugi kan Abel§ inggala kan

---

‡ 23:31 23:31 Ha somsomok cha Judio ked ha alak awatola amala. Ked lu galak cha kapapatoy un tagu, piola'n uguchon isucha mit laing. § 23:35 23:35 Genesis 4:8

Zachariah un alak Barachiah un pilatoyyu si lambyeatan chi templo ya altar. ³⁶ Tuttuwa ibyegak kan chikayu'n tagu si sala'n lolap, chikayu mangikayu si chusan cha losan gapu si kilalawwingcha!"

Ilay-ayat Jesus Cha IJerusalem
(Luk. 11:34-35)

³⁷ Oli pun kalan Jesus, "O Jerusalem, chikayu'n iJerusalem cha langtoy kan cha propeta ya lamit-ung kan cha imbuun Apudyus! Langam pigan iluppunku chikayu un isun chi man-aalikon chi angngak kan cha isiwla ngim ummisik kayu. ³⁸ Ked si sala, mangamung kayu ti telan Apudyus chikayu. ³⁹ Ibyegak kan chikayu, achipunyu maila sakon inggalad gumatong chi timpu un kalanyu'n, 'Pian chi tagu'n umali si ngachen Apu.' "

24

Imbyegan Jesus Chi Mayam-alan Chi Templo
(Mrk. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

¹ Lummawa pun si Jesus si templo, kummatam cha disipulusla ot intuchucha kan siya chi kilabiyun chi templo ya byebbyeyoy un lampalikwos. ² Ot kalan Jesus, "Ha mailayu losan cha allaya? Ngim ibyegak kan chikayu katuttuwaan, un chumtong chi timpu un maamin miku-sob cha laoy ked lappun akit matelan si byetu si sigud un igewla."

Chumtong Chi Ligligat Lu Sumin-eygew
(Mrk. 13:3-37; Luk. 21:7-19)

³ Lapalos pun, ummoy cha Jesus ud Bilig Olivo ot ummamuy siya. Ummoy cha disipulusla kan siya un lappun uchum ot ilimuscha kan siya, "Ibyegam u kan

chikami lu kam-amman chi makwaan chi hachi'n im-byegam, ked simma mangilasilanmi si umaliyam ya alungus chi lubung?"

⁴ Kalan Jesus kan chicha, "Man-alled kayu ta achi kayu maallilaw. ⁵ Ti achu cha umali'n us-useyoncha ngachenku un kalancha, 'Sakon si Kristu,' ked achu cha allilawoncha. ⁶ Ked lu chongyonyu cha manggugubiyat ya chameg un langgugubiyat si cha uchum un ili. Ngim achi kayu machalagen ti masapuy'n makwa cha laoy, ngim chaampun chi alungus chi lubung. ⁷ Ti manggugubiyat cha nasyun, ya manggugubiyat bo cha iturayan cha ari. Ked lumoswa cha uyat ya cha chita si cha kaili-ili. ⁸ Ngim cha laoy siya mallugiyen cha ligligat un isun chi mallugiyen chi sumigabyen chi buwang chi byebyai'n alla'n umalak.

⁹ "Ked manchopapcha kan chikayu ya paligatan chikayu ked otoyon chikayu. Sangaon chikayu kan cha losan un nasyun gapu kan sakon. ¹⁰ Ked gapu si hachi, achu kan chikayu man-awichela pammatila ya man-asi-ibitcha kan man-asilawingcha. ¹¹ Ked achu cha lumoswa un silan propeta un mangallilaw kan cha achun tagu. ¹² Ked gapu ta michecheay cha lawwik un makmakwa, tumunglin chi man-aayat cha achu'n tagu. ¹³ Ngim lu silu mangipapati si pammatila inggalà alungusla, chicha matatagu ing-inggala. ¹⁴ Ked ha alla'n Bibiyu'n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus, mibyegebyega si losan un ilid chi lubung ta mangngeyan cha tagu asiyot chumtong chi alungus chi timpu."

*Ha Mayam-alala'd Jerusalem
(Mrk. 13:14-23; Luk. 21:20-24)*

¹⁵ Intuyuy Jesus un kalala, "Lu mailayu chi kaogyat un manyam-an un sumisiked si lasantuwan un

lugey si templo un impadtun Daniel un propeta si awi.* (Chikayu'n mamasa si alla, maawatanyu otyan). ¹⁶ Ked cha inggew ud Judea masapuy'n umawidcha si bibbilig. ¹⁷ Ha tagu'n awed si otop chi byeyoyla masapuy'n achipun lumoksed un mangaya kan cha alikamla. ¹⁸ Ha tagu'n inggew si tattayun, masapuy'n achipun mangulin umoy mangaya si takpin chi silupla. ¹⁹ Kadchegu cha mabugi ya cha mantagibi si hachi'n timpu! ²⁰ Iluwaluyu kan Apudyus ta chakampun otyan si timpun chi agilid willu eygew un man-illongan. ²¹ Ti patunged chi ligat si hachi'n timpu, un lappun miyisuwala malipud si luglugin chi lubung inggala si sala. Ked lappun katchi un kasin mipachas utla pita lu sumin-eygew. ²² Ked lu achipun Apudyus pilaagobbya cha hachi'n eygew, lappun lin latagu kan cha tagu. Ngim gapu si kachegula kan cha losan un chilutukala, pilaagobbyala cha hachi'n eygew.

²³ "Si hachi'n timpu lu awed mangibyega kan chikayu, 'Ilanyu, allaya si Kristu!' willu 'Awed udchi!' achiyu patiyon. ²⁴ Ti lummoswa cha silan Kristu ya cha silan propeta, un singkalan un chicha kalu cha pililiyan Apudyus. Ked mangwacha si lakaskaschaaw ya sinyey'n mangallilawcha kan cha tagu, ulay cha pililiyan Apudyus. ²⁵ Ammanyu somsomkon, ti inchachàanku imbyegbyega kan chikayu sakbyey un makwa.

²⁶ "Ked lu awed mangibyega kan chikayu, 'Awed si lugey'n lappun ummili,' achi kayu umoy. Ked lu kalan cha bo'n 'Alliya, mantatayud chi kuwetu,' achiyu patiyon. ²⁷ Ti Sakon un Alak chi Tagu, umaliyak un isun chi kilat un sumlit si sumileyan ilit inggalad chi mipisukala. ²⁸ Ya lu chilu awechen chi latoy, hachi mauppulan cha gayang un mangan si lecheg."

---

* 24:15 24:15 Daniel 9:27; 11:31; 12:11

Ha Mangulilan Chi Alak Chi Tagu

²⁹ “Lu magamput cha ligligat si hachi’n timpu, gumik-bot chi ilit, achipun sumeyeg, man-odcheg cha bituwon un lampeypu’d langit ya mikilug cha losan un pallak-abyelin ud langit. ³⁰ Ked si hachi’n timpu, lumoswa ud langit cha sinyeyn chi umaliyan chi Alak chi Tagu. Ked sin-iibin cha losan un tagu utla pita lu mailacha Sakon un Alak chi Tagu si lap-at chi libuu’d langit un umali un alla pallakabyelinku ya lumilalilang un kila-Apudyusku.†
³¹ Ked guminga tangguyub un mantobyeg ked ibuunku cha anghelesku ta umoycha chagupon cha tagu’n chilutukan Apudyus si losan un sulsulin chi lubung.”

Ha Maachey Si Kayu’n Igus

(Mrk. 13:28-31; Luk. 21:29-33)

³² Ot kalan Jesus, “Itullongyu ked chi kayu’n Igus ta man-achayanyu. Lu lugiyala’n sumimit cha pingila ya utela, tagammuyu un chanchali chegun. ³³ Isula bo, lu mailayu un makwa cha alla’n ilugudku, ammyu un chanchali mangulilak kasin utla pita. ³⁴ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, sissiya’n matattagu cha uchum un tagu si sala’n lolap ked makwa losan cha laoy. ³⁵ Maumas losan cha awed langit ya utla pita ngim ha ugudku achipun pulus maumas.”

Lappun Makaammu Si Mangulilan Chi Alak Chi Tagu

(Mrk. 13:32-37; Luk. 17:26-30)

³⁶ Kalan bo Jesus, “Lappun mangagammu si hachi’n eygew ya uras, ulay cha angheles ud langit ya ulay sakon un Alak Apudyus, ngim abus si Ama sintagammu. ³⁷ Sakon un Alak chi Tagui, mangulilak utla pita un isun chi lakwa si timpun Noah.‡ ³⁸ Ti si hachi’n timpu sakbyey chi

† 24:30 24:30 Zechariah 12:10-14 ‡ 24:37 24:37 Genesis 6:5-8

litap, lallin-ot cha tagu'n langa-langan ya ummilu-ilum ya langas-asawa inggalad chi eygew un lilumlok cha Noah si bapur. ³⁹ Ot lappun ammun cha tagu lu silu makwa inggalad gummatong chi litap ot laamincha laalud.[§] Kamatchi bo makwa lu umali Alak chi Tagu.

⁴⁰ “Si hachi'n timpu, awed cha chuwa'n leyaki'n mangkawachi si tayun, maaya osa ya matelan chi osa. ⁴¹ Awed cha chuwa'n byebyai'n mambyayu, maaya osa, ya matelan chi osa. ⁴² Ked sasaggalaonyu, ti achipunyu ammu lu himma eygew un umaliyan chi Apuyu.

⁴³ “Somsomkonyu alla, lu ammun chi simbyeyoy chi uras un gumatngan chi man-aakaw lu labi, kapilitan un achipun masuyop ta achipun lumlok chi man-aakaw si byeyoyla. ⁴⁴ Masapuy'n mansasaggala kayu, ti Sakon un Alak chi Tagu, umaliyak si timpu'n achipunyu lamla-maon.”

Ha Mapiyeyan Ya Achipun Mapiyeyan Un Bubùulon
(Luk. 12:41-48)

⁴⁵ Ot kalan Jesus, “Silu chi mapiyey ya lasilib un bubùulon? Siya chilutukan chi ap-apula'n mangayyuwan kan cha uchum un bubùulon si byeyoyla ta idchela chicha si makan si ustu'n timpu. ⁴⁶ Pian chi bubùulon un ochesan chi ap-apula un pin-ala koon cha lipiyey kan siya'n kawachila. ⁴⁷ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, gapu ta mapiyeyan ipiyeyn bo chi ap-apula cha losan un kukkuwala. ⁴⁸ Ngim lu lawwik un bubùulon, kalala si somsomokla, ‘Mabyeyeg chi gumatngan chi apuk.’ ⁴⁹ Ked lilugiyala'n mallambok kan cha chogala'n bubùulon ked ummoy lakakkakan ya lakain-ilum kan cha kabubuuk. ⁵⁰ Ked lu gumatong chi apula si eygew un achipunla lilam-lama siya ya si uras un achipunla ammu. ⁵¹ Ked chusaon

---

§ 24:39 24:39 Genesis 7:6-24

chi apula siya ya ipatila siya si igew un machusaan cha aginpapati. Udchi sin-iibin cha tagu ya singngingillot chi ngiponcha.”

25

Ha Pangngalig Cha Simpuyu'n Byebyeasang

¹ Intuyuy Jesus un kalala, “Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si simpuyu'n byebyeasang un lampàawit si silawcha ta umoycha abton chi leyaki'n mikasey.* ² Cha lima kan chicha laog-oggogencha, ngim cha lima ked lasilib. ³ Langawit cha mangkaoggog si silawcha ngim achipuncha langaya si igas un useyoncha.† ⁴ Ngim cha lasilib, langayacha si silawcha ya igas un useyoncha. ⁵ Gapu ta lalachew un gummatong chi leyaki'n mikasey, sinchuchukmog cha hachi'n byebyeasang ot lasuyopcha.

⁶ “Gawan pun chi labi, inggew chi lampakuy un kalala, ‘Alla'n ased chi leyaki'n mikasey! Ingkayu abton siya!’ ⁷ Ot bummangon cha hachi'n byebyeasang ot insagalacha silawcha. ⁸ Ot kalan cha lima'n mangkaoggog kan cha lasilib, ‘Idchen chikami u si igasyu ti alla'n laamin chi igas chi silawmi.’

⁹ “Ngim kalan cha lasilib, ‘Lai, achipun umalay kan chitaku losan. Ingkayuggey mangngila si tinchaan para kan chikayu.’

---

* 25:1 25:1 Ha ugalin cha Judio lu mangkasey, ha leyaki umoy si byeyoy chi byebyai si umula'n eygew chi kasey. Si hachi'n labi, ha man-asawa ya losan un laimbiteyan si kasey umoy cha si inggewan cha man-asawa. Ked ha ugalicha kacha osa un makaoy masapuyn awed silawla. Cha byebyeasang, man-uwaycha kan cha mampeypu si byeyoy chi byebyai ta makaoycha si byeyoy chi leyaki. † 25:3 25:3 Cha Judio useyoncha apyus chi bungan chi olives.

¹⁰ “Ot ummoy cha mangkaoggog langngila. Ngim lalik-mud cha pun, gummatong chi leyaki’n mikasey. Ot litun-ud kan siya cha lakasagalan byebyeyasang ot lilumlokcha si kaseyan ot liyolob chi olob.

¹¹ “Ummooli pun, gummatong cha mangkaoggog, ot kalancha, ‘Apu, Apu, iggatlu chikami!’

¹² “Ngim summongbyat chi leyaki’n mikasey un kalala, ‘Achipun makwa, ti lappun ammu kan chikayu.’ ”

¹³ Ot inyalungus Jesus kalan, “Masapuy’n makasagala kayu kalayun, ti achipunyu ammu eygew willu uras un umaliyak.”

*Ha Pangngalig Cha Allat Cha Lipiyey’n Pilak Kan Chicha
(Luk. 19:11-27)*

¹⁴ Ot intuyuy Jesus un kalan, “Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si osa’n tagu’n umoy mambiyasi si adchayuan un ili. Ilayagela cha bubùulola ot impiyeyla kan chicha cha kukuwala. ¹⁵ Ot illidchela kacha osa sigun si kabyeyala. Si osa, illidchola lima un talent. Ked ha mikadwa, illidchola chuwa un talent, ked ha mikatlu, illidchola osa un talent. Ot ummoyon siya. ‡

¹⁶ “Ha bubùulon un laidchen si lima un talent, kakmala illigussyu ot lakagalansiya si lima’n talent. ¹⁷ Siya bo killingwan chi bubùulon un laidchen si chuwa’n talent, lakagalansiya si chuwa’n talent. ¹⁸ Ngim ha bubùulon un laidchen si ossaan talent, ummoyla ingkaub chi pilak chi apula.

¹⁹ “Labyeyebeyeg pun, gummatong chi ap-apucha ot impaayegla chicha ot ilimusla lu himma killingwacha si pilakla. ²⁰ Ot ummoy kan siya chi laidchen si lima’n talent ot illidchola kan siya chi simpuyu. Kalala, ‘Apu, illidchelak si lima’n talent ked allaya bo lima un lagalansiyak.’

---

‡ 25:15 25:15 Ha osa’n talent ked potog chi olom libu un tangchen.

²¹ “Ot kalan chi ap-apula, ‘Gettok, bibiyu killingwam ya mapiyeyka un bubùulon. Gapu ta mapiyeyka si akit un byaleg, ipiyeyk kan sika chi chakchakey’n gated. Waylu ta makagangalaska kan sakon.’

²² “Ot ummoy bo laidchen si chuwa’n talent kan siya ot kalala, ‘Apu, chuwa’n talent illidchom kan sakon ked allaya bo chuwa’n talent un lagalansiyak.’ ²³ Ot kalan chi ap-apula, ‘Gettok, bibiyu killingwam ya mapiyeyka un bubùulon. Gapu ta mapiyeyka si akit un byaleg, ipiyeyk kan sika chi chakchakey’n gated. Waylu ta makagangalaska kan sakon.’

²⁴ “Oli pun ummoy chi bubùulon un laidchen si osa’n talent ot kalala, ‘Apu, am muk un lauyung kan tagu. Apitom chi achipunlu immuya ya aliyom chi achipunlu inyosok. ²⁵ Umogyatak kan sika, ot ummoyku ingkaub chi pilaklu. Allaya pilaklu.’

²⁶ “Ot kalan chi ap-apula kan siya, ‘Lawwingka ya lasachut kan bubùulon! Lu am muk un apitok chi achipunku immuya ya aliyok chi achipunku inyosok, ²⁷ puggey achi inchipusitu si bangku pilakku ta awed paalakla un illayak pati puulan si alla’n langulilak?’

²⁸ “Ot kalala si osa’n bubùulola, ‘Eyam chi halat un pilak kan siya ked idchom si langchon si simpuyu’n talent. ²⁹ Ti ha mapiyey’n tagu, machogchog-an chi maatod kan siya inggala masawey. Ngim ha tagu’n achipun mapiyeyan, makaan chi ulay akit un awed kan siya. ³⁰ Ot kalala si lappun simbilan bubùulon, ibyelluyu siya si lugey’n amod chi gikbotla, udchi sin-iibin cha tagu ya singngingillot chi ngiponcha.’ ”

Ha Alungus Chi Makuisan Cha Tagu

³¹ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Sakon un Alak chi Tagu, lu umaliyak un isun chi Ari, kadowak cha losan un anghel

ked maila kilachayawku. Ked mantugewak un manturay ya manguis si losan. ³² Ked manchetchetong si sangwalak cha losan un tagu utla pita. Ked mansilaok chicha si chuwa'n grupu un isun chi koon chi man-aayyuwan un mangisila si keylilu kan cha keyching. ³³ Ked iggak cha mangkabyayu'n tagu un miyalig si keylilu si kapit chi machuwalanku. Ngim cha mangkayawing un tagu un miyalig si keyching, iggak si kapit chi machuwigik.

³⁴ “Ked sakon un Ari, ibyegak kan cha inggew si kapit chi machuwalanku, ‘Wayyu, chikayu'n bilinchisyulan Amak ta tawichonyu mipatianyuu si Mampangatan Apudyus un lisasaggalan inggewanyu malipud si lakwaan chi lubung. ³⁵ Ti labitilak ot pilakalalak, lauwwak ot pilailumalak. Lichawchaw-asak ot limangiliyak. ³⁶ Lallulusayak ot sililupalak, lasakitak ot ilayyuwalalak, libyayuchak ot bilisitaak.’

³⁷ “Ot summongbyat cha lalintog un tagu un kalancha, ‘Apu, kam-amman chi langitullonganmi kan sika un labitin ot pilakalanmi sika willu lauwwak ot pilailumanmi sika? ³⁸ Kam-amman bo lichawchaw-asam ot limangilimi sika willu lallulusayam ot sililupanmi sika? ³⁹ Kam-amman chi langitullonganmi kan sika'n lasakit ot ilayyuwalanmi sika willu libyayuchem ot bilisitami sika?’

⁴⁰ “Ked sumongbyat chi Ari kan chicha, ‘Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu killingwayu si osa'n kabyabayaan kan cha susuludku, § killingwayu bo kan sakon.’

⁴¹ “Ked ibyegak kan cha tagu'n inggew si machuwigik, ‘Wissed kayu, chikayu'n machuchusa ti mibyellu kayu si mallalayun un apuy un lisasaggala para kan Satalas ya cha anghesla. ⁴² Ti labitilak pun, achipunya

---

§ 25:40 25:40 Mipanggop kan cha susulud Jesus itullongyu si 12:48-50

sakon pilakalan, lauwawak pun, achipunyu sakon pilailuman. ⁴³ Lichawchaw-asak pun si iliyu, achipunyu sakon limangili ya lallulusayak pun, achipunyu sakon sililupan ya lasakitak pun, achipunyu sakon ilayyuwalan ot libyayuchak pun, achipunyu sakon bilisita.’

⁴⁴ “Ot summongbyatcha, ‘Apu, kam-amman langitullonganmi kan sika’n labitin willu lauwaw, willu lichawchaw-as willu lallulusay, willu lasakit willu libyayud ot achipunmi sika tiluyungan?’

⁴⁵ “Ked songbyatak chicha, ‘Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu achipunyu tiluyungan chi osa’n kabyabayaan kan cha susuludku, achipunyu bo sakon tiluyungan.’ ”

⁴⁶ Ked inyalungus Jesus, un kalala, “Mipooycha si mallalayun un machusaancha, ngim cha lalintog un tagu, makatagucha kan Apudyus si ing-inggala.”

26

Mansingisingitcha Si In-iloncha’n Mamatoy Kan Jesus

(Mrk. 14:1-2; Luk. 22:1-2; Jhn. 11:45-53)

¹ Gilamput pun Jesus intudtuchu cha alla losan, imbyegala kan cha disipulusla, ² “Agammuyu un awed chuwa’n eygew sakbyey un Piyasta’n Lallausan, ked Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak ta mailansaak si krus.”

³ Si hachi’n timpu, lachagup cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio si byeyoy Caiaphas un kangatuwan un pachi. ⁴ Ot lantutuyagencha lu silu iniloncha’n malokma kan Jesus ya mamatoy kan siya un achipun maammuwan. ⁵ Ngim kalancha, “Achipun taku iyaspuy si piyasta, langked lu manggulu cha tagu.”

Ha Langipain-an Chi Osa’n Byebyai Si Ayatla Kan Jesus

(Mrk. 14:3-9; Jhn. 12:1-8)

⁶ Inggew cha Jesus ud Bethany si byeyoy cha Simon un lalepprosy. ⁷ Si manga-mangalancha, ummoy chi osa'n byebyai kan Jesus un langiyawit si biletu'n butinya un ngadloncha alabaster un laplu si mambyangu'n apyus un langila ot insiitla si uyun Jesus. ⁸ Intullong pun cha disipulusla, summangacha un kalancha, "In-aman, mangengealag gey? ⁹ Inngilala otyan si chakeyn gated ked illidchola kan cha kakapus!"

¹⁰ Ngim ammun Jesus chi ug-ugguchoncha ot kalala'n, "Payuggey chillawon chi byebyai'n alla? Bibiyu mit chi killingwala kan sakon. ¹¹ Lu mipanggop si tuyungyu kan cha kakapus, pasigcha awed kan chikayu.* Ngim lu sakon, chakampun si iinggewak kan chikayu. ¹² Ha langisiitala si mambyangu'n apyus si long-egku, killingwala ta isagalala asik milobolan.† ¹³ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, losan un lugey'n mibyebyeg-an chi Bibiyu'n Chameg si intilun chi lubung, ha alla'n kingwala ked mibyebyega ta malomsomkan cha tagu kan siya."

Inteun Judas Un Iyibitla Si Jesus

(Mrk. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

¹⁴ Oli pun, osa kan cha lasawayan si chuwa'n disipulus un mangngachen Judas Iscariot, ummoy kan cha apapun cha papachi. ¹⁵ Ot kalala, "Simma idchonyu kan sakon lu iyibitku si Jesus kan chikayu?" Ot illidchencha si tiyumpuyu'n palatan pilak.‡ ¹⁶ Ot malipud si hachi, illisngit Judas chi wayala'n mangiyibit kan Jesus.

Ha Langisagalaancha Si Alungus Un Langalan Cha Jesus

(Mrk. 14:12-21; Luk. 22:7-13)

---

* 26:11 26:11 Deuteronomy 15:11 † 26:12 26:12 Ugalin cha Judio un koancha si mambyangu'n apyus chi lecheg chi tagu. ‡ 26:15 26:15 Ha alla'n tiyumpuyu ked potog chi 120 denario un ustun gated chi osa'n musassu.

¹⁷ Si chamu'n eygew chi piyastan mangalan cha Judio si tilapay un lappun yeastla, ummoy cha disipulus kan Jesus ot kalancha, "Udma piom un ingkami mangisagalaan si mangalan taku si Piyastan chi Lallausan?"

¹⁸ Ot summongbyat si Jesus, "Ingkayu si osa'n tagu un awed si siudad ked ibyegayu kan siya, 'Kalan chi Mistulu, chanchali timpula ked ud byeyoyyu mangalanmi si Piyastan chi Lallausan.' " ¹⁹ Tiluttuwan cha disipulus chi imbyegan Jesus ot ummoycha insagala mangalancha si kakan chi Piyasta'n Lallausan.

²⁰ Lummaschom pun, langkakakan cha Jesus ya cha simpuyu ya chuwa'n disipulusla. ²¹ Si hachi'n langalancha, kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, osa kan chikayu mangiyibit kan sakon."

²² Ot patunged cha chummauy ot lasin-ossacha lanimus kan siya, "Apu, sakon kamman?"

²³ Summongbyat si Jesus, "Ha kilaubungku un langisawsaw si tilapay si chuyug, siya mangiyibit kan sakon. §

²⁴ Ti Sakon un Alak chi Tagu, mapatoyak ti siya liigili si ugud Apudyus. Ngim kadchegu tagu'n mangiyibit kan sakon. Un-ulloy chi achipun liyalak chi tagu'n hachi."

²⁵ Ot gumminga si Judas un mangiyibit kan siya ot kalala, "Apu, ha sakon?" Ot kalan Jesus, "O, siya imbyegam."

*Alungus Chi Langkakakalan Cha Jesus Ya Cha Disipulusla
(Mrk. 14:22-26; Luk. 22:14-20; 1Co. 11:23-25)*

²⁶ Si manga-mangalancha, langaya Jesus si tilapay ot lanyaman kan Apudyus. Ot pilispis-igla asila ot illidchon kan cha disipulusla un kalala, "Eyanyu alla ta kalonyu. Allaya long-egku." ²⁷ Ot langaya bo si latatasan byeyas ot kasin bo lanyaman kan Apudyus. Ot illidchola kan chicha

---

§ 26:23 26:23 Psalm 41:9

un kalala, “Umilum kayu losan si alla. ²⁸ Laoy chi chayak un mampaloklok si baru’n katuyagen Apudyus kan cha tagu. Libukbuk chi chayak ta mapakawan cha byasbyasuy’n cha achu’n tagu.* ²⁹ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, achipulak kasin umilum si alla’n byeyas inggala gumatong chi eygew un makailumak kan chikayu si baru’n byeyas si Mampangatan Amak.”

³⁰ Ot langkantacha pun si pangchaychayaw kan Apudyus, lummawacha ummoy ud Bilig Olivo.

Pilitun Peter Piluklitan Si Jesus

(Mrk. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Jhn. 13:36-38)

³¹ Oli pun kalan Jesus kan chicha, “Si sala’n labi, mabukey kayu losan ked telanyu sakon ti kalan chi liigili’n ugud Apudyus, ‘Patoyok chi mangay-ayyuwan kan cha keylilu ked umikas cha keylilu.’† ³² Ngim lu umuliyak matagu, umun-ulaak lu chikayu umoy ud Galilee.”

³³ Ot kalan Peter kan siya, “Ulay lu telan chika losan, achipunku sika telan.”

³⁴ Ngim kalan Jesus kan Peter, “Tuttuwa ibyegak kan sika, si sala’n labi sakbyey un malullakuk chi kawitan, pilitlum sakon piluklitan.”

³⁵ Ot kalan Peter kan siya, “Ulay lu makakatoyak kan sika, achipunku pulus sika puklitan.” Ot katchi bo imbyegan cha losan un disipulusla.

Ha Lalluwaluwan Jesus Ud Gethsemane

(Mrk. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

³⁶ Oli pun, ummoy cha Jesus kan cha disipulusla si lugey’n ngadloncha Gethsemane ot kalala kan chicha, “Umamuy kayu yan utla ta inyak malluwalu si anchi.”

³⁷ Ot inyawitla si Peter ya cha mansulud un alak Zebedee,

* 26:28 26:28 Exodus 24:8, Jeremiah 31:31-34 † 26:31 26:31 Zechariah 13:7

ot chummauy un achipun makaskasmok. ³⁸ Ot kalala kan chicha, “Amod chi sigebe chi somsomokku un isun chi siya ikatoyku. Inggew kayu utla ta byentayanyu sakon.”

³⁹ Ot ummachayù akit si Jesus ot lallukbub si pita ot lalluwalu, “Ama, lu makwa otyan, ilisim sakon si alla’n ligat un sangsanguwok. Ngim chawatok un chakampun si piok chi matungpey ngim ha piom chi matungpey.”

⁴⁰ Ot langulin si Jesus kan cha tiyu’n disipulusla ot inchesala chicha’n masusuyop. Ot kalala kan Peter, “Ha achipun gey makwa un mampuyat kayu si masin-uras?

⁴¹ Achi kayu masusuyop ngim malluwalu kayu ta achi kayu masulisug un makabyasuy. Lakasagala Ispiritu ngim lakapsut chi long-eg.”

⁴² Ot ummachayu kasin si Jesus ta umoy malluwalu un kalala, “Ama, lu kasapuyan un makwa kan sakon cha alla’n ligat, makwa otyan chi piom.”

⁴³ Ot kasin bo langulin ot inchesala chicha’n masusuyop, gapu ta amod chi suyopcha. ⁴⁴ Ot tilelala chicha kasin, ummoy ummachayu ot lalluwalu si mikatlu un isun chi illuwalulan sigud.

⁴⁵ Oli pun langulin si inggewan cha disipulusla ot kalala, “Ha sissiya kayu gey un masusuyop ya umiillong? Lo! Gummatong chi timpun Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak si iman cha malagbyasuy. ⁴⁶ Bumangon kayu ta intakun. Itullongyu, gummatong chi tagu’n mangiyibit kan sakon.”

Ha Lalokmaanča Kan Jesus

(Mrk. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Jhn. 18:1-11)

⁴⁷ Sissiyān man-ugu-ugud si Jesus ot gummatong si Judas un osa kan cha simpuyu ya chuwa’n disipulusla. Litun-ud kan siya cha achu’n tagu’n mampapadchin ya mampapang-ok. Imbuun cha ap-apun cha papachi ya cha

pallakayon cha Judio. ⁴⁸ Insigud Judas imbyega kan chicha sinyey un kalala, “Ha tagu’n kikisok, siya chokmaanyu.” ⁴⁹ Ot kakma kummatam si Judas kan Jesus ot kalala, “Apu, kumustaka!” Ot kilikisla.

⁵⁰ Ot kalan Jesus kan siya, “Biyun, koom chi pang-goplu.”[‡] Ot kummatam cha uchum un tagu ot chilok-maancha siya. ⁵¹ Ot lilukpus chi osa kan cha kadwan Jesus chi pachinla ot liliwasla ingan chi musassun chi kangatuwan un pachi. ⁵² Ot kalan Jesus kan siya, “Ibyoylu pachinlu, ti cha losan un mangus-usey si pachin ked matoy bo si pachin. ⁵³ Ha achipunlu ammu un makwa’n manchawatak si tuyung kan Amak ked ibuunla kakma cha kalibu-libun angheles?[§] ⁵⁴ Ngim lu kook chi hachi, simma in-ilon chi liigili’n ugud Apudyus un matungpey un kalala’n masapuy’n kamatla makwa?”

⁵⁵ Si hachi’n uras kalan Jesus kan cha amod un tagu, “Ha wantechak kamman un mampapadchin kayu ya mampapang-ok kayu’n umoy malokma kan sakon? lleygew un umaammuyak si templo un pin-a mantudtuchu, ked achipunyu sakon chilokmaan? ⁵⁶ Ngim makwa losan cha alla ta matungpey inggilin cha propeta.” Ot ummawid losan cha disipulusla ot tilelancha siya.

Lipasangu Si Jesus Kan Cha Sanhedrin

(Mrk. 14:55-64; Luk. 22:63-71; Jhn. 18:19-24)

⁵⁷ Lagamput cha pun chilokmaan si Jesus, illiyoycha si byeyoy Caiaphas un kangatuwan un pachi, un lachagupan cha mimistulun chi lintog ya cha pallakayon cha Judio. ⁵⁸ Ngim lituntun-ud si Peter kan chicha un bummebyet-tawa inggalad chi paway chi kangatuwan un pachi. Ot

---

[‡] 26:50 26:50 Ha piola’n uguchon si Greek, biyun, himma panggoplu un ummali utla? [§] 26:53 26:53 Lasuyuk si lasawayan si chuwa’n suychachun cha anghel. Si timpun Jesus, ha bilang cha suychachu ked olom libu.

ummoy lakaamuy kan cha guwecha ta itullongla lu silu makwa kan Jesus.

⁵⁹ Lansingit cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio si tilutuli un ipabyasuycha kan Jesus ta awed lasuncha'n mamatoy kan siya. ⁶⁰ Ngim lappun inchesancha, ulay achu cha lantuntulli lantistigu mipanggop kan siya. Ngim si alungusla, summiked cha chuwa'n tagu ot kalancha, ⁶¹ "Kalan chi tagu'n alla, makwa'n yam-alok chi templon Apudyus ked pauchok bo lu tiyu'n eygew."

⁶² Ot summiked chi kangatuwan un pachi ot kalala kan Jesus, "Ha lappun misongbyatlu kan cha alla'n ipabyasuycha kan sika?" ⁶³ Ngim gummigillok si Jesus. Ot kasin chi kangatuwan un pachi kalan kan siya, "Si sangwalan chi latattagun Apudyus, ibyegam kan chikami lu sika si Kristu un Alak Apudyus."

⁶⁴ Ot kalan Jesus kan siya, "Allat bo'n imbyegam. Ngim ibyegak kan chikayu, mailayu Sakon un Alak chi Tagu un umaammuy si machuwalan Apudyus un Mallakabyelin. Ya mailayu bo'n mangulilak un mibiyun si libuu'd langit."

⁶⁵ Chingngeyn pun chi kangatuwan un pachi, pilissayla silupla si amod un sangala ot kalala, "Iyisula long-egla kan Apudyus! Patakuggey mansingit si uchum un tistigu? Chingngey taku mit losan chi lawwik un imbyegala. ⁶⁶ Ot simma maibyegayu?"

Ot kalancha, "Masapuy'n matoy."

⁶⁷ Ot tiluppaancha lupala ya silansantukancha siya ya tilingpawan cha uchum siya.* ⁶⁸ Ot kalancha, "Pugtuwam u, sika un Kristu! Silu lalantuk kan sika?"

Piluklitan Peter Si Jesus

(Mrk. 14:66-72; Luk. 22:54-62; Jhn. 18:15-18, 25-27)

---

* 26:67 26:67 Isaiah 50:6

⁶⁹ Oli ked lakaamuy si Peter si paway ot ummoy kan siya osa'n byebyai'n bubùulon ot kalala, "Sika bo osa'n biyun Jesus un iGalilee."

⁷⁰ Ngim piluklitan Peter si sangwalan cha losan, un kalala, "Lappun ammu si ibyegbyegam."

⁷¹ Ot ummoy si liwangan chi hachi'n paway ot intullong bo chi osa'n byebyai'n bubùulon ot kalala kan cha summisiked, "Liya bo osa'n biyun Jesus un iNazareth."

⁷² Ot kasin bo Peter piluklitan un kalala, "Sapat-ak, achipunku ammu chi tagu'n halat."

⁷³ Ummooli pun, ummoy kan siya cha summisiked ot kalancha, "Sigulachu'n sika osa kan chicha, ti milasinmi ayuglu."

⁷⁴ Ot insapatala kalan un, "Ulay chusaolak kan Apudyus lu achi tuttuwa imbyegak. Lappun ammu si tagu'n halat." Ot kakma lalullakuk chi kawitan. ⁷⁵ Ot simsimmok Peter imbyegan Jesus kan siya, "Sakbyey un malullakuk chi kawitan, pilitlum sakon piluklitan." Ot kakma ummoyon si Peter ot lan-ibi-ibin si amod.

27

Illiyoycha Si Jesus Kan Pilate Un Gubillachuy

(Mrk. 15:1-2; Luk. 23:1-2; Jhn. 18:28-38)

¹ Bigbigat pun, lantutuyeg cha losan un ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio lu silu in-iloncha'n mamatoy kan Jesus. ² Ot bilayud cha siya ot impuyang cha kan Pilate un gubillachuy.

Lamposey Si Judas

(Act. 1:18-19)

³ Laammuwan pun Judas un langiyibit un lakodchongan si Jesus un matoy, lambyabyawi siya ot inyulinla tiyumpuyu'n byeyas un palatan pilak kan cha ap-apun cha

papachi ya pallakayon cha Judio. ⁴ Kalala, “Lakabyasuyak ti inyibitku lappun byasuyla!”

Kalancha, “Lappun ammunid chi lait. Kiged ka gey si biyanglu!”

⁵ Ot ingkop-en Judas chi pilak si chayom chi templo ot ummoyon ot ummoy lamposey.

⁶ Ot illayan cha ap-apun cha papachi pilak ot kalancha, “Mipalit si lintog taku un mitipug si pilak chi templo, ti byayed chi biyeg chi tagu.” ⁷ Ot lantutuyagencha un hachi ingilacha si pitan chi osa’n manchichiwin si byanga ta awed lolobolan cha kakkaili. ⁸ Ot inggan chi hachi, lingachelancha hachi’n pità, “Pita’n Lachimok.” ⁹ Ot siya latungpayan chi imbyegan Jeremiah un propetan Apudyus si awi,

“Ilayacha tiyumpuyu’n byeyas un palatan pilak, siya gated un

lantutuyagen cha uchum un galak Israel un ibyayed-cha si biyegla.

¹⁰ Ot iluseycha’n ngummila si pitan chi manchichiwin si byanga,

ti siya imbilin chi Apu kan sakon.”*

Silumeyyan Pilate Si Jesus

(Mrk. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Jhn. 18:29-38)

¹¹ Oli pun impasangucha si Jesus kan Pilate un gubillachuy. Ot ilimusla kan siya, “Ha sika Arin cha Judio?”

Ot kalan Jesus, “Siya bo ti siya kalam.”

¹² Ngim si lampabyasuyan cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio, achipun summongbyat.

¹³ Oli pun kalan Pilate kan siya, “Ha lappun chongyom si ipabpabyasuycha kan sika?” ¹⁴ Ngim lappun insongbyat

* 27:10 27:10 Zechariah 11:12-13, Jeremiah 32:6-9

Jesus ulay ossaan kan cha impabyasuycha kan siya, ot laslaschaaw chi gubillachuy.

Lakodchongan Si Jesus Un Mapatoy

(Mrk. 15:6-15; Luk. 23:13-25; Jhn. 18:39; 19:16)

¹⁵ Tilawon lu timpun chi Piyastan chi Lallausan, liyugali si gubillachuy un mangibukat si osa'n byayud un chawaton cha amod un tagu. ¹⁶ Si hachi'n timpu, inggew chi osa'n byayud un summalingatan, un mangngachen Jesus Barabbas. ¹⁷ Lachagup ked cha amod un tagu, ilimus Pilate kan chicha, "Silu pionyu un ibukatku? Si Jesus Barabbas willu si Jesus un ngadloncha Kristu?" ¹⁸ Ti ammun Pilate un siya langipuyangan cha pallakayon cha Judio kan Jesus gapu si aposcha.

¹⁹ Si ummaammuyan Pilate si tugew un manguisala kan cha tagu, lambuun si asawala si umoy mangibyega kan siya, "Achim bibiyangan chi tagu'n halat un lappun kabyasbyasuyala, ti ilin-ilopku si labi un lapaligatalak gapu kan siya."

²⁰ Ot silugsugen cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio cha amod un tagu ta chawatoncha kan Pilate un ibukatla si Barrabas ked impapatoyla si Jesus. ²¹ Ot ilimus kasin chi gubillachuy kan chicha, "Silu kan cha chuwa'n alla pionyu'n ibukatku?"

Ot kalancha, "Barabbas."

²² Ot ilimus Pilate kan chicha, "Simman lù chi kook kan Jesus un ngadloncha Kristu?"

Kalancha losan, "Ilansam si krus!"

²³ Ot kalan Pilate, "Puggey, simma byasuyala?"

Ngim ilam-amodcha impakuy, "Ilansam si krus!"

²⁴ Ot intullong pun Pilate un lappun makwala, ngim lugiyancha'n manggulu, langaya si chelum ot lambiyu si sangwalan cha amod un tagu ot kalala, "Lappun biyangku si mangtoyanyu si tagu'n alla. Kiged kayu gey!"

²⁵ Ot summongbyat cha tagu, “Mangamung kami gey ya cha galakmi si supapak chi matoyala!”

²⁶ Oli pun imbukat Pilate si Barabbas. Ot impabyautla si Jesus ot impuyangla kan cha susuychachu ta ilansacha si krus.

Lan-ang-angawan Cha Suychachu Si Jesus
(Mrk. 15:16-20; Jhn. 19:2-3)

²⁷ Ot illayan cha susuychachun Pilate si Jesus ot impylokcha si byeyoy chi gubillachuy. Ot kilalligun cha losan un suychachu siya. ²⁸ Lilusayancha siya ot sililupancha si mancheyaeg un isun chi silup chi Ari. ²⁹ Ot bummallikugcha si lassi-lassi un isun chi korona ot illiggacha si uyula. Ot impakchoncha osa'n salipat si machuwalan un imala. Ot lampalintumingcha si sangwalanla ot ilamamsiwcha siya un kalanha, “Matataguka un Arin cha Judio!” ³⁰ Ot tiluptuppaancha siya ot illayacha salipat si imala ot insaplitcha si uyula. ³¹ Lagamputcha pun pina ilamamsiw siya, kilaancha insilupcha kan siya ot illiggacha sigud un silupla kasin. Ot intallaycha ta umoycha ilansa si krus.

Ha Langilansaancha Kan Jesus Si Krus
(Mrk. 15:21-32; Luk. 23:26-43; Jhn. 19:17-27)

³² Lummawacha pun si siudad, ilabotcha chi osa'n leyaki un mangngachen Simon un iCyrene. Ot impatutcha impabukud chi krus Jesus. ³³ Ot lichuumcha pun si osa'n lugey'n ngadloncha Golgotha, piola'n uguchon ked “Igew chi Byettukeg.” ³⁴ Illidchencha si Jesus si byeyas un lakamsan si apchu, ngim silimsimala pun, illissala.†

³⁵ Oli pun illansacha si Jesus si krus. Ot lambibillulutcha lu silu mangingkuwa si silupla.‡ ³⁶ Ot ummamuycha'n

† 27:34 27:34 Psalm 69:21 ‡ 27:35 27:35 Psalm 22:18

lamantay kan siya. ³⁷ Si uyuwan chi krusla, liigili impabyasuycha kan siya, un kalala, “Allaya si Jesus un Arin cha Judio.” ³⁸ Oli pun illansacha bo cha chuwa’n akkawan. Osa si machuwalanla ya osa si machuwigila.

³⁹ Ot sinwiwigiwig cha lumaus ya langamsiw kan Jesus, § un kalancha, ⁴⁰ “Lo! Imbyegam un yam-alom chi templo ked pauchom si tiyu’n eygew. Taguwom chi long-eglu! Ked lu tuttuwa’n Alak chika kan Apudyus, lumogsedka si kruslu’n halat!”

⁴¹ Ilam-amsiw bo cha ap-apun cha papachi ya mimistulun chi lintog ya pallakayon cha Judio, un kalancha, ⁴² “Tilagum cha uchum ngim achipunla taguwon chi long-egla! Ked siya kalu bo Arin cha Israel. Lu tuttuwa, lumogsed otyan bo siyad chi krus ta mamati taku kan siya. ⁴³ Mantegod kan Apudyus ked kalala bo’n siya Alak Apudyus. Ilan taku amin lu pion Apudyus un taguwon siya si sala!”* ⁴⁴ Katchi bo’n ilam-amsiw cha akkawan un likrus.

Ha Latoyan Jesus

(Mrk. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Jhn. 19:28-30)

⁴⁵ Ot lummamatuk pun, gummikbot chi intilun chi pita inggalad chi ummey-eygew. ⁴⁶ Ot si hachi illipkaw Jesus un kalala, “Eli, Eli, lama Sabachthani?” ha piola’n ibyega, “Apudyusku, Apudyusku, puggey sakon man-awichen?”†

⁴⁷ Chingngeyn pun cha uchum un summisiked chi hachi, kalancha, “Ay-ayagela si Elijah.” ⁴⁸ Ot kakma osa kan chicha lalodchak ot langaya si isun chi kapas ot isawsawla si summukan byeyas ot ipakatla si pauy ot ichuweyla kan siya ta supsupala. ⁴⁹ Ngim kalan cha

---

§ 27:39 27:39 Psalm 22:7 * 27:43 27:43 Psalm 22:8 † 27:46 27:46 Psalm 22:1

uchum, “Oli u, ta itullong taku lu umalin Elijah taguwon siya.”

⁵⁰ Ot kasin lampokaw si Jesus ot lakaan chi angosla.

⁵¹ Ot si hachi, langkadwa lapissay chi ketilan chi templo lallugid chi ngatu inggalad chi cheya. Ot chummita si lapigsa ot lapotpotlak cha patungaw. ⁵² Ot liwalit cha loblobon ked palos cha ummuli latagu un tagun Apudyus. ⁵³ Ot lummawacha si loboncha. Ot ummuli pun latagu si Jesus, ummoycha si laapudyusan un siudad ud Jerusalem ot achu cha langitullong kan chicha.

⁵⁴ Ummogyat chi kapitan ya cha susuychachula un lambyebyentay kan Jesus si laliklacha chita ya intullongcha losan un lakwa. Ot kalancha, “Tuttuwa’n Alak Apudyus siya.”

⁵⁵ Illinggew bo achu’n byebyai udchi un lan-oottap. Chicha cha lituntun-ud ya lansimsimbi kan Jesus malipud Galilee. ⁵⁶ Cha alla ked, si Mary Magdalene ya si Mary un ilan James kan Joseph ya asawan Zebedee.

Ha LangimbolanCHA Kan Jesus

(Mrk. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Jhn. 19:38-42)

⁵⁷ Lummaschom pun, gummatong chi osa’n byaklang un iyArimathea, un mangngachen Joseph. Siya bo osa’n disipulus Jesus. ⁵⁸ Ummoyla chilawat kan Pilate chi lecheg Jesus. Ot imbilin Pilate un maitod chi lecheg kan siya. ⁵⁹ Ot ilopas Joseph chi lecheg Jesus si krus ot bilussungla si mampeykas un baru’n luput. ⁶⁰ Ot ummoyla illimbon si baru’n lobon un tilikitikan un patungaw. Lagamput pun, liligedla chakey’n byetu un illiplotla si sawang chi lobon ot ummoyon. ⁶¹ Illinggew cha Mary Magdalene ya osa’n Mary un ummamuy si sangun chi lobon.

Cha Lambyebyentay Si Lobon Jesus

⁶² Labigat pun, si Sabyechu'n man-illongan cha Judio, ‡ ummoy cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo kan Pilate. ⁶³ Ot kalancha, "Apu, masmasmokmi si katattagun chi lait un mangallilaw, un imbyegala, 'Lu lumaus chi tiyu'n eygew, umuliyak matagu kasin.'" ⁶⁴ Ked ibilinlu'n byentayan'cha'n ustu-ustu chi lobon inggala si mikatlu'n eygew. Langked lu umoy cha disipulusla akawon chi lechegla ked kalancha kan cha tagu'n ummuli latagu siya. Ked lu katchi chi makwacha, singkumayu bo'n lawwik chi mangalungus un maallilawan cha tagu lu si chamu."

⁶⁵ Ot kalan Pilate kan chicha, "Cho, man-ayeg kayu kan cha susuychachu ked ammanyu impabyentay chi lobon un ustu." ⁶⁶ Ot ummoyoncha ot ummoycha amman bilantayan chi lobon ot limeykaancha chi olobla ot impabyentaycha kan cha suychachu.

28

Ha Ummuliyon Jesus Lataguwan Ya Lampain-ala (Mrk. 16:1-8; Luk. 24:1-12; Jhn. 20:1-10)

¹ Lagamput pu Sabyechu'n man-illongan, si wiswisngit chi Chuminggu un umula'n eygew, ummoycha Mary Magdalene ya osa'n Mary intullong chi lilobolan Jesus. ² Oli pun illiggala amod un chita, ti lan-osog chi osa'n anghel Apudyus un lampeypu'd langit. Ot liligedla biletun olob chi lobon ot ummamuyala. ³ Mansiling chi tullongla un isun chi kilat, ked ha silupla isun chi chiwayu putilakla. ⁴ Simpapayogpog cha mambyebyentay si ogyatcha ot isun chi latoy chi tullongcha.

⁵ Ngim kalan chi anghel kan cha byebyai, "Achi kayu umogyat, amruk un siya singsingtonyu si Jesus un lilansa

---

‡ 27:62 27:62 Ha ugalin cha Judio, mallugi eygew un man-illongan si mipisukan chi ilit si kalima ked mangalungus si mipisukan chi ilit si Sabyechu.

si krus. ⁶ Lappun siya utla, ti ummuli latagu un siya imbyegala. Umali kayu ta itullongyu langibyelatancha kan siya. ⁷ Ked chesonyu ta ingkayu ibyega kan cha disipulusla un ummuli latagu si Jesus. Ked umula lu chikayu umoy ud Galilee. Mitullongyu siya udchi. Sosomkonyu alla'n imbyegak kan chikayu.”

⁸ Ot kakmacha ummoyon si hachi'n lobon. Ulay lu ummogyatcha, amod chi galascha. Ot lalodchakcha'n umoy langibyega kan cha disipulusla. ⁹ Ot ilabot Jesus chicha ot kalala, “Kumusta kayu!” Ot kummatamcha kan siya ot lampaLintumingcha ot kummamodcha si ikila ot chilaychayawcha siya. ¹⁰ Oli pun kalan Jesus kan chicha, “Achi kayu umogyat. Ingkayu ibyega kan cha susuludku ta umoycha ud Galilee ta udchi mangitullongancha kan sakon.”

Ha Imbyegan Chi Mambyebyentay

¹¹ Si inggewan cha byebyai si chayan, ummoy si ciudad cha uchum un suychachu'n lambyentay si lobon ot imbyegacha kan cha ap-apun cha papachi cha losan un lakwa. ¹² Lanchetchetong ked cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ot lantutuyegcha. Ot langatodcha si chakey'n gated kan cha susuychachu. ¹³ Ot kalan cha kan chicha, “Ibyegayu kan cha tagu un ummoy cha disipulusla si labi ot ilakawcha chi lechegla si lasusuyop kami. ¹⁴ Ti lu maammuwan chi gubillachuy laoy, chikami makaugud kan siya ta achipun chikayu pabyasuyon.”

¹⁵ Ot illayan cha susuychachu pilak ot killingwacha libyega kan chicha. Ot lanchilongey cha alla kan cha Judio inggala si salaoy.

Lampain-an Jesus Kan Cha Disipulusla

(Mrk. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Jhn. 20:19-23; Act. 1:6-8)

¹⁶ Ot ummoy cha lasawayan si ossaan un disipulus si bilig ud Galilee un imbyegan Jesus un ayancha. ¹⁷ Ot intullongcha pun si Jesus, chilaychayawcha siya ngim lanchuwachuwa cha uchum kan chicha. ¹⁸ Ot ummachali si Jesus kan chicha ot kalala, “Laatod kan sakon cha losan un kalobbongan ud langit ya utla pita. ¹⁹ Ingkayu kan cha losan un tagu si losan un ili ked mambyalilonyu chicha disipulusku. Bunyagenyu chicha si ngachen chi Ama, chi Alak ya Ispiritu Santu. ²⁰ Ya itudtuchuyu kan chicha ta tungpayoncha cha losan un imbilinku kan chikayu. Ked sosomkonyu un pasigak awed kan chikayu inggala alungus chi lubung.”

Ha Ugud Apudyus

Kalinga, Lubuagan: Ha Ugud Apudyus (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kalinga, Lubuagan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 8 Feb 2022

a19fa55b-374d-526a-9fee-6924d9f6cec8